

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

**ZDRAVOTNÍCKA ROČENKA
OKRESU BANSKÁ BYSTRICA
V POROVNANÍ K OKRESU BREZNO**

2021

Banská Bystrica
2022

Autori:

doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD.
MUDr. Zora Kľocová Adamčáková, PhD.
doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.
PhDr. Pavlína Bartová, MPH
Ing. Ivana Sedliačiková, MPH
MUDr. Jarmila Beláková
doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.
MUDr. Pavel Adámek

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Obsah

Úvod	7
I. Demografia	8
DEMOGRAFIA	9
Tabuľka 1 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2020	10
Tabuľka 2 Stredný priemernný počet obyvateľov	10
Tabuľka 3 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2020.....	10
Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 a 2020	11
Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.....	11
Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.)	12
Tabuľka 7 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.)	13
Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.).....	14
Tabuľka 9 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov (2011 - 2020)	15
Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2011-2020 na 1 000 obyvateľov	16
Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2011 – 2020 (na 1 000 obyvateľov).....	16
Tabuľka 11 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 1992-2020	17
Graf 2 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti obyvateľstva v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 2006 – 2020	18
Tabuľka 12 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2015-2020)	18
Tabuľka 13 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2015–2020).....	18
Tabuľka 14 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2015–2020).....	19
Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2015 - 2020	20
Graf 4 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2015 - 2020	20
Tabuľka 15 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2020.....	21
Graf 5 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2003 – 2020	22
Graf 6 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2003 – 2020.....	22
Tabuľka 16 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2020	23
Tabuľka 17 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2020	23
Tabuľka 18 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica v r. 2020.....	24
Tabuľka 19 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Brezno v r. 2020.....	24
Tabuľka 20 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v rr. 2013 – 2020	25
Tabuľka 21 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v % v rokoch 2003-2020	26
Tabuľka 22 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2020	27
Tabuľka 23 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2020.....	28
Tabuľka 24 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2020.....	28
Tabuľka 25 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2009 - 2020.....	29
Tabuľka 25 pokračovanie	30
Tabuľka 26 Mŕtvorodenosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2001-2020.....	31

Tabuľka 27	Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2012 – 2020.....	31
Tabuľka 28	Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2018 – 2020	32
Graf 7	Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015-2020.....	32
Tabuľka 29	Vývoj potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 1988–2020	33
Tabuľka 30	Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2020 (stredný stav)	34
Tabuľka 31	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2020 (stredný stav)	34
Tabuľka 32	Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2020	35
Tabuľka 33	Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2020	35
Tabuľka 34	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2020	36
Tabuľka 35	Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2020	36
Graf 8	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2020, okres Banská Bystrica a Slovenská republika.....	37
Graf 9	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2020, okres Brezno a Slovenská republika	38
Tabuľka 36	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2020	39
Tabuľka 37	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2020	40
Tabuľka 38	Ukazovateľ stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2020.....	41
Tabuľka 39	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2010	42
Tabuľka 40	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2010	42
Tabuľka 41	Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2020	42
Tabuľka 42	Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2020.....	43
Graf 10	Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2020 (na 1 000 obyvateľov) .	44
Graf 11	Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 - 2020	44
Graf 12	Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 – 2020.....	45
Graf 13	Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 - 2020.....	45
Tabuľka 43	Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2020.....	46
Graf 14	Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2020.....	48
Graf 15	Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2020	48
Tabuľka 44	Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica	49
ZAMESTNANOSŤ		50
Tabuľka 45	Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2020.....	50
Tabuľka 46	Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2020	51
NEZAMESTNANOSŤ		52
Tabuľka 47	Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020	52
Tabuľka 48	Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020	52

Tabuľka 49	Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020	53
II. Zdravotný stav obyvateľstva.....		54
Tabuľka 1	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	55
Tabuľka 2	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	56
Graf 1	Výskyt salmonelóz v okrese Banská Bystrica v rr. 2006 – 2020.....	57
Graf 2	Výskyt salmonelóz v okrese Brezno v rr. 2006 – 2020.....	57
CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2020.....		58
Tabuľka 3	Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	60
Tabuľka 4	Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	61
Tabuľka 5	Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2020 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	62
Tabuľka 6	Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	62
Tabuľka 7	Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2020	65
Tabuľka 8	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2020	65
Tabuľka 9	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2020	66
Tabuľka 10	Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2018 – 2020.....	67
Tabuľka 11	Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2020	68
Tabuľka 12	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	69
Tabuľka 13	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	69
Tabuľka 14	Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie.....	70
Tabuľka 15	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012	71
Tabuľka 16	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012.....	71
Tabuľka 17	Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2020 podľa diagnostických skupín a profesie.....	73
Tabuľka 18	Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2011 – 2020	73
ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI		75
Tabuľka 19	Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020.....	77
Tabuľka 20	Návštevnosť základnej poradne v r. 2020 podľa veku a pohlavia.....	77
Tabuľka 21	Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020 podľa vzdelania	78
Tabuľka 22	Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020	78
III. Životné prostredie a zdravie		79
PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO		80
Tabuľka 1	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2020, okres Banská Bystrica	81
Tabuľka 2	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2020, okres Brezno	83
VODA NA KÚPANIE		84
HYGIENA VÝŽIVY		87
Tabuľka 3	Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2020 v okresoch Banská Bystrica a Brezno	87
SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE		91

Tabuľka 4	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2020	91
Tabuľka 5	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v r. 2020	92
Tabuľka 6	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v roku 2020	93
Tabuľka 7	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2020	93
Tabuľka 8	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	94
Tabuľka 9	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	95
Tabuľka 10	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	96
Tabuľka 11	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Brezno v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	96
RIZIKOVÉ PRÁCE		98
Tabuľka 12	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2020 (1.stupeň)	99
Tabuľka 13	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2020 (1. stupeň) ...	100
HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2019		102
Tabuľka 14	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020	102
Tabuľka 15	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020	103
Tabuľka 16	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020	103
Tabuľka 17	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020	104

Úvod

Už po 26-krát vychádza zdravotnícka ročenka za okresy Banská Bystrica a Brezno. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici predkladá čitateľom vybrané ukazovatele z demografie, zdravotného stavu obyvateľstva a životného prostredia v okrese Banská Bystrica. Rovnako, ako v predchádzajúcich rokoch, sú aj tentokrát pre porovnanie uvádzané aj údaje za okres Brezno, s ktorým okres Banská Bystrica tvoril do roku 1996 spoločný územnosprávny celok. Našou snahou je poskytnúť najaktuálnejšie dostupné údaje. Údaje uvádzané v tejto ročenke charakterizujú stav v roku 2019, pokiaľ nie je v jednotlivých tabuľkách uvedené inak. Predkladáme ich podľa možnosti osobitne za každý okres. V časových radoch, siahajúcich pred obdobie územnej reorganizácie SR však uvádzame údaje za obidva okresy spolu, vzhľadom k vtedajšiemu územnému členeniu. Pre porovnanie sú v niektorých prípadoch uvedené aj údaje za Banskobystrický kraj a Slovenskú republiku.

Súbor údajov o demografii a vývoji zdravotného stavu obyvateľstva je cenným zdrojom informácií osobitne z hľadiska aktuálneho stavu a posúdenia trendu vývoja. Sprístupnením údajov v predkladanej ročenke sa snažíme poskytnúť rôznym zložkám a inštitúciám nášho verejného života podklady pre plánovanie a vykonávanie kvalifikovaných opatrení na vytvorenie zdravých životných podmienok a tým aj zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Ročenku spracoval kolektív autorov – zamestnancov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici: doc. MUDr. M. Avdičová, PhD. údaje o zdraví obyvateľstva, MUDr. Z. Kl'ocová Adamčáková, PhD. údaje z oblasti podpory zdravia a výchovy k zdraviu, doc. MUDr. K. Koppová, PhD. údaje z oblasti životného prostredia a zdravia, MUDr. I. Sedliačiková, MPH údaje z oblasti hygieny výživy, MUDr. J. Beláková údaje z oblasti preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, doc. MUDr. K. Slotová, PhD. údaje z oblasti hygieny detí a mládeže a MUDr. P. Adámek údaje o životnom prostredí vo vzťahu k ochrane zdravia populácie obidvoch okresov. Zostavovateľom ročenky je Ing. D. Komendová.

Údaje poskytli aj inštitúcie:

Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Banskej Bystrici

Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Národný onkologický register SR

Pracovníkom uvedených inštitúcií týmto ďakujeme za spoluprácu.

Predložené údaje slúžia pre informáciu občanov a nesmú byť využívané na komerčné účely. Pri zverejňovaní údajov obsiahnutých v publikácii požadujeme uviesť prameň – Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.

regionálna hygienička

I. Demografia

DEMOGRAFIA

Konečným cieľom našej spoločnosti na úseku zdravotníctva je neustále zlepšovanie zdravotného stavu populácie, čo je ovplyvnené nielen zdravotníckou starostlivosťou, ale aj viacerými ďalšími faktormi, vrátane ekonomických a sociálnych. Toto všetko sa odráža na demografickej charakteristike, ktorú Vám za okres Banská Bystrica a Brezno predkladáme. Pre porovnanie uvádzame niektoré údaje aj za Banskobystrický kraj a SR. Na Slovensku došlo k zásadnej zmene vo vývoji populácie od 80-tych rokov 20.storočia, keď sa SR vydala cestou politickej, hospodárskej a sociálnej transformácie. Postupný prechod na nový model reprodukčného správania spoločnosti sa prejavil vo vývoji väčšiny demografických ukazovateľov. Typickými znakmi tohto vývoja sú trend prirodzeného úbytku obyvateľstva, dlhodobá starnutie populácie (tu má však svoj podiel aj zlepšenie zdravotnej starostlivosti a tým predlžovanie života jednotlivcov), zmena pomeru medzi počtom obyvateľov v predproduktívnom veku a počtom obyvateľov v poproduktívnom veku v neprospech predproduktívneho obyvateľstva, nárast strednej dĺžky života pri narodení, meniace sa postavenie rodiny v spoločnosti, čo má za následok zmeny v štruktúrach podľa rodinného stavu, pokles sobášnosti, rast rozvodovosti, znižovanie pôrodnosti a plodnosti, nárast počtu a podielu detí narodených mimo manželstva, zvyšovanie priemerného veku žien pri pôrode, najmä u prvoroďčiek.

V priebehu ostatných 10 rokov počet obyvateľov obidvoch okresov spolu klesol o 3 034 osôb, čo je pokles o 1,76 %. V okrese Banská Bystrica bol úbytok 263 osôb (0,24 %) a v okrese Brezno 2 771 osôb (4,52 %). V pohybe mestského obyvateľstva a obyvateľstva ostatných sídiel sa zachoval rovnaký trend ako v predchádzajúcich rokoch. V okrese Banská Bystrica od roku 2009 do roku 2019 klesol počet obyvateľov v meste Banská Bystrica o 1 906 osôb a v ostatných obciach spolu sa počet obyvateľov zvýšil o 1 643 osôb. V okrese Brezno za rovnaké obdobie klesol počet obyvateľov v meste Brezno o 1 061 osôb a v ostatných obciach okresu spolu bol zaznamenaný pokles počtu obyvateľov o 1 710 osôb.

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je v porovnaní so Slovenskou republikou dlhodobá nižšia pôrodnosť aj živorodenosť a rovnaká situácia bola aj v roku 2019. V porovnaní s rokom 2018 pôrodnosť aj živorodenosť v okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno klesla.

Úmrtnosť v okrese Banská Bystrica je dlhodobá nižšia ako priemer za Banskobystrický kraj aj za SR. V okrese Brezno je úmrtnosť dlhodobá vyššia ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úmrtnosť v okrese Banská Bystrica, v okrese Brezno aj v Banskobystrickom kraji vzrástla.

V meste Banská Bystrica mala pôrodnosť aj úmrtnosť od roku 2001 stúpajúci trend. V roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom pôrodnosť klesla a úmrtnosť zostala na rovnakej hodnote.

V okrese Banská Bystrica je od roku 2008, s výnimkou rokov 2014 a 2015, každoročne zaznamenávaný prirodzený prírastok obyvateľstva, v roku 2019 došlo k prirodzenému úbytku. V okrese Brezno naďalej každoročne pretrvávajú prirodzený úbytok obyvateľstva.

K 31.12.2019 žilo v okrese Banská Bystrica 110 716 obyvateľov a v okrese Brezno 61 269 obyvateľov. Veková štruktúra obyvateľstva poukazuje na pokračujúce starnutie populácie v obidvoch okresoch. V roku 2019 vo vekovej štruktúre obyvateľov obidvoch okresov mierne stúpol podiel obyvateľov v predproduktívnom a v poproduktívnom veku, podiel obyvateľov v produktívnom veku mierne klesol.

Priemerný vek obyvateľov okresu Banská Bystrica k 31.12.2019 bol 43,14, v okrese Brezno 42,45, v Banskobystrickom kraji 41,98 a v Slovenskej republike 41,06. Index starnutia bol v oboch okresoch vyšší ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike: okres Banská Bystrica 135,07; okres Brezno 127,40; Banskobystrický kraj 119,00 a Slovenská republika 104,80. V uvedených územných celkoch došlo oproti predchádzajúcemu roku k nárastu priemerného veku aj indexu starnutia. Nárast strednej dĺžky života pri narodení pokračoval u obidvoch pohlaví vo všetkých uvádzaných územných celkoch okrem strednej dĺžky života u žien v Banskobystrickom okrese a u mužov v okrese Brezno a v Slovenskej republike, kde nastal veľmi mierny pokles.

Tabuľka 1 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2020

Okres	Počiatočný stav (k 1.1.2020)			Koncový stav (k 31.12.2020)		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	52 836	57 880	110 716	52 816	57 815	110 631
Brezno	29 785	31 484	61 269	29 581	31 324	60 905
BB-kraj	313 434	331 842	645 276	312 479	330 623	643 102
SR	2 665 350	2 792 523	5 457 873	2666486	2793295	5 459781

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 2 Stredný priemerný počet obyvateľov

Okres	Stredný priemerný stav obyvateľov (k 1.7.2020)		
	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	52 851	57 883	110 735
Brezno	29 736	31 428	61 164
BB-kraj	313 072	331 278	644 350
SR	2 666 676	2 793 460	5 460 136

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 3 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2020

Bývajúce obyvateľstvo		absolútne počty	% z počtu obyvateľov okresu
okres Banská Bystrica	mesto B.Bystrica	77 719	70,25
	ostatné obce	32 912	29,75
	spolu	110 631	100,00
okres Brezno	mesto Brezno	20 736	34,05
	ostatné obce	40 169	65,95
	spolu	60 905	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 a 2020

Okresné sídlo Ostatné obce Okresy spolu	Bývajúce obyvateľstvo					
	1970	1980	1990	2000	2010	2020
Banská Bystrica	47 728	66 412	88 390	84 000	79 819	77 719
Brezno	12 843	17 872	22 477	22 871	21 778	20 736
ostatné obce okresov spolu	82 601	77 335	68 349	71 432	73 134	73 081
okres B. Bystrica a Brezno spolu	143 172	161 619	179 216	178 715	174 731	171 536

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Za roky 1970 a 1980 sú údaje z cenzu, za roky 1990, 2000, 2010 a 2020 údaje k 31.12. príslušných rokov.

Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.

Okres Okresné sídlo Ostatné obce okresu	Bývajúce obyvateľstvo		Rozdiel 2020 – 2010	
	2020	2010	absolútne čísla	%
okres Banská Bystrica	110 631	111 029	-398	-0,36
mesto Banská Bystrica	77 719	79 819	-2 100	-2,70
ostatné obce okresu B. Bystrica	32 912	31 210	1 702	5,17
okres Brezno	60 905	63 702	-2 797	-4,59
mesto Brezno	20 736	21 778	-1 042	-5,03
ostatné obce okresu Brezno	40 169	41 924	-1 755	-4,37
spolu okresy B.Bystrica, Brezno	171 536	174 731	-3 195	-1,86
ostatné obce okresov spolu	73 081	73 134	-53	-0,07

Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.)

Obec	Počet obyvateľov									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Okres spolu	111 180	111 148	111 112	111 018	110 920	110 925	110 931	110 941	110 716	110 631
Badín	1831	1 858	1 876	1 928	1 936	1 999	2 006	2 002	2 028	2 045
Baláže	215	220	215	216	211	217	218	220	218	221
B. Bystrica	79 775	79 583	79 368	79 027	78 758	78 635	78 484	78 372	78 084	77 719
Brusno	2140	2 121	2 137	2 145	2 172	2 154	2 148	2 169	2 167	2 188
Čerín	449	450	453	459	446	441	448	443	438	452
Dolná Mičiná	378	378	383	392	392	392	401	409	435	440
D. Harmanec	244	253	248	246	247	244	249	269	263	272
Donovaly	231	213	224	222	227	225	234	253	255	260
Dúbravica	374	288	391	395	413	420	417	419	420	423
Harmanec	881	864	856	869	861	864	864	849	839	839
Hiadef	517	515	514	521	520	517	521	520	525	519
Horná Mičiná	544	567	579	607	619	619	629	634	628	640
Horné Pršany	371	380	378	383	389	394	391	390	398	397
Hrochoť	1502	1 494	1 494	1 502	1 501	1 492	1 488	1 478	1 472	1 463
Hronsek	660	661	653	661	667	669	662	663	654	670
Kordíky	368	388	405	411	416	433	445	453	474	486
Králiky	623	630	634	638	636	643	647	667	686	684
Kyncelová	385	386	380	376	367	366	367	371	374	369
Ľubietová	1089	1 138	1 160	1 171	1 204	1 211	1 212	1 216	1 219	1 251
Lučatín	642	653	651	649	649	656	657	656	666	669
Malachov	1063	1 053	1 070	1 081	1 091	1 092	1 095	1 097	1 106	1 115
Medzibrod	1339	1 345	1 341	1 359	1 356	1 367	1 390	1 387	1 383	1 388
Moštenica	214	219	217	215	222	224	235	238	235	244
Motyčky	114	110	110	110	107	116	115	114	108	106
Môlča	357	347	353	354	370	374	371	371	371	387
Nemce	1164	1 161	1 182	1 183	1 187	1 158	1 156	1 171	1 161	1 171
Oravce	182	185	182	183	181	180	182	181	180	178
Podkonice	867	866	877	883	882	885	907	912	913	918
Pohr. Bukovec	101	101	105	110	110	105	111	120	118	117
Poniky	1591	1 573	1 564	1 564	1 569	1 569	1 572	1 565	1 555	1 573
Povrazník	149	142	137	138	138	143	141	140	141	143
Priečhod	895	909	908	917	918	923	949	952	968	993
Riečka	732	742	751	764	779	802	804	812	826	838
Sebedín-Bečov	381	369	368	369	369	368	366	372	362	361
Selce	2169	2 185	2 175	2 161	2 154	2 152	2 159	2 143	2 122	2 140
Slov. Ľupča	3182	3 204	3 221	3 235	3 244	3 238	3 253	3 285	3 257	3 260
Staré Hory	528	534	542	554	554	556	551	558	555	552
Strelníky	779	779	783	782	779	776	762	780	777	782
Špania Dolina	193	188	192	197	200	202	213	213	215	218
Tajov	563	573	592	598	619	637	642	652	655	667
Turecká	151	147	147	147	146	152	149	150	147	154
Vlkanová	1247	1 276	1 296	1 296	1 314	1 315	1 320	1 320	1 318	1 319

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 7 Prirodený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.)

Obec	Prirodený prírastok / úbytok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Okres spolu	64	10	24	-10	-1	37	15	25	-33	-68
Badín	-1	5	-3	5	-6	2	-6	-10	-2	-6
Baláže	1	-2	0	0	-4	2	3	-3	-3	-1
B. Bystrica	100	58	66	47	65	92	22	55	34	-37
Brusno	-21	-10	1	-6	-10	-10	-11	-4	-11	-3
Čerín	0	-4	2	1	-6	-3	5	-1	3	4
Dolná Mičiná	2	-3	0	4	1	3	-1	-2	5	1
D. Harmanec	-1	0	1	-4	0	-1	-2	0	-1	2
Donovaly	-3	-2	0	-1	2	0	0	-1	1	2
Dúbravica	0	5	3	4	2	3	5	-3	2	2
Harmanec	-1	-3	0	1	-5	-1	3	3	-9	-2
Hiadel'	-3	2	-4	-3	-5	-7	4	-7	2	-4
Horná Mičiná	2	4	1	4	8	-3	6	2	4	1
Horné Pršany	-5	1	0	1	1	-1	-3	2	1	-4
Hrochoť	-4	-17	-8	2	-9	0	-2	-2	-6	-8
Hronsek	2	2	-4	-3	-1	0	-9	1	-4	5
Kordíky	6	3	3	-2	-3	2	-1	3	4	0
Králiky	1	-3	-1	4	-5	1	-3	-5	3	-3
Kyncelová	-4	-1	0	-2	-3	3	-1	3	0	-1
Ľubietová	-2	13	2	2	2	0	0	-2	4	5
Lučatín	-2	-1	-5	-5	3	4	0	-1	3	-1
Malachov	8	-11	2	-6	-5	1	0	-6	-7	-2
Medzibrod	-6	-5	-5	-8	0	-9	13	-9	-7	-5
Moštenica	-3	-2	-4	0	-4	-3	-1	-1	0	1
Motyčky	0	-1	-2	0	-1	-1	0	-3	-3	1
Môlča	0	-2	-1	-1	2	5	-5	-2	3	1
Nemce	2	2	1	-3	-2	-6	3	1	5	6
Oravce	1	2	-2	-2	-1	-1	-1	2	0	0
Podkonice	-4	0	-2	-10	-2	-5	1	-1	-6	-2
P. Bukovec	0	-3	-2	0	-1	-1	1	2	0	0
Poniky	-13	-3	-12	-14	-6	-4	2	-5	-5	5
Povrazník	-2	-2	-2	1	1	-1	-2	-1	-1	1
Priechod	-3	-3	0	-4	0	-4	6	-5	4	-4
Riečka	3	2	6	3	7	-2	2	2	-2	3
Sebedín-Bečov	-4	-8	1	1	3	-3	-5	0	-3	-3
Selce	2	5	-4	-8	-6	-4	1	7	-14	-4
Slov. Ľupča	6	-1	-6	-15	-13	-8	-9	13	-15	-1
Staré Hory	7	-1	0	5	-2	2	0	3	1	-3
Strelníky	-6	0	-2	0	-5	-2	-4	1	-14	-4
Špania Dolina	0	-4	0	-1	-1	-3	3	-2	-1	-1
Tajov	0	-2	4	1	8	0	0	-3	-2	2
Turecká	-1	-2	1	-2	-1	-1	-3	-1	-1	-1
Vlkanová	10	2	-1	4	1	1	4	5	5	-10

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov (2011 - 2020, stav k 31.12.)

Obec	Počet obyvateľov									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Okres spolu	64076	63 696	63 326	62 971	62 616	62 298	61 959	61 630	61 269	60 905
Bacúch	1007	995	986	972	966	952	946	929	911	898
Beňuš	1177	1 181	1 168	1 170	1 172	1 159	1 157	1 162	1 170	1 178
Braváčovo	718	703	695	694	691	682	680	686	688	687
Brezno	21 812	21 703	21 534	21 331	21 215	21148	21 082	20 953	20 889	20 736
Bystrá	194	188	193	193	192	191	192	186	181	177
Čierny Balog	5 234	5 214	5 206	5 185	5 168	5 181	5 132	5 081	5 090	5 116
Dolná Lehota	786	779	769	764	751	751	732	731	721	710
Drábsko	207	206	205	209	210	208	201	197	194	181
Heľpa	2 777	2 755	2 729	2 686	2 657	2 635	2 614	2 609	2 550	2 498
Horná Lehota	585	596	598	596	596	605	596	592	602	601
Hronec	1 217	1 192	1 200	1 220	1 231	1 222	1 216	1 212	1 201	1 182
Jarabá	46	48	45	42	41	42	40	41	41	42
Jasenie	1 187	1 188	1 197	1 197	1 179	1 179	1 176	1 170	1 167	1 175
Lom nad Rimav.	293	289	277	274	277	269	266	257	250	240
Michalová	1 381	1 384	1 378	1 372	1 355	1 353	1 361	1 364	1 358	1 341
Mýto pod Ďumb.	526	518	519	524	515	516	511	533	528	529
Nemecká	1 860	1 829	1 810	1 826	1 809	1 805	1 790	1 786	1 786	1 770
Osrblie	380	381	391	379	380	380	373	364	368	369
Podbrezová	4 057	4 057	4 014	3 965	3 926	3 887	3 882	3 860	3 797	3 795
Pohorelá	2 332	2 293	2 286	2 272	2 260	2 233	2 212	2 172	2 158	2 132
Pohron. Polhora	1 765	1 756	1 771	1 768	1 753	1 745	1 730	1 715	1 710	1 729
Polomka	3 047	3 042	3 027	3 028	3 038	2 993	2 982	2 970	2 964	2 959
Predajná	1 354	1 335	1 341	1 338	1 349	1 332	1 328	1 329	1 316	1 306
Ráztoka	288	284	279	281	278	274	290	285	273	271
Sihla	204	205	201	196	190	186	184	185	191	190
Šumiac	1 334	1 316	1 310	1 290	1 278	1 282	1 272	1 279	1 268	1 267
Telgárt	1 541	1 545	1 534	1 530	1 542	1 530	1 532	1 534	1 516	1 519
Valaská	3 900	3 873	3 828	3 826	3 781	3 757	3 726	3 687	3 627	3 583
Valkovňa	410	414	413	422	422	422	430	436	437	441
Závadka n.Hron.	2 457	2 427	2 422	2 420	2 394	2 379	2 326	2 325	2 317	2 283

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 9 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov (2011 - 2020)

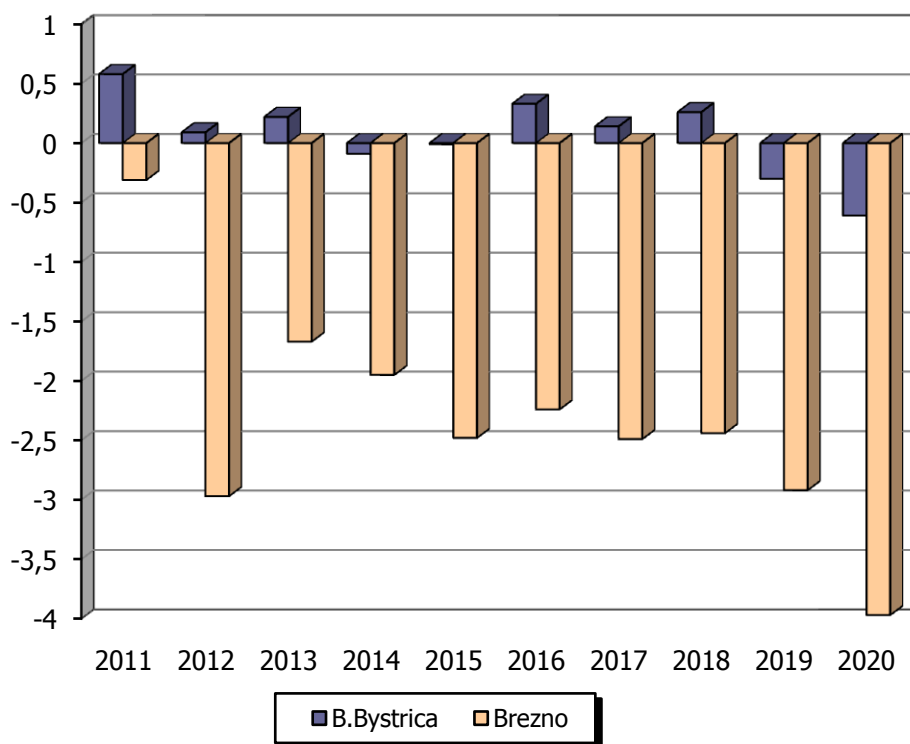
Obec	Prirodzený prírastok / úbytok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Okres spolu	-20	-190	-106	-123	-156	-140	-155	-151	-179	-243
Bacúch	-11	-10	-1	-15	-11	-11	-14	-18	-13	-15
Beňuš	-9	4	-8	-10	-5	-7	-11	10	-1	-1
Braväcovo	-8	-3	-8	-7	-3	-5	-8	2	-4	-2
Brezno	54	-8	-1	-221	4	-27	9	-12	16	-58
Bystrá	-1	-2	-1	0	0	-1	-3	6	-2	-4
Čierny Balog	4	3	-26	1	-20	9	-6	-12	-4	7
Dolná Lehota	1	-2	0	-7	-7	1	-5	-1	-5	-11
Drábsko	-1	-6	-1	0	0	-2	-6	-3	-4	-12
Hel'pa	-10	-12	-20	-17	-17	-18	-12	-9	-34	-45
Horná Lehota	-4	-1	-3	0	-8	-4	-3	-1	-1	1
Hronec	-6	-10	-2	-4	-3	-7	-7	0	-14	-12
Jarabá	0	-1	-2	-1	0	0	-1	0	0	0
Jasenie	1	-3	-7	-4	-10	-4	-8	-10	-4	-2
Lom nad Rimav.	-3	-4	-6	1	1	-5	0	-5	-4	-5
Michalová	0	-7	0	-4	-9	-3	-3	2	1	-5
Mýto pod Ďumb.	-7	-7	-3	0	-9	-2	-6	-6	-9	-1
Nemecká	-16	-22	-3	3	-12	-10	-1	-6	-19	-21
Osrblie	0	-5	4	-5	-6	-5	-7	-5	-2	-3
Podbrezová	6	-15	-14	-10	-3	0	-7	-14	-27	-15
Pohorelá	-16	-26	3	-14	-9	-19	-8	-20	-11	-16
Pohron.Polhora	0	0	11	1	5	3	-5	-8	3	6
Polomka	-5	-13	-9	17	2	4	-1	-9	-6	-6
Predajná	-4	-12	-3	-11	-6	-2	-6	-11	-6	-11
Ráztoka	-3	-1	-3	1	0	0	-4	-1	-1	-3
Sihla	1	2	0	-2	-2	-2	-1	-2	1	0
Šumiac	10	-10	-7	-7	-7	0	-7	6	-1	1
Telgárt	12	5	8	7	1	2	3	10	2	16
Valaská	-16	-17	-18	-6	-38	-28	-21	-26	-30	-26
Valkovňa	2	-3	3	0	5	-2	3	1	1	9
Závadka n.Hron.	9	-4	11	-9	11	5	-9	3	-1	-9

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2011-2020 na 1 000 obyvateľov

Okres	Roky									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Banská Bystrica	0,58	0,09	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,26	-0,30	-0,61
Brezno	-0,31	-2,97	-1,67	-1,95	-2,48	-2,24	-2,49	-2,44	-2,92	-3,97

Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2011 – 2020 (na 1 000 obyvateľov)

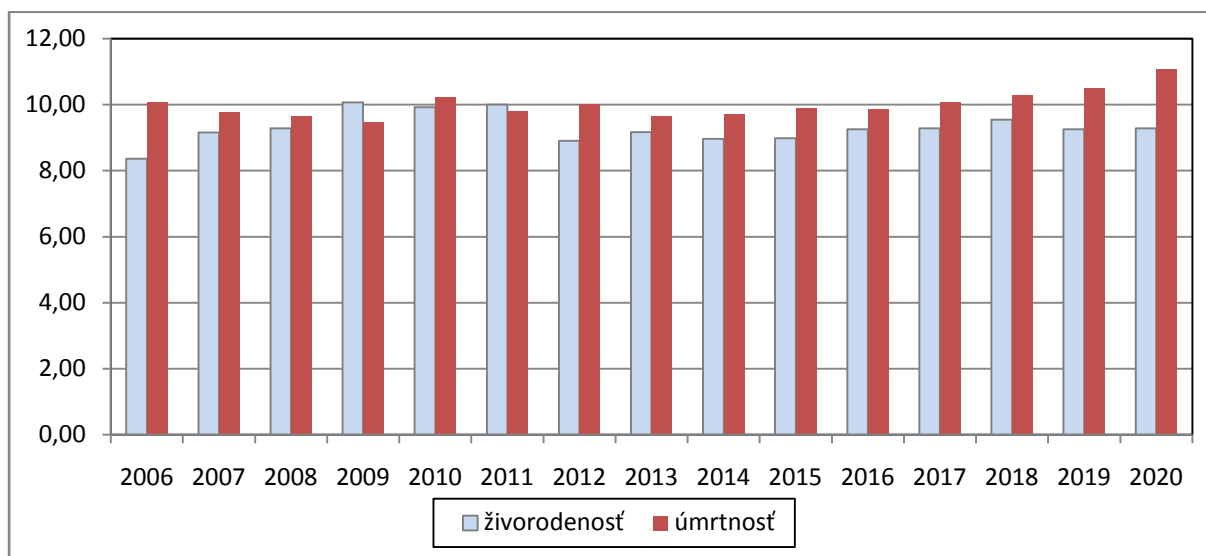
Tabuľka 11 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 1992-2020

Roky	Počet obyvateľov okresov	Počet živorodených	Živorodenosť	Počet zomretých	Úmrtnosť
1992	178 178	2 313	13,0	1 796	10,1
1993	178 579	2 210	12,4	1 783	10,0
1994	178 842	1 983	11,1	1 730	9,7
1995	179 018	1 799	10,0	1 803	10,1
1996	178 992	1 751	9,8	1 685	9,4
1997	179 089	1 687	9,4	1 704	9,5
1998	178 861	1 647	9,2	1 793	10,0
1999	178 570	1 591	8,9	1 644	9,2
2000	178 353	1 521	8,5	1 776	10,0
2001	178 132	1 401	7,9	1 724	9,7
2002	177 634	1 428	8,0	1 729	9,7
2003	177 119	1 438	8,1	1 711	9,8
2004	176 647	1 514	8,6	1 695	9,6
2005	176 249	1 594	9,04	1 873	10,63
2006	175 849	1 470	8,36	1 772	10,08
2007	175 468	1 608	9,16	1 717	9,78
2008	175 174	1 625	9,28	1 691	9,65
2009	175 116	1 764	10,07	1 661	9,48
2010	174 833	1 734	9,92	1 789	10,23
2011	175 366	1 755	10,01	1 711	9,76
2012	175 050	1 564	8,93	1 744	9,96
2013	174 641	1 600	9,16	1 682	9,63
2014	174 213,5	1 561	8,96	1 694	9,72
2015	173 762,5	1 561	8,98	1 718	9,89
2016	173 379,5	1 604	9,25	1 707	9,85
2017	173 056,5	1 606	9,28	1 746	10,09
2018	172 735	1 648	9,54	1 774	10,27
2019	172 232	1 593	9,25	1 805	10,48
2020	171 899	1 596	9,28	1 907	11,09

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: * – stav obyvateľov obidvoch okresov spolu k 1.7. príslušného roku
živorodenosť – počet živorodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Graf 2 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti obyvateľstva v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 2006 – 2020

Tabuľka 12 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2015-2020)

Rok	Počet živonarodených		Živorodenosť		Počet zomretých		Úmrtnosť	
	BB	BR	BB	BR	BB	BR	BB	BR
2015	1 024	537	9,23	8,55	1 025	693	9,24	11,04
2016	1 038	566	9,36	9,06	1 001	706	9,02	11,30
2017	1 015	591	9,15	9,51	1 000	746	9,01	12,01
2018	1 073	575	9,67	9,30	1 048	726	9,44	11,75
2019	1 041	552	9,39	8,99	1 074	731	9,69	11,91
2020	1 025	571	9,26	9,35	1 093	814	9,88	13,33

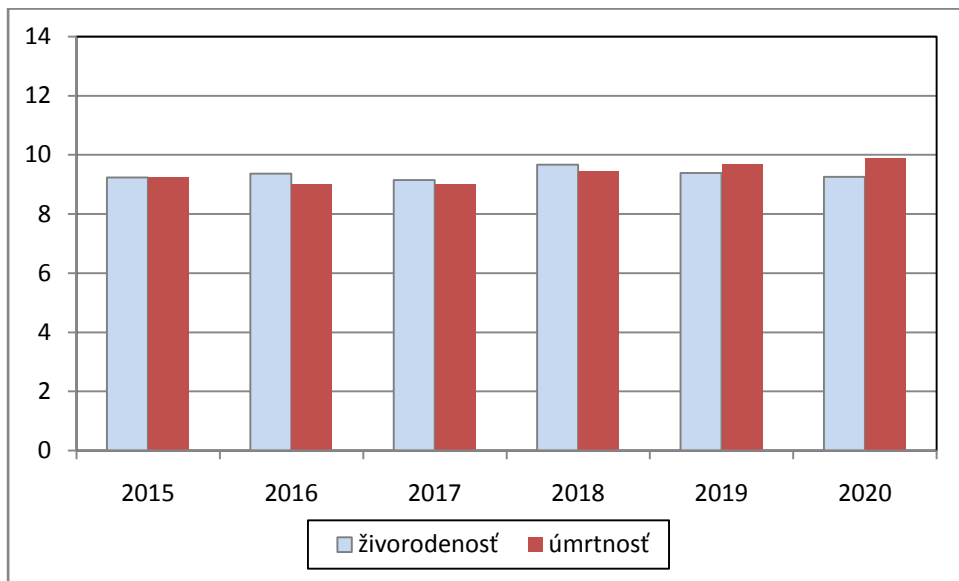
Tabuľka 13 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2015–2020)

Rok	Živorodenosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2015	9,23	8,55	9,03	10,26
2016	9,36	9,06	9,57	10,60
2017	9,15	9,51	9,66	10,66
2018	9,67	9,30	9,38	10,59
2019	9,39	8,99	9,22	10,46
2020	9,26	9,35	9,28	10,38

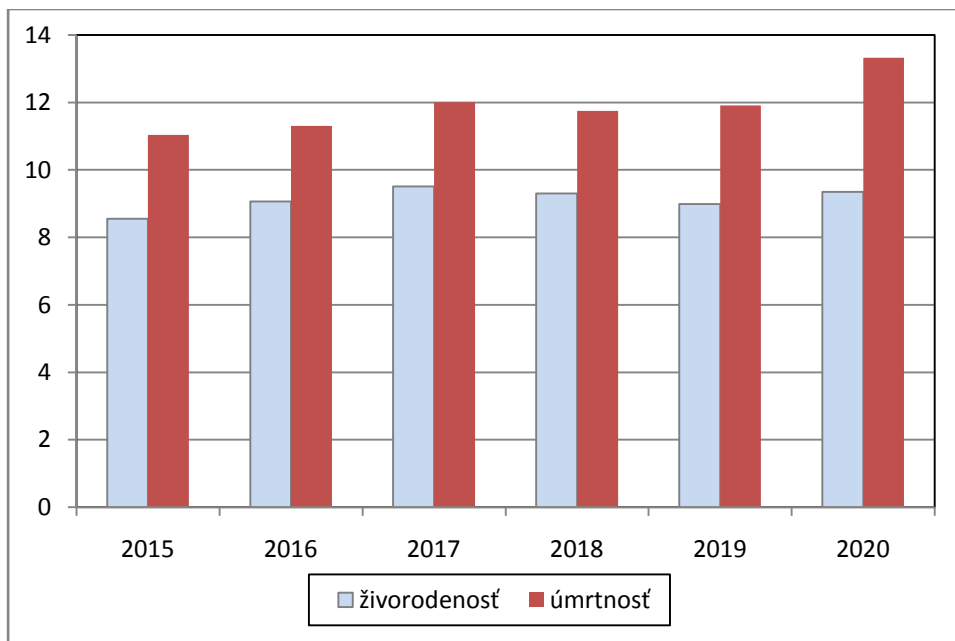
Tabuľka 14 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2015–2020)

Rok	Úmrtnosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2015	9,24	11,04	10,81	9,92
2016	9,02	11,30	10,49	9,64
2017	9,01	12,01	10,79	9,91
2018	9,45	11,75	10,81	9,97
2019	9,69	11,91	11,00	9,76
2020	9,88	13,33	11,64	10,82

Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2015 - 2020

Graf 4 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2015 - 2020

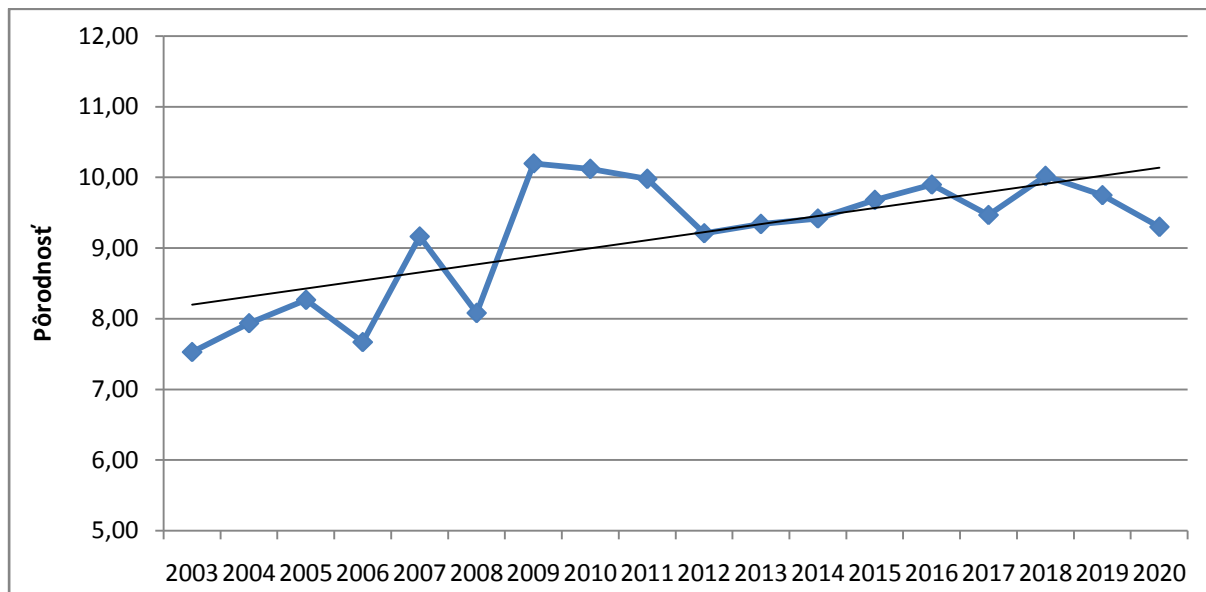
Tabuľka 15 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2020

Rok	Pôrodnosť	Úmrtnosť
2001	7,76	8,65
2002	7,42	9,07
2003	7,59	8,77
2004	8,07	8,81
2005	8,36	9,81
2006	7,82	9,42
2007	9,12	9,10
2008	8,97	8,78
2009	9,99	8,85
2010	9,90	9,17
2011	9,84	9,25
2012	9,22	8,75
2013	8,96	8,74
2014	9,08	9,15
2015	9,27	9,24
2016	9,38	9,02
2017	9,18	9,01
2018	9,68	9,45
2019	9,40	9,69
2020	9,30	9,88

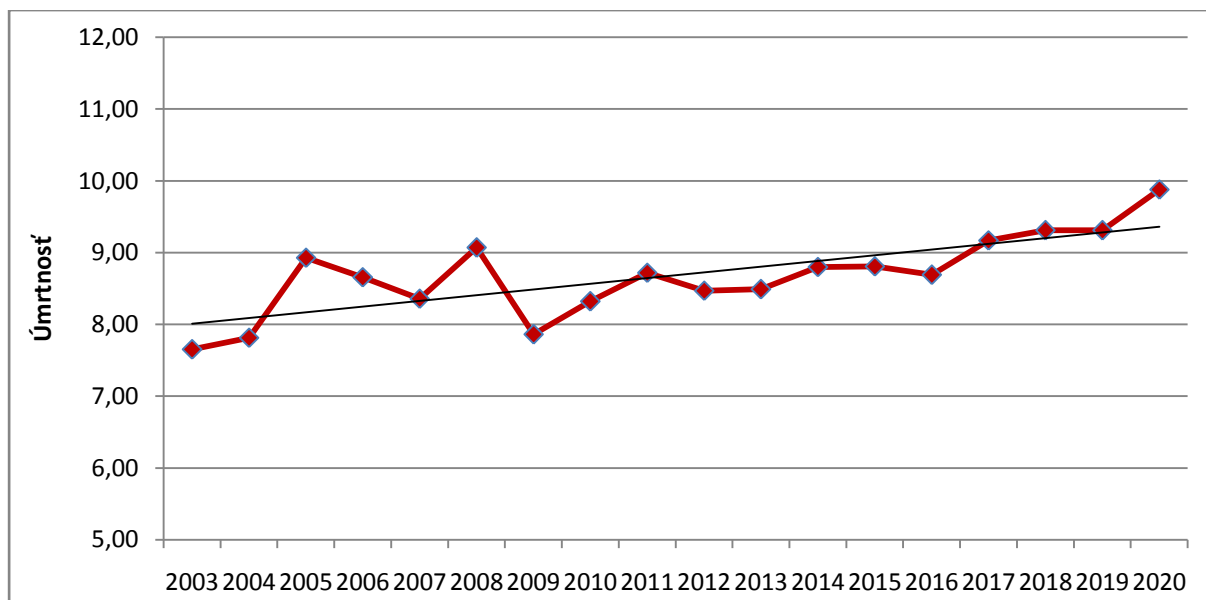
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Graf 5 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2003 – 2020

Graf 6 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2003 – 2020

Tabuľka 16 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2020

Územie	Spolu	Predprod. vek	Produktívny vek	Poprod. vek	Štruktúra zomretých v %		
					predprod. vek	produkt. vek	poprod. vek
Muži							
okres BB	555	3	166	386	0,54	29,91	69,55
mesto BB	382	3	110	269	0,79	28,79	70,42
okres BR	437	1	130	306	0,23	29,75	70,02
mesto BR	143	0	34	109	0,00	23,78	76,22
BB – kraj	3 761	22	1 134	2 605	0,58	30,15	69,26
SR	30 428	236	9 006	21 186	0,78	29,60	69,63
Ženy							
okres BB	538	2	72	464	0,37	13,38	86,25
mesto BB	384	2	55	327	0,52	14,32	85,16
okres BR	377	1	42	334	0,27	11,14	88,59
mesto BR	118	1	12	105	0,85	10,17	88,98
BB – kraj	3 735	16	543	3 176	0,43	14,54	85,03
SR	28 661	182	3 930	24 549	0,64	13,71	85,65
Spolu							
okres BB	1 093	5	238	850	0,46	21,77	77,77
mesto BB	766	5	165	596	0,65	21,54	77,81
okres BR	814	2	172	640	0,25	21,13	78,62
mesto BR	261	1	46	214	0,38	17,62	82,00
BB – kraj	7 496	38	1 677	5 781	0,51	22,37	77,12
SR	59 089	418	12 936	45 735	0,71	21,89	77,40

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: predproduktívny vek 0 - 14 rokov
produktívny vek 15 - 64 rokov
poproduktívny vek 65+ rokov

Tabuľka 17 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2020

Územie	Muži	Ženy	Spolu
okres B.Bystrica	70,61	78,81	74,55
mesto B.Bystrica	71,03	78,39	74,72
okres Brezno	69,80	78,74	73,94
mesto Brezno	70,66	76,96	73,45
Banskobystrický kraj	70,04	77,72	73,87
Slovenská republika	70,24	77,92	73,96

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 18 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica v r. 2020

	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
0 roč.	2		2		4	
1 – 4	1		0		1	
5 – 9	0		0		0	
10 – 14	0		0		0	
15 – 19	1		1		2	
20 – 24	0		0		0	
25 – 29	1		1		2	
30 – 34	4		2		6	
35 – 39	7		1		8	
40 – 44	8		5		13	
45 – 49	16		3		19	
50 – 54	32		13		45	
55 – 59	38		22		60	
60 – 64	59		24		83	
65 – 69	76		43		119	
70 – 74	78		58		136	
75 – 79	86		65		151	
80 – 84	56		93		149	
85 +	90		205		295	
SPOLU	555		538		1 093	

Tabuľka 19 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Brezno v r. 2020

	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
0 roč.	1		1		2	
1 - 4	0		0		0	
5 - 9	0		0		0	
10 - 14	0		0		0	
15 - 19	0		0		0	
20 - 24	5		1		6	
25 - 29	1		1		2	
30 - 34	4		0		4	
35 - 39	5		0		5	
40 - 44	10		3		13	
45 - 49	19		4		23	
50 - 54	16		7		23	
55 - 59	29		9		38	
60 - 64	41		17		58	
65 - 69	64		37		101	
70 - 74	69		34		103	
75 - 79	65		60		125	
80 - 84	53		74		127	
85 +	55		129		184	
SPOLU	437		377		814	

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 1 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 20 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v rr. 2013 – 2020

Územie		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kardiovaskulárne ochorenia									
okres BB a Brezno	abs.	825	824	805	749	795	752	836	832
	rel.	472,40	472,98	463,75	432,00	459,39	435,35	485,39	484,01
Slovenská republika	abs.	26 190	25 198	25 906	25 240	26 051	25 362	25 219	27 190
	rel.	483,80	465,00	477,6	464,8	478,95	465,78	462,5	498,1
Nádorové ochorenia									
okres BB a Brezno	abs.	415	431	423	427	430	469	413	471
	rel.	237,63	247,40	243,68	246,28	248,47	271,51	239,79	274,00
Slovenská republika	abs.	13 355	13 467	13 657	13 564	13 666	13 878	13 500	14 027
	rel.	246,70	248,53	251,8	249,8	251,25	254,87	247,6	257,0
Ochorenia dýchacej sústavy									
okres BB a Brezno	abs.	139	122	114	116	123	134	138	159
	rel.	79,59	70,03	65,67	66,91	71,08	77,58	80,12	92,50
Slovenská republika	abs.	3 466	3 279	4 051	3 601	3 915	4 175	4 018	3 789
	rel.	64,03	60,51	74,7	66,3	71,98	76,67	73,7	69,4
Choroby tráviacej sústavy									
okres BB a Brezno	abs.	84	84	88	118	103	100	99	90
	rel.	48,10	48,22	50,70	68,06	59,52	57,89	57,48	52,36
Slovenská republika	abs.	2 592	2 636	2 816	2 833	2 834	3 085	2 824	2 889
	rel.	47,88	48,65	51,9	52,2	52,10	56,66	51,7	52,9
Zranenia a otravy (externé príčiny)									
okres BB a Brezno	abs.	94	100	122	104	97	96	108	82
	rel.	53,82	57,40	70,28	59,98	56,05	55,58	62,71	47,70
Slovenská republika	abs.	2 826	2 777	3 048	2 737	2 752	2 794	2 640	2 419
	rel.	52,20	51,25	56,2	50,4	50,60	51,31	48,4	44,3

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 21 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v % v rokoch 2003-2020

Roky	Územie	Počet úmrtí (100%)	KV	N	RES	GI	EXT	OST
2003	B.Bystrica + Brezno	1 711	54,2	20,0	5,6	5,4	8,0	6,7
	Slovenská republika	52 230	54,0	22,2	6,0	5,2	5,9	6,7
2004	B.Bystrica + Brezno	1 695	52,4	22,6	5,7	6,2	5,8	7,3
	Slovenská republika	51 852	54,2	22,3	5,7	5,1	6,0	6,7
2005	B.Bystrica + Brezno	1 873	50,6	23,4	7,0	5,4	7,4	6,2
	Slovenská republika	53 475	54,5	22,2	5,8	5,2	5,9	6,4
2006	B.Bystrica + Brezno	1 772	51,97	21,28	7,05	6,04	6,83	6,83
	Slovenská republika	53 301	54,97	22,01	5,55	5,39	5,74	6,34
2007	B.Bystrica + Brezno	1 717	52,71	20,38	8,04	5,82	6,35	6,70
	Slovenská republika	53 856	54,38	22,03	5,86	5,54	5,51	6,48
2008	B.Bystrica + Brezno	1 691	51,74	22,18	6,98	6,21	5,20	7,69
	Slovenská republika	53 164	53,61	22,56	5,61	5,70	5,97	6,55
2009	B.Bystrica + Brezno	1 661	49,91	22,28	8,37	5,18	6,38	7,89
	Slovenská republika	52 913	53,42	22,61	6,01	5,58	5,59	6,79
2010	B.Bystrica + Brezno	1 789	48,80	22,92	8,66	5,53	6,09	7,99
	Slovenská republika	53 445	53,40	22,80	6,20	5,32	5,51	6,77
2011	B.Bystrica + Brezno	1 711	49,50	22,38	9,12	5,67	5,49	7,84
	Slovenská republika	51 903	52,61	23,26	6,30	5,53	5,44	6,86
2012	B.Bystrica + Brezno	1 744	50,57	22,30	7,86	6,08	6,02	7,17
	Slovenská republika	52 437	52,97	23,26	6,40	5,42	5,20	6,75
2013	B.Bystrica + Brezno	1 682	49,05	24,67	8,26	4,99	5,59	7,44
	Slovenská republika	52 089	50,28	25,64	6,65	4,98	5,43	7,02
2014	B.Bystrica + Brezno	1 694	48,64	25,44	7,20	4,96	5,90	7,86
	Slovenská republika	51 346	49,07	26,23	6,39	5,13	5,41	7,77
2015	B.Bystrica + Brezno	1 718	46,86	24,62	6,64	5,12	7,10	9,66
	Slovenská republika	53 826	48,13	25,37	7,53	5,23	5,66	8,08
2016	B.Bystrica + Brezno	1 707	43,88	25,01	6,80	6,91	6,09	11,31
	Slovenská republika	52 351	48,21	25,91	6,88	5,41	5,23	8,36
2017	B.Bystrica + Brezno	1 746	45,53	24,63	7,04	5,90	5,56	11,34
	Slovenská republika	53 914	48,32	25,35	7,26	5,26	5,10	8,71
2018	B.Bystrica + Brezno	1 774	42,39	26,44	7,55	5,64	5,41	12,57
	Slovenská republika	54 293	48,71	25,56	7,69	5,68	5,15	9,21
2019	B.Bystrica + Brezno	1 805	46,32	22,89	7,65	5,48	5,98	11,68
	Slovenská republika	53 234	47,37	25,36	7,55	5,30	4,96	9,46
2020	B.Bystrica + Brezno	1 907	43,63	24,70	8,34	4,72	4,30	14,31
	Slovenská republika	59 089	46,02	23,74	6,41	4,89	4,09	14,85

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné

Tabuľka 22 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2020

Územie	Kardiovask. ochorenia		Nádory		Respirač. ochorenia		Gastroint. ochorenia		Externé príčiny		Ostatné ochorenia		Celk. počet úmrtí
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
Muži													
okres B.Bystrica	232	439,2	148	280,2	41	77,6	30	56,8	34	64,4	70	132,5	555
okres Brezno	163	549,1	114	384,1	51	171,8	23	77,5	29	97,7	57	192,0	437
BB-kraj	1 588	507,4	960	306,8	301	96,2	229	73,2	218	69,7	465	148,6	3 761
Slovenská republika	12486	468,4	7 781	291,9	2 134	80,0	1 810	67,9	1 774	66,5	4 443	166,7	30428
Ženy													
okres B.Bystrica	259	447,7	135	233,4	29	50,1	20	34,6	11	19,0	84	145,2	538
okres Brezno	178	566,8	74	235,6	38	121,0	17	54,1	8	25,5	62	197,4	377
BB-kraj	1 955	590,2	826	249,4	197	59,5	163	49,2	72	21,7	522	157,6	3 735
Slovenská republika	14704	526,5	6 246	223,6	1 655	59,3	1 079	38,6	645	23,1	4 332	155,1	28661
Spolu													
okres B.Bystrica	491	443,6	283	255,7	70	63,2	50	45,2	45	40,7	154	139,1	1 093
okres Brezno	341	558,2	188	307,8	89	145,7	40	65,5	37	60,6	119	194,8	814
BB-kraj	3 543	550,0	1 786	277,2	498	77,3	392	60,9	290	45,0	996	154,6	7 496
Slovenská republika	27190	498,1	14027	257,0	3 789	69,4	2 889	52,9	2 419	44,3	8 775	160,7	59089

Vysvetlivky: **abs** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 23 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2020

Územie	Pohl.	Spolu		Predprod. vek		Produkt. vek		Poprod. vek		%		
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	Pred.	Prod.	Popr.
Kardiovaskulárne ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	232	439,2	0	0,0	61	167,1	171	2019,7	0,00	26,29	73,71
	Ž	259	447,7	0	0,0	16	42,4	243	1931,6	0,00	6,18	93,82
okr. Brezno	M	163	549,1	0	0,0	39	186,5	124	2848,9	0,00	23,93	76,07
	Ž	178	566,8	1	23,4	9	44,4	168	2444,3	0,56	5,06	94,38
BB-kraj	M	1 588	507,4	0	0,0	354	161,1	1 234	2748,3	0,00	22,29	77,71
	Ž	1 955	590,2	2	4,3	124	57,6	1 829	2633,0	0,10	6,35	93,55
SR	M	12486	468,4	5	1,1	2 802	151,0	9 679	2624,3	0,04	22,44	77,52
	Ž	14704	526,5	13	3,1	921	50,6	13 770	2494,3	0,09	6,26	93,65
Nádorové ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	148	280,2	0	0,0	38	104,1	110	1299,2	0,00	25,68	74,32
	Ž	135	233,4	0	0,0	35	92,7	100	794,9	0,00	25,93	74,07
okr. Brezno	M	114	384,1	0	0,0	36	172,1	78	1792,1	0,00	31,58	68,42
	Ž	74	235,6	0	0,0	17	83,9	57	829,3	0,00	22,97	77,03
BB-kraj	M	960	306,8	0	0,0	297	135,1	663	1476,6	0,00	30,94	69,06
	Ž	826	249,4	0	0,0	219	101,7	607	873,8	0,00	26,51	73,49
SR	M	7 781	291,9	11	2,5	2 245	121,0	5 525	1507,4	0,14	28,85	71,01
	Ž	6 246	223,6	7	1,7	1 590	87,4	4 649	842,1	0,11	25,46	74,43

Vysvetlivky: **abs** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 24 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2020

Územie	KV	N	RES	GI	EXT	OST	Počet úmrtí (100%)
Muži							
okres Banská Bystrica	41,80	26,67	7,39	5,41	6,13	12,61	555
okres Brezno	37,30	26,09	11,67	5,26	6,64	13,04	437
Banskobystrický kraj	42,22	25,53	8,00	6,09	5,80	12,36	3 761
Slovenská republika	41,03	25,57	7,01	5,95	5,83	14,60	30 428
Ženy							
okres Banská Bystrica	48,14	25,09	5,39	3,72	2,04	15,61	538
okres Brezno	47,21	19,63	10,08	4,51	2,12	16,45	377
Banskobystrický kraj	52,34	22,12	5,27	4,36	1,93	13,98	3 735
Slovenská republika	51,30	21,79	5,77	3,76	2,25	15,11	28 661
Spolu							
okres Banská Bystrica	44,92	25,89	6,40	4,57	4,12	14,09	1 093
okres Brezno	41,89	23,10	10,93	4,91	4,55	14,62	814
Banskobystrický kraj	47,27	23,83	6,64	5,23	3,87	13,29	7 496
Slovenská republika	46,02	23,74	6,41	4,89	4,09	14,85	59 089

Tabuľka 25 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2009 - 2020

Kardiovaskulárne ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	47,96	52,72	52,95	53,42
2010	47,05	51,10	53,16	53,40
2011	46,45	54,11	53,70	52,61
2012	47,24	53,67	52,83	52,97
2013	48,30	50,07	50,15	50,28
2014	48,13	49,41	48,61	49,07
2015	46,24	47,76	49,34	48,13
2016	42,66	45,61	47,84	48,21
2017	45,10	46,11	48,68	48,32
2018	42,08	42,84	47,82	46,71
2019	47,86	44,05	48,78	47,37
2020	44,92	41,89	47,27	46,02

Nádorové ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	24,75	18,70	21,20	22,61
2010	23,77	21,79	21,84	22,80
2011	25,17	18,18	21,19	23,26
2012	24,82	18,96	22,59	23,26
2013	25,23	23,91	24,13	25,04
2014	25,39	25,52	25,80	26,23
2015	25,27	23,67	24,50	25,37
2016	26,07	23,51	25,38	25,91
2017	25,50	23,46	25,20	25,35
2018	27,67	24,66	24,46	25,56
2019	23,46	22,02	23,90	25,36
2020	25,89	23,10	23,83	23,74

Respiračné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	8,96	7,51	7,20	6,01
2010	9,63	7,39	6,77	6,20
2011	8,36	10,26	7,25	6,30
2012	7,64	8,14	6,49	6,40
2013	9,06	7,17	7,34	6,65
2014	6,79	7,82	7,00	6,39
2015	6,83	6,35	7,12	7,53
2016	6,19	7,65	6,78	6,88
2017	6,30	8,04	6,47	7,26
2018	6,97	8,40	7,25	7,69
2019	7,36	8,07	7,36	7,55
2020	6,40	10,93	6,64	6,41

Tabuľka 25 pokračovanie**Gastrointestinálne ochorenia**

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	5,19	5,15	5,21	5,58
2010	5,11	6,10	5,25	5,32
2011	5,73	5,57	5,65	5,53
2012	5,93	6,28	5,55	5,42
2013	4,53	5,63	5,27	4,98
2014	5,31	4,42	5,32	5,13
2015	5,46	4,62	5,23	5,23
2016	6,99	6,80	5,64	5,41
2017	5,30	6,70	5,24	5,26
2018	6,49	4,41	5,65	5,68
2019	5,03	6,16	5,26	5,30
2020	4,57	4,91	5,23	4,89

Externé príčiny

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	5,70	7,36	6,11	5,59
2010	5,89	6,63	5,94	5,51
2011	5,64	5,28	5,45	5,44
2012	5,93	6,14	5,28	5,20
2013	5,15	6,19	5,50	5,43
2014	6,10	5,60	5,77	5,41
2015	6,34	8,23	6,23	5,66
2016	5,99	6,23	5,23	5,23
2017	5,10	6,17	5,37	5,10
2018	5,34	5,51	4,99	5,15
2019	5,40	6,84	5,08	4,96
2020	4,12	4,55	3,87	4,09

Ostatné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	7,43	8,54	7,33	6,79
2010	8,55	7,26	7,04	6,77
2011	8,65	6,60	6,76	6,86
2012	8,44	6,81	7,26	6,75
2013	7,73	7,03	7,61	7,02
2014	8,27	7,23	7,50	7,77
2015	9,85	9,38	7,58	8,08
2016	12,10	10,20	9,13	8,36
2017	12,70	9,25	9,03	8,71
2018	11,45	14,19	9,83	9,21
2019	10,89	12,86	9,62	9,46
2020	14,09	14,52	13,29	14,35

Tabuľka 26 Mŕtvorodenosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2001-2020

Rok	Mŕtvonarodení	Mŕtvorodenosť	Počet narodených
2001	6	4,26	1 407
2002	4	2,79	1 432
2003	6	4,15	1 444
2004	5	3,29	1 519
2005	1	0,63	1 595
2006	5	3,39	1 475
2007	6	3,72	1 614
2008	8	4,90	1 633
2009	6	3,39	1 770
2010	10	5,73	1 744
2011	5	2,84	1 760
2012	7	4,46	1 571
2013	4	2,49	1 604
2014	7	4,46	1 568
2015	10	6,37	1 571
2016	7	4,35	1 611
2017	3	1,86	1 609
2018	6	3,63	1 654
2019	4	2,50	1 597
2020	6	3,75	1 602

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **mŕtvorodenosť** - počet mŕtvonarodených na 1000 narodených detí (živo aj mŕtvo)

Tabuľka 27 Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2012 – 2020

Územie	Mŕtvorodenosť								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okres Banská Bystrica	1,99	1,00	1,98	4,86	2,88	2,95	0,93	0,96	3,89
okres Brezno	8,87	4,93	8,93	9,22	7,02	0,00	8,62	5,41	3,49
Banskobystrický kraj	3,64	2,79	3,29	4,55	3,19	2,06	5,07	3,18	3,67
Slovenská republika	3,23	2,96	3,01	3,30	2,77	2,74	2,92	2,83	3,17

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

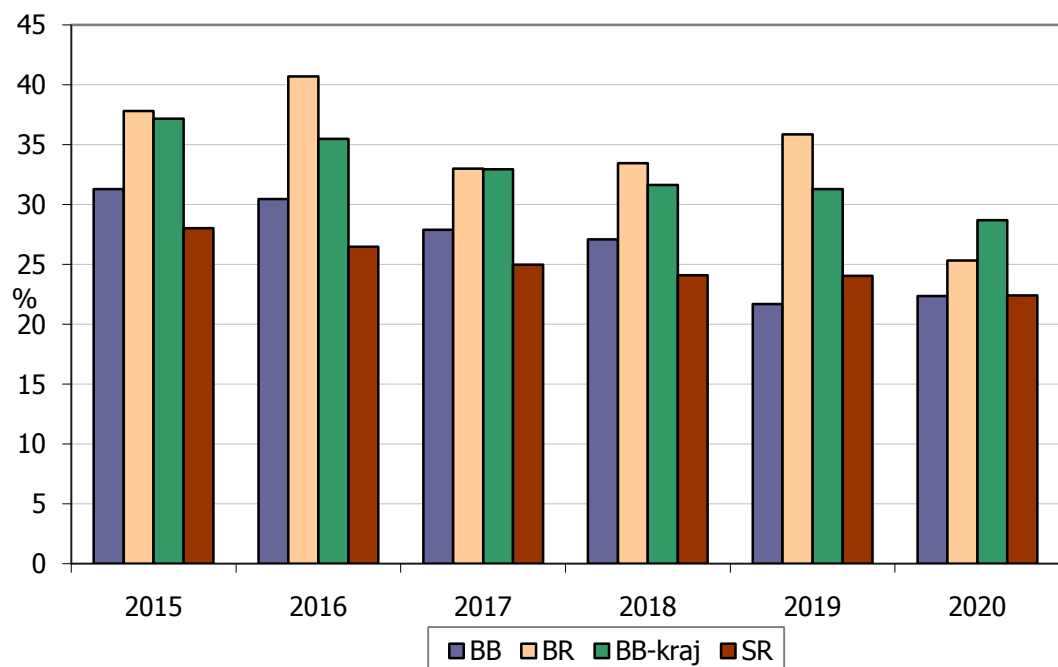
Tabuľka 28 Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2018 – 2020

Územie trvalého bydliska ženy	Rok	Potraty				
		Spolu	Samo-voľné	UPT	Spolu na 100 narodených	UPT na 100 narodených
okres B.Bystrica	2018	291	55	236	27,09	21,97
	2019	226	98	128	21,69	12,28
	2020	230	116	114	22,35	11,08
okres Brezno	2018	194	27	167	33,45	28,79
	2019	199	94	105	35,86	18,92
	2020	145	60	85	25,31	14,83
Banskobystrický kraj	2018	1 935	439	1 496	31,63	24,46
	2019	1 869	755	1 114	31,28	18,64
	2020	1 721	751	970	28,68	16,17
Slovenská republika	2018	13 924	4 885	9 039	24,09	16,64
	2019	13 760	7 078	6 682	24,05	11,68
	2020	12 737	6 557	6 180	22,41	10,87

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: UPT - umelo prerušené tehotenstvá
Relatívne údaje sú vypočítané na 100 narodených spolu (živo aj mŕtvo)

Graf 7 Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015-2020

Tabuľka 29 Vývoj potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 1988–2020

Rok	Potraty			
	Spolu	Samovoľné	UPT	Spolu na 100 narodených
1988	2 585	397	2 188	97,1
1989	2 557	347	2 210	99,6
1990	2 596	364	2 232	97,8
1991	2 479	331	2 148	98,5
1992	2 319	381	1 884	100,2
1993	2 153	350	1 767	97,4
1994	1 909	294	1 572	96,2
1995	1 543	204	1 339	85,8
1996	1 390	230	1 070	79,0
1997	1 174	152	979	69,6
1998	1 081	177	788	65,4
1999	1 050	136	795	65,6
2000	946	135	687	56,9
2001	891	152	652	63,3
2002	856	136	720	59,8
2003	809	166	643	56,3
2004	775	172	603	51,02
2005	725	138	587	45,45
2006	667	183	484	45,22
2007	580	172	408	35,94
2008	556	152	404	34,05
2009	534	122	412	30,17
2010	537	121	416	30,79
2011	567	134	433	32,22
2012	590	144	446	37,56
2013	560	113	447	34,91
2014	495	115	380	31,57
2015	527	130	397	33,55
2016	549	111	438	34,08
2017	479	88	391	29,77
2018	485	82	403	29,32
2019	425	192	233	26,61
2020	375	176	199	23,41

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 30 Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2020 (stredný stav)

Veková skupina	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	532,5	514,5	1 047	301,5	265	566,5
1 - 4	2 197	2 113,5	4 310,5	1 165	1 116,5	2 281,5
5 - 9	2 686	2 508	5 194	1 485,5	1 399	2 884,5
10 - 14	2 444	2 378	4 822	1 466,5	1 489	2 955,5
15 - 19	2 221,5	2 151	4 372,5	1 500	1 473	2 973
20 - 24	2 396,5	2 370,5	4 767	1 749	1 621	3 370
25 - 29	3 336,5	3 294,5	6 631	2 136,5	1 976	4 112,5
30 - 34	4 069	4 064	8 133	2 225,5	2 014	4 239,5
35 - 39	4 587	4 552,5	9 139,5	2 254,5	2 156	4 410,5
40 - 44	4 814,5	4 685	9 499,5	2 402,5	2 313,5	4 716
45 - 49	4 200,5	4 197	8 397,5	2 298	2 269,5	4 567,5
50 - 54	3 478,5	3 664,5	7 143	2 131	2 068	4 199
55 - 59	3 753,5	4 316	8 069,5	2 183	2 148,5	4 331,5
60 - 64	3 642,5	4 458,5	8 101	2 032	2 222	4 254
65 - 69	3 490,5	4 432	7 922,5	1 779	2 115	3 894
70 - 74	2 325,5	3 177,5	5 503	1 171	1 659,5	2 830,5
75 - 79	1 379,5	2 242,5	3 622	687	1 296,5	1 983,5
80 - 84	713,5	1 445,5	2 159	404	945	1 349
85+	557,5	1 282,5	1 840	311,5	857	1 168,5
Spolu	52 826	57 847,5	110 673,5	29 683	31 404	61 087

Tabuľka 31 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2020 (stredný stav)

Veková skupina	Banskobystrický kraj			SR		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	3 077,5	2 931,5	6 009	29 365	28 121,5	57 486,5
1 - 4	12 830,5	12 147,5	24 978	121 616,5	115 452	237 068,5
5 - 9	15 855,5	16 521	31 230,5	148 458	141 570	290 028
10 - 14	16 521	15 886,5	32 407,5	144 463	136 961	281 424
15 - 19	15 964	15 292,5	31 256,5	134 854	127 608,5	262 462,5
20 - 24	17 793,5	16 780	34 573,5	148 234	140 991,5	289 225,5
25 - 29	21 032	20 094,5	41 126,5	183 451,5	175 752	359 203,5
30 - 34	23 695	22 406,5	46 101,5	207 747	199 438	407 185
35 - 39	25 460	23 983,5	49 443,5	223 922,5	211 089	435 011,5
40 - 44	27 338,5	25 674	53 012,5	234 046	220 577,5	454 623,5
45 - 49	24 410,5	23 765,5	48 176	206 575	199 808	406 383
50 - 54	21 327	21 360	42 687	172 982	173 366	346 348
55 - 59	21 817,5	22 733	44 550,5	174 751	182 229,5	356 980,5
60 - 64	20 933	23 338	44 271	168 922,5	187 875	356 797,5
65 - 69	18 569	22 701,5	41 270,5	149 487	182 703,5	332 190,5
70 - 74	12 184	17 252,5	29 436,5	100 055	139 381,5	239 436,5
75 - 79	7 326,5	12 802	20 128,5	59 610,5	100 461,5	160 072
80 - 84	3 962	8 810,5	12 772,5	33 497	69 075	102 572
85+	2 859,5	7 898	10 757,5	23 880,5	60 448	84 328,5
Spolu	312 956,5	331 232,5	644 189	2 665 918	2 792 909	5 458 827

Zdroj informácií: Pracovisko SÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: Stredný stav obyvateľov sa počíta ako aritmetický priemer počiatočného (1.1.) a koncového (31.12.) stavu obyvateľstva v danom roku

Tabuľka 32 Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2020

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	540	1,02	502	0,87	1 042	0,94
1 - 4	2 199	4,16	2 136	3,69	4 335	3,92
5 - 9	2 700	5,11	2 509	4,34	5 209	4,71
10 - 14	2 470	4,68	2 401	4,15	4 871	4,40
15 - 19	2 227	4,22	2 172	3,76	4 399	3,98
20 - 24	2 355	4,46	2 315	4,00	4 670	4,22
25 - 29	3 210	6,08	3 202	5,54	6 412	5,80
30 - 34	4 019	7,61	3 964	6,86	7 983	7,22
35 - 39	4 565	8,64	4 567	7,90	9 132	8,25
40 - 44	4 789	9,07	4 642	8,03	9 431	8,52
45 - 49	4 312	8,16	4 311	7,46	8 623	7,79
50 - 54	3 443	6,52	3 605	6,24	7 048	6,37
55 - 59	3 755	7,11	4 283	7,41	8 038	7,27
60 - 64	3 594	6,80	4 403	7,62	7 997	7,23
65 - 69	3 508	6,64	4 479	7,75	7 987	7,22
70 - 74	2 427	4,60	3 259	5,64	5 686	5,14
75 - 79	1 402	2,65	2 302	3,98	3 704	3,35
80 - 84	743	1,41	1 476	2,55	2 219	2,01
85+	558	1,06	1 287	2,23	1 845	1,67
Spolu	52 816	100,00	57 815	100,00	110 631	100,00

Tabuľka 33 Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2020

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	297	1,00	281	0,90	578	0,95
1 - 4	1 182	4,00	1 111	3,55	2 293	3,76
5 - 9	1 488	5,03	1 378	4,40	2 866	4,71
10 - 14	1 433	4,84	1 483	4,73	2 916	4,79
15 - 19	1 504	5,08	1 469	4,69	2 973	4,88
20 - 24	1 720	5,81	1 609	5,14	3 329	5,47
25 - 29	2 057	6,95	1 909	6,09	3 966	6,51
30 - 34	2 232	7,55	1 994	6,37	4 226	6,94
35 - 39	2 253	7,62	2 145	6,85	4 398	7,22
40 - 44	2 396	8,10	2 309	7,37	4 705	7,73
45 - 49	2 294	7,75	2 302	7,35	4 596	7,55
50 - 54	2 135	7,22	2 057	6,57	4 192	6,88
55 - 59	2 168	7,33	2 140	6,83	4 308	7,07
60 - 64	2 030	6,86	2 191	6,99	4 221	6,93
65 - 69	1 782	6,02	2 149	6,86	3 931	6,45
70 - 74	1 209	4,09	1 690	5,40	2 899	4,76
75 - 79	679	2,30	1 287	4,11	1 966	3,23
80 - 84	408	1,38	939	3,00	1 347	2,21
85+	314	1,06	881	2,81	1 195	1,96
Spolu	29 581	100,00	31 324	100,00	60 905	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 34 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2020

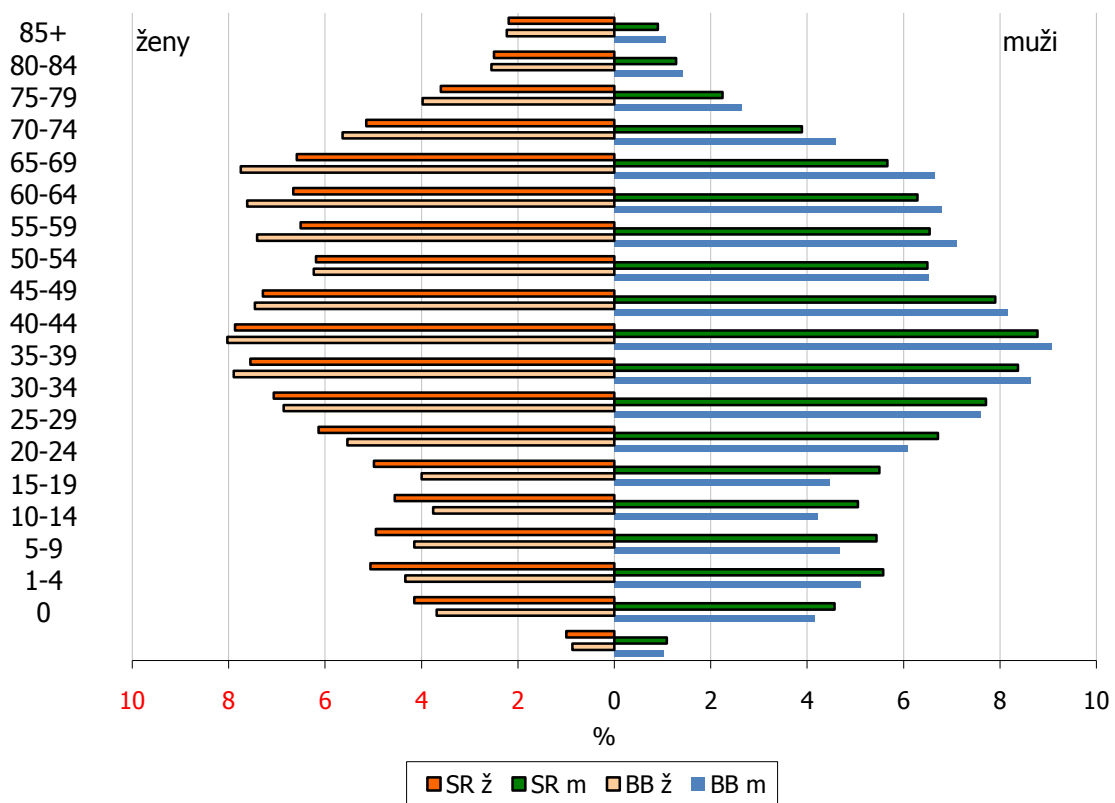
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	3 084	0,99	2 935	0,89	6 019	0,94
1 – 4	12 833	4,11	12 204	3,69	25 037	3,89
5 – 9	15 820	5,06	15 173	4,59	30 993	4,82
10 – 14	16 437	5,26	15 967	4,83	32 404	5,04
15 – 19	15 993	5,12	15 288	4,62	31 281	4,86
20 – 24	17 589	5,63	16 573	5,01	34 162	5,31
25 – 29	20 482	6,55	19 632	5,94	40 114	6,24
30 – 34	23 385	7,48	22 049	6,67	45 434	7,06
35 – 39	25 332	8,11	23 903	7,23	49 235	7,66
40 – 44	27 230	8,71	25 476	7,71	52 706	8,20
45 – 49	24 872	7,96	24 274	7,34	49 146	7,64
50 – 54	21 168	6,77	21 118	6,39	42 286	6,58
55 – 59	21 760	6,96	22 632	6,85	44 392	6,90
60 – 64	20 868	6,68	23 103	6,99	43 971	6,84
65 – 69	18 697	5,98	22 912	6,93	41 609	6,47
70 – 74	12 666	4,05	17 691	5,35	30 357	4,72
75 – 79	7 344	2,35	12 813	3,88	20 157	3,13
80 – 84	4 048	1,30	8 866	2,68	12 914	2,01
85+	2 871	0,92	8 014	2,42	10 885	1,69
Spolu	312 479	100,00	330 623	100,00	643 102	100,00

Tabuľka 35 Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2020

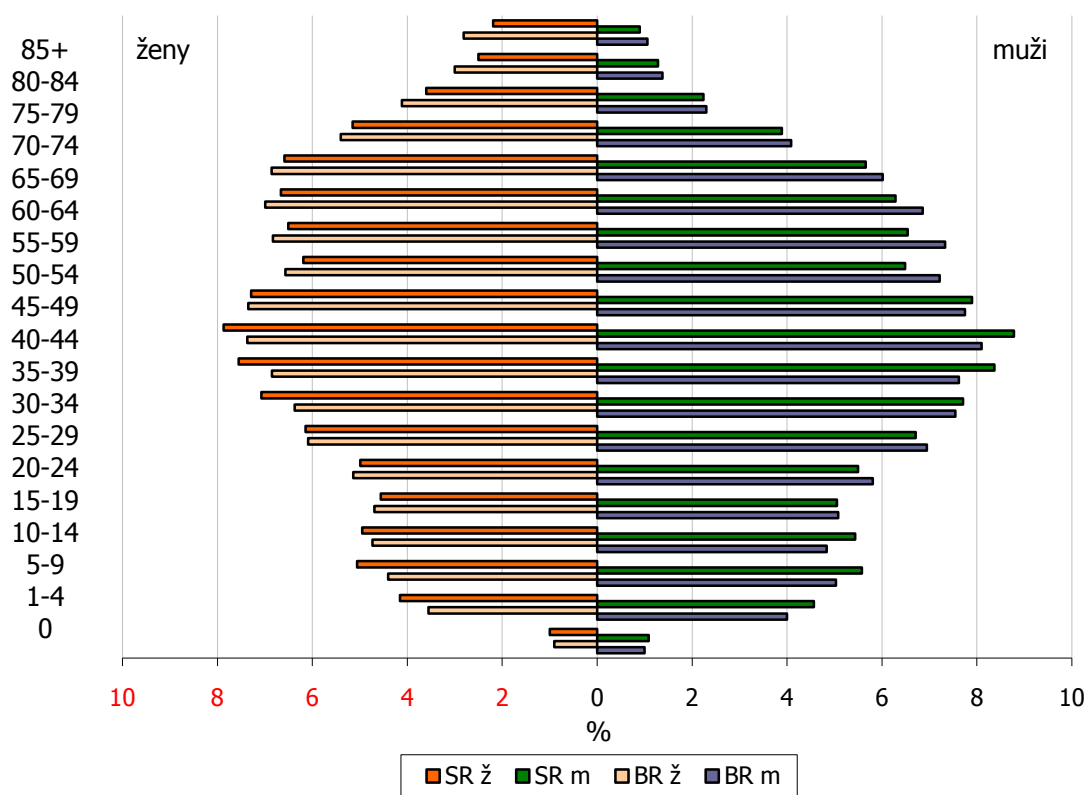
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	29 159	1,09	27 951	1,00	57 110	1,05
1 - 4	121 891	4,57	115 981	4,15	237 872	4,36
5 - 9	148 703	5,58	141 292	5,06	289 995	5,31
10 - 14	145 175	5,44	138 142	4,95	283 317	5,19
15 - 19	134 762	5,05	127 412	4,56	262 174	4,80
20 - 24	146 693	5,50	139 514	4,99	286 207	5,24
25 - 29	178 989	6,71	171 583	6,14	350 572	6,42
30 - 34	205 583	7,71	197 417	7,07	403 000	7,38
35 - 39	223 148	8,37	210 774	7,55	433 922	7,95
40 - 44	233 997	8,78	219 935	7,87	453 932	8,31
45 - 49	210 693	7,90	203 524	7,29	414 217	7,59
50 - 54	172 944	6,49	172 772	6,19	345 716	6,33
55 - 59	174 312	6,54	181 729	6,51	356 041	6,52
60 - 64	167 771	6,29	185 911	6,66	353 682	6,48
65 - 69	150 908	5,66	184 068	6,59	334 976	6,14
70 - 74	103 829	3,89	143 803	5,15	247 632	4,54
75 - 79	59 778	2,24	100 517	3,60	160 295	2,94
80 - 84	34 122	1,28	69 918	2,50	104 040	1,91
85+	24 029	0,90	61 052	2,19	85 081	1,56
Spolu	2 666 486	100,00	2 793 295	100,00	5 459 781	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Graf 8 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2020, okres Banská Bystrica a Slovenská republika

Graf 9 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2020, okres Brezno a Slovenská republika

Tabuľka 36 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2020

Veková skupina	Okres Banská Bystrica						Okres Brezno					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	7 909	14,97	7 548	13,06	15 457	13,97	4 400	14,87	4 253	13,58	8 653	14,21
produktívny vek 15 – 64	36 269	68,67	37 464	64,80	73 733	66,65	20 789	70,28	20 125	64,25	40 914	67,18
poproduktívny vek 65+	8 638	16,35	12 803	22,14	21 441	19,38	4 392	14,85	6 946	22,17	11 338	18,62
s p o l u	52 816	100,00	57 815	100,00	110 631	100,00	29 581	100,00	31 324	100,00	60 905	100,00

Index starnutia	109,22	169,62	138,71	99,82	163,32	131,03
Priemerný vek	41,68	44,97	43,40	40,83	44,39	42,66

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 37 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2020

Veková skupina	Banskobystrický kraj						SR					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	48 174	15,42	46 279	14,00	94 453	14,69	444 928	16,69	423 366	15,16	868 294	15,90
produktívny vek 15 – 64	218 679	69,98	214 048	64,74	432 727	67,29	1 848 892	69,34	1 810 571	64,82	3 659 463	67,03
poproduktívny vek 65+	45 626	14,50	70 296	21,26	115 922	18,03	372 666	13,98	59 358	20,03	932 024	17,07
s p o l u	312 479	100,00	330 623	100,00	643 102	100,00	2 666 486	100,00	2 793 295	100,00	5 459 781	100,00

Index starnutia	94,71	151,90	122,73	83,76	132,12	107,34
Priemerný vek	40,49	43,86	42,23	39,65	42,79	41,26

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 38 Ukazovateľ stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2020

Veková skupina	Stredná dĺžka života			
	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
0	75,79	82,36	71,79	80,51
1 - 4	75,07	81,52	71,03	79,86
5 - 9	71,18	77,59	67,32	75,87
10 - 14	66,19	72,61	62,45	70,89
15 - 19	61,24	67,66	57,50	65,99
20 - 24	56,38	62,73	52,71	61,10
25 - 29	51,58	57,77	48,00	56,18
30 - 34	46,78	52,84	43,24	51,27
35 - 39	42,01	47,93	38,49	46,40
40 - 44	37,27	43,05	33,88	41,55
45 - 49	32,59	38,25	29,38	36,75
50 - 54	28,11	33,53	25,11	32,07
55 - 59	23,97	28,88	21,08	27,58
60 - 64	20,17	24,41	17,48	23,24
65 - 69	16,71	20,11	14,34	19,15
70 - 74	13,49	16,05	11,45	15,31
75 - 79	10,52	12,29	8,95	11,86
80 - 84	8,06	8,94	7,01	8,90
85+	6,42	6,43	5,58	6,72

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Stredná dĺžka života je syntetický ukazovateľ (nazývaný aj nádej na dožitie v určitom veku) - vyjadruje úmrtnostné pomery vo všetkých vekových skupinách. Je to priemerný počet rokov života, ktoré má jednotlivec určitého veku pred sebou za predpokladu úmrtnostných pomerov daného roku. Pre Slovenskú republiku sa na výpočet používajú údaje z jedného roka. Na regionálnej úrovni sa stredná dĺžka života počíta za dlhšie časové obdobie ako jeden rok, aby sa odstránil vplyv sezónnosti úmrtí a veľkosti nižších správnych území, prejavujúci sa nižším počtom obyvateľov a nižším počtom úmrtí podľa pohlavia a veku. Na úrovni krajov sa používajú údaje za obdobie troch rokov a na úrovni okresov údaje za obdobie piatich rokov (tu za roky 2016 - 2020).

Tabuľka 39 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2010

Rok	Stredná dĺžka života			
	okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2010	72,57	79,65	69,28	78,71
2011	73,02	80,05	69,73	79,34
2012	73,39	80,40	69,94	79,25
2013	73,85	80,72	70,12	79,55
2014	74,13	81,07	70,53	79,68
2015	74,51	81,41	71,04	80,16
2016	74,76	81,82	71,36	80,09
2017	75,36	82,11	71,63	80,19
2018	75,40	82,33	72,03	80,27
2019	75,67	82,29	71,92	80,52
2020	75,79	82,36	71,79	80,51

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 40 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2010

Rok	Stredná dĺžka života			
	kraj Banská Bystrica		SR	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2010	70,41	78,66	71,62	78,84
2011	70,95	78,86	72,17	79,35
2012	71,32	79,03	72,47	79,45
2013	71,83	79,45	72,90	79,61
2014	72,17	79,84	73,19	80,00
2015	72,36	80,05	73,03	79,73
2016	72,73	80,20	73,71	80,41
2017	72,87	80,13	73,75	80,34
2018	73,32	80,29	73,71	80,35
2019	73,22	80,46	74,31	80,84
2020	73,25	80,45	73,47	80,17

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica a databáza SLOVSTAT

Tabuľka 41 Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2020

Územie	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
okres Banská Bystrica	52 816	47,74	57 815	52,26	110 631	100,0
okres Brezno	29 581	48,57	31 324	51,43	60 905	100,0
Banskobystrický kraj	312 479	48,59	330 623	51,41	643 102	100,0
Slovenská republika	2 666 486	48,84	2 793 295	51,16	5 459 781	100,0

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 42 Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2020

I. časť

Ukazovateľ		okr. B.Bystrica		okr. Brezno		BB - kraj		SR	
		abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.
narodení a pôrodnosť	spolu	1 029	9,30	573	9,38	6 000	9,31	56 830	10,41
	muži	536	-	292	-	3 081	-	29 020	-
	ženy	493	-	281	-	2 919	-	27 810	-
živonarodení a živorodenosť	spolu	1 025	9,26	571	9,35	5 978	9,28	56 650	10,38
	muži	534	-	292	-	3 070	-	28 928	-
	ženy	491	-	279	-	2 908	-	27 722	-
zomretí a úmrtnosť	spolu	1 093	9,88	814	13,33	7 496	11,64	59 089	10,82
	muži	555	10,50	437	14,70	3 761	12,01	30 428	11,41
	ženy	538	9,29	377	12,00	3 735	11,27	28 661	10,26
prírodný prírastok / úbytok	spolu	-68	-0,61	-243	-3,97	-1 518	-2,36	-2 439	-0,45
	muži	-21	-0,40	-145	-4,88	-691	-2,21	-1 500	-0,56
	ženy	-47	-0,81	-98	-3,12	-827	-2,50	-939	-0,34
prírastok / úbytok sťahovaním	spolu	-17	-0,15	-121	-1,98	-656	-1,02	4 347	0,80
	muži	1	0,02	-59	-1,98	-264	-0,84	2 636	0,99
	ženy	-18	-0,31	-62	-1,97	-392	-1,18	1 711	0,61
celkový prírastok / úbytok	spolu	-85	-0,77	-364	-5,95	-2 174	-3,37	1 908	0,35
	muži	-20	-0,38	-204	-6,86	-955	-3,05	1 136	0,43
	ženy	-65	-1,12	-160	-5,09	-1 219	-3,68	772	0,28

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
živorodenosť – počet živonarodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
prírodný prírastok – rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb
prírastok sťahovaním – rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystávaných osôb
celkový prírastok – súčet prírodného prírastku a prírastku sťahovaním

Poznámka: Relatívne údaje pre prírastok/úbytok sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

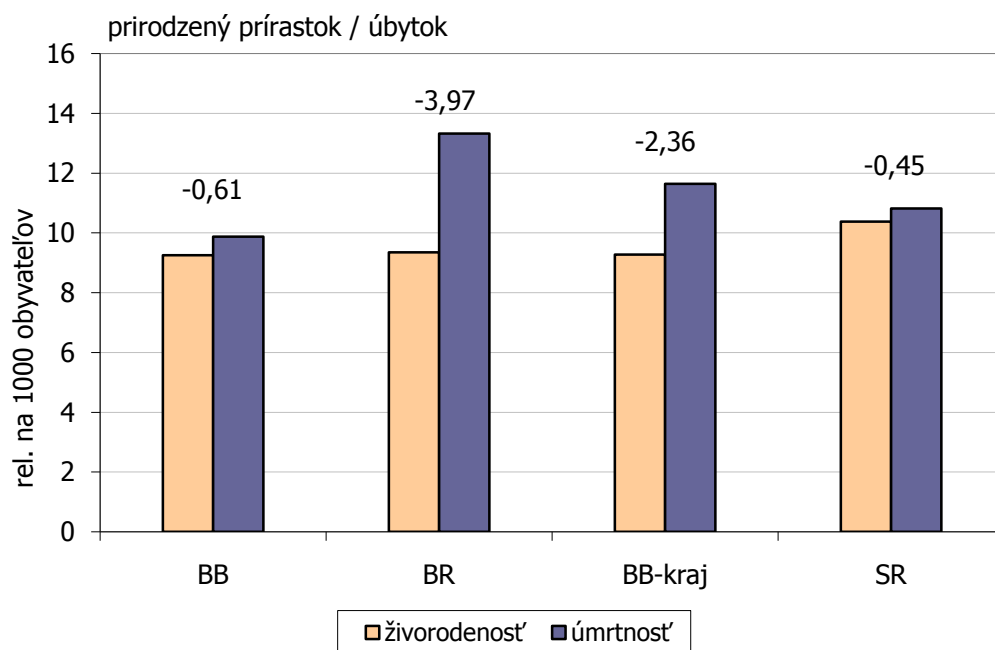
II. časť

Ukazovateľ	okr. B.Bystrica	okr. Brezno	BB-kraj	SR
dojčenská úmrtnosť	3,90	3,50	4,58	5,08
novorodenecká úmrtnosť	3,90	0	3,18	3,12
mŕtvorodenosť	3,89	3,49	3,67	3,17
sobášnosť	4,11	3,70	3,85	4,35
rozvodovosť	1,65	1,16	1,51	1,52
rozvodový index	40,22	31,42	39,11	34,92

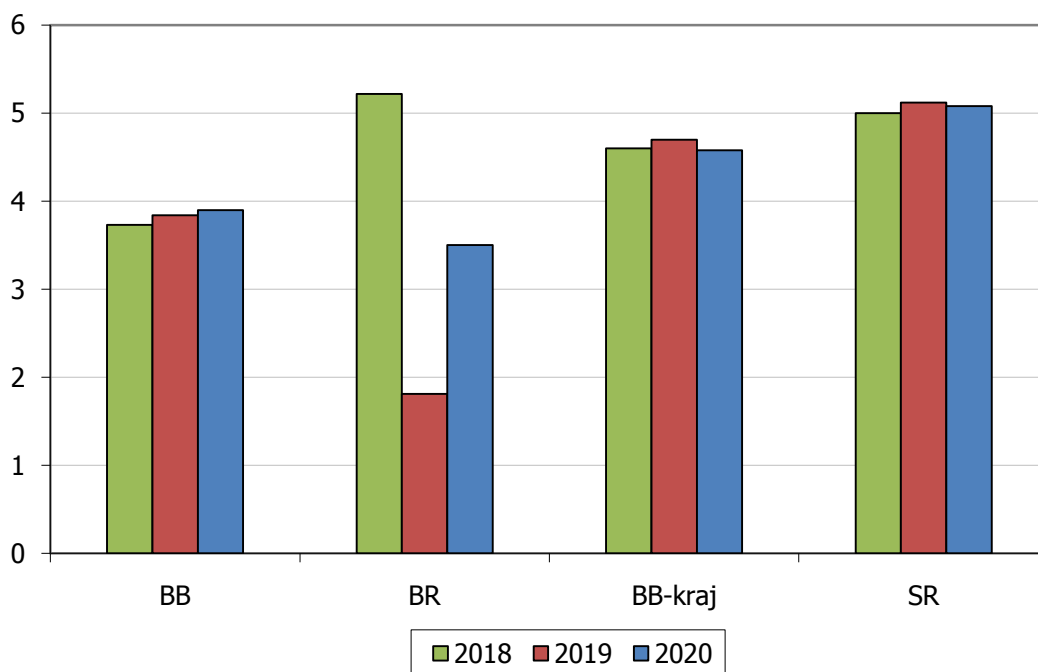
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **dojčenská úmrtnosť** – počet zomretých detí do 1 roka na 1 000 živonarodených v rovnakom období
novorodenecká úmrtnosť – počet zomretých detí do 28 dní na 1 000 živonarodených v rovnakom období
mŕtvorodenosť – počet mŕtvonarodených na 1 000 narodených
sobášnosť – počet uzavretých manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
rozvodovosť – počet rozvedených manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
rozvodový index – počet rozvodov na 100 uzavretých manželstiev

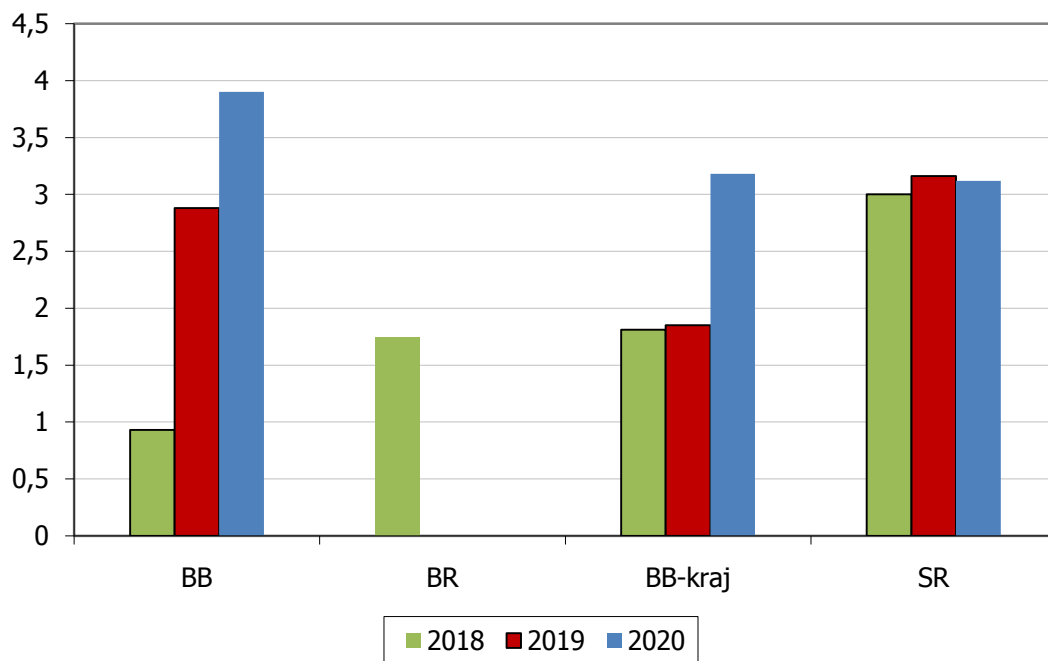
Graf 10 Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2020 (na 1 000 obyvateľov)

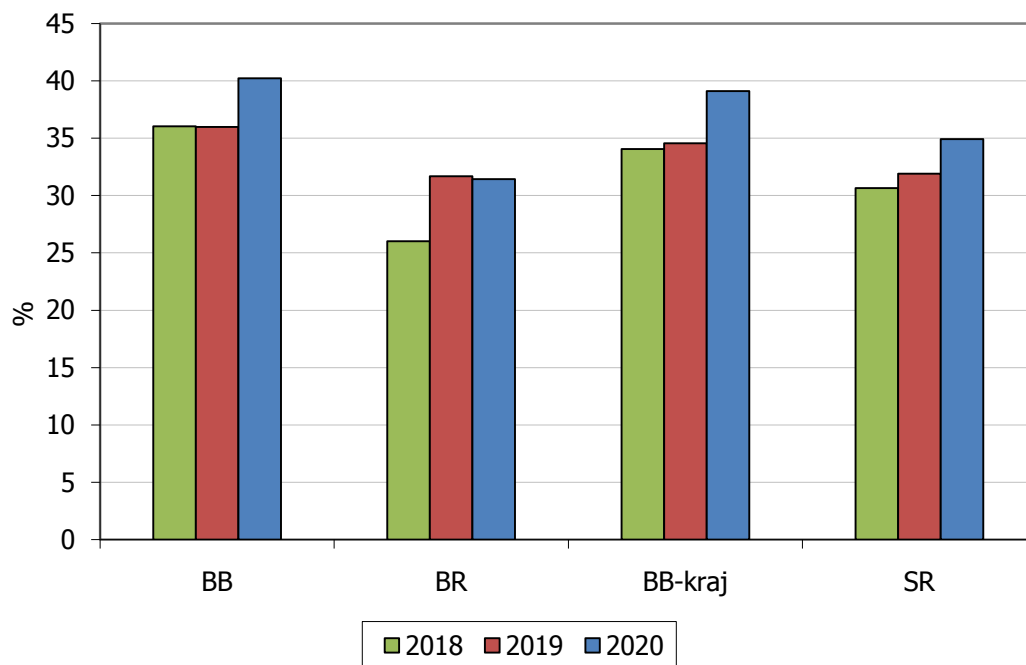
Graf 11 Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 - 2020

Graf 12 Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 – 2020

Graf 13 Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2018 - 2020

Tabuľka 43 Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2020

I. časť

Rok	Stredný stav obyv.	Manželstvá		Narodení			Potraty	
		uzavre-té	rozve-dené	živo	mŕtvo	spolu	spolu	z toho UPT
2005	81 411	391	249	673	0	673	338	279
2006	81 082	381	282	622	0	622	305	229
2007	80 632	435	265	736	3	739	240	164
2008	80 218	452	232	726	2	728	211	146
2009	80 015	401	216	814	2	816	263	194
2010	79 883	402	197	805	3	808	245	184
2011	79 915	373	181	797	1	798	273	215
2012	79 738	375	206	733	2	735	310	235
2013	79 476	400	173	741	1	742	279	232
2014	79 198	391	168	744	2	746	249	189
2015	78 892,5	432	155	760	4	764	263	182
2016	78 696,5	473	138	776	3	779	253	195
2017	78 559,5	438	156	742	2	744	222	198
2018	78 405,5	421	148	785	1	786	221	177
2019	78 205,5	422	142	762	1	763	162	91
2020	77 901,5	337	137	729	3	732	114	58

II. časť

Rok	Zomretí			Prírod. prír./ úbytok	St'ahovanie			Celk. prír./ úbytok	Stav obyv. k 31.12.
	úhrn	z nich do 1 roka do 28 dní			prist'a-hovanie	odst'a-hovanie	migr. saldo		
		spolu	do 28 dní						
2005	727	3	2	-54	917	1 286	-369	-423	81 281
2006	702	1	1	-80	743	1 414	-471	-551	80 730
2007	674	7	6	62	1 030	1 356	-326	-264	80 466
2008	648	3	1	78	843	1 281	- 438	- 360	80 106
2009	629	2	1	185	786	1 087	- 301	- 116	79 990
2010	665	2	1	140	933	1 244	-311	-171	79 819
2011	697	0	0	100	914	1 293	-379	-279	79 775
2012	675	3	3	58	917	1 167	-250	-192	79 583
2013	675	2	0	66	895	1 176	-281	-215	79 368
2014	697	2	2	47	996	1 384	-388	-341	79 027
2015	695	2	2	65	983	1 317	-334	-269	78 758
2016	684	2	1	92	1 083	1 298	-215	-123	78 635
2017	720	0	0	22	1 110	1 283	-173	-151	78 484
2018	730	4	1	55	1 092	1 304	-212	-157	78 327
2019	728	3	3	34	939	1 216	-277	-243	78 084
2020	766	4	4	-37	861	1 189	-328	-365	77 719

III. časť

Rok	Pôrodnosť	Živorode- nosť	Dojčenská úmrtnosť	Novoroden. úmrtnosť	Mŕtvorode- nosť	Úmrtnosť
2005	8,27	8,27	4,46	2,97	0,00	8,93
2006	7,97	7,67	1,61	1,61	0,00	8,66
2007	9,16	9,13	9,51	8,15	4,06	8,36
2008	9,07	9,05	4,13	1,38	2,75	8,08
2009	10,20	10,17	2,46	1,23	2,45	7,86
2010	10,12	10,08	2,48	1,24	3,71	8,32
2011	9,98	9,97	0,00	0,00	1,25	8,72
2012	9,21	9,19	4,09	4,09	2,72	8,47
2013	9,34	9,32	2,70	0,00	1,35	8,49
2014	9,42	9,39	2,69	2,69	2,68	8,80
2015	9,68	9,63	2,63	2,63	5,24	8,81
2016	9,90	9,86	2,58	1,29	3,85	8,69
2017	9,47	9,45	0,00	0,00	2,69	9,17
2018	10,02	10,01	5,10	1,27	1,27	9,31
2019	9,75	9,74	3,94	3,94	1,31	9,31
2020	9,39	9,36	1,38	5,49	4,10	9,83

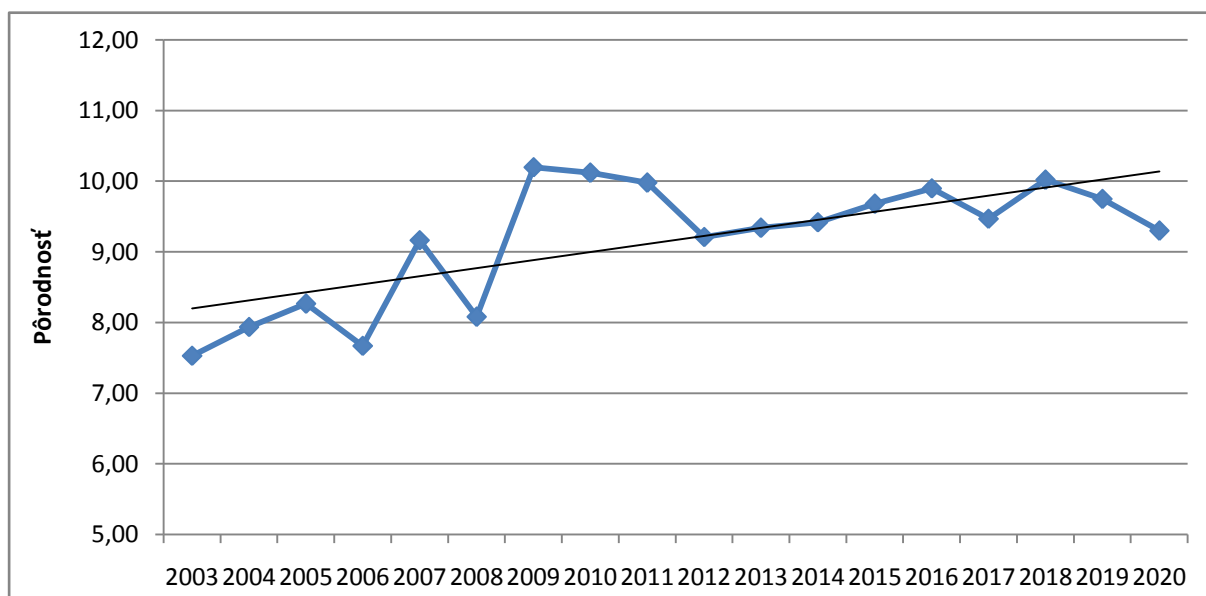
IV. časť

Rok	Sobášnosť	Rozvodovosť	Rozvodový index
2005	4,80	3,06	63,68
2006	4,70	3,48	74,02
2007	5,40	3,29	60,92
2008	5,64	2,89	51,33
2009	5,01	2,70	53,86
2010	5,03	2,47	49,00
2011	4,67	2,26	48,53
2012	4,70	2,58	54,93
2013	5,03	2,18	43,25
2014	4,94	2,12	42,97
2015	5,48	1,96	35,88
2016	6,01	1,75	29,18
2017	5,58	1,99	35,62
2018	5,37	1,89	35,15
2019	5,40	1,18	33,65
2020	4,32	1,76	40,65

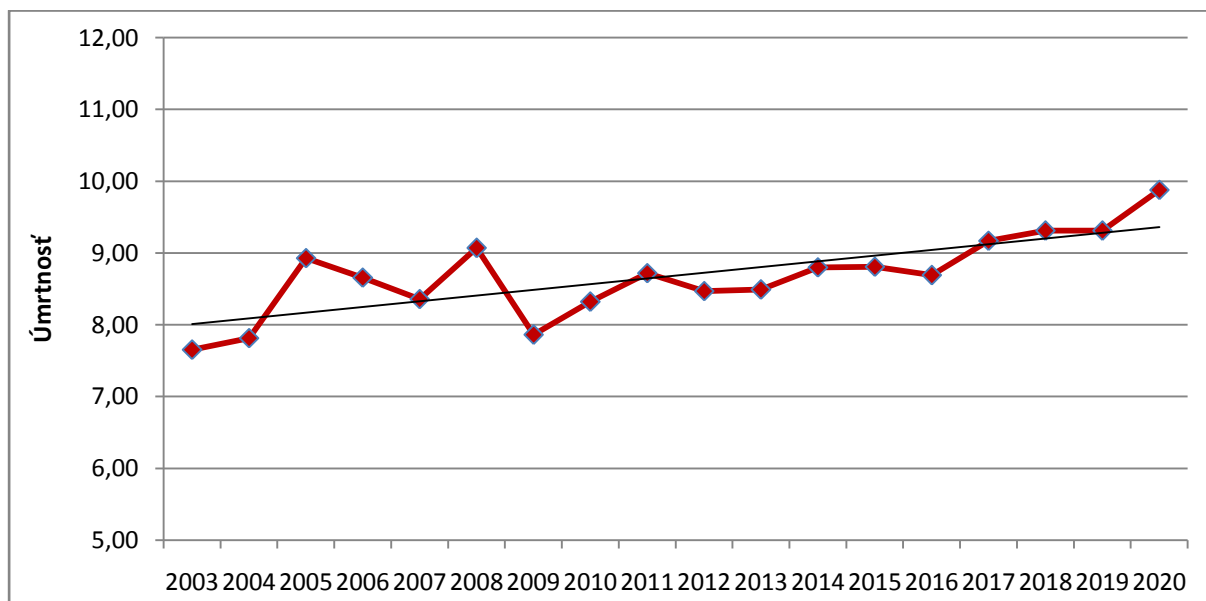
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného stavu.

Graf 14 Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2020

Graf 15 Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2020

Tabuľka 44 Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica

Rok		KV	N	RES	GI	EXT	OST	Úmrtia spolu
2005	abs.	358	188	48	38	42	53	727
	rel.	439,74	230,93	58,96	46,68	51,59	65,10	893,00
2006	abs.	345	152	48	51	49	57	702
	rel.	425,49	187,46	59,20	62,90	60,43	70,30	865,79
2007	abs.	342	132	55	44	48	53	674
	rel.	424,15	163,71	68,21	54,57	59,53	65,73	835,90
2008	abs.	302	160	50	40	30	66	648
	rel.	376,48	199,46	62,33	49,89	37,40	82,28	807,82
2009	abs.	288	163	58	30	42	48	629
	rel.	359,93	203,71	72,49	37,49	52,49	59,99	786,10
2010	abs.	309	151	73	35	41	56	665
	rel.	386,82	189,03	91,38	43,81	51,32	70,10	832,47
2011	abs.	314	181	59	44	39	60	697
	rel.	392,92	226,49	73,83	55,06	48,80	75,08	872,18
2012	abs.	303	172	45	43	48	64	675
	rel.	380,00	215,71	56,43	53,93	60,20	80,26	846,52
2013	abs.	318	176	67	31	34	49	675
	rel.	400,12	221,45	84,30	39,01	42,78	61,65	849,31
2014	abs.	332	182	45	34	45	59	697
	rel.	419,20	229,80	56,82	42,93	56,82	74,50	880,07
2015	abs.	318	180	49	42	42	64	695
	rel.	403,10	228,16	62,11	53,24	53,24	81,12	880,95
2016	abs.	275	190	43	47	40	89	684
	rel.	349,44	241,43	54,64	59,72	50,83	113,09	869,16
2017	abs.	323	200	48	35	31	83	720
	rel.	411,15	254,58	61,10	44,55	39,46	105,65	916,50
2018	abs.	301	214	41	48	41	85	730
	rel.	383,90	272,94	52,29	61,22	52,29	108,41	931,06
2019	abs.	348	175	52	36	37	80	728
	rel.	444,98	223,77	66,49	46,03	47,31	102,29	9,31
2020	abs.	359	189	47	37	34	100	766
	rel.	460,84	242,61	60,33	47,50	43,64	128,37	9,83

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné
abs. - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu (úmrtnosť)

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 100 000 obyvateľov stredného stavu.

ZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 45 Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2020

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby)	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 203	490
Priemysel spolu	7 766	4 531
z toho:		
-Ťažba a dobývanie	-	D
-Priemyselná výroba	6 765	4 325
-Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	318	18
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	684	D
Stavebníctvo	900	528
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	7 579	971
Doprava a skladovanie	1 656	353
Ubytovacie a stravovacie služby	1 025	159
Informácie a komunikácia	1 258	117
Finančné a poisťovacie činnosti	768	57
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 105	53
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 431	15
Administratívne a podporné služby	2 105	192
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	8 655	1 362
Vzdelávanie	5 485	1 415
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5 574	D
Umenie, zábava, rekreácia	1 191	175
Ostatné činnosti	947	D
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	48 649	11 453

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: D – údaj sa nepublikuje

Tabuľka 46 Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2020

Ekonomické činnosti	Počet živnostníkov	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	193	540
Priemysel spolu	511	873
z toho:		
- Ťažba a dobývanie	4	0
- Priemyselná výroba	498	869
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	8	4
Stavebníctvo	1275	787
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1122	432
Doprava a skladovanie	215	70
Ubytovacie a stravovacie služby	173	129
Informácie a komunikácia	325	75
Finančné a poisťovacie činnosti	67	33
Činnosti v oblasti nehnuteľností	48	14
Odborné, vedecké a technické činnosti	951	267
Administratívne a podporné služby	358	150
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	0	0
Vzdelávanie	158	27
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	41	7
Umenie, zábava, rekreácia	67	28
Ostatné činnosti	428	188
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	5 932	3 620

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

NEZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 47 Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo ¹⁾	Počet uchádzačov o zamestn. spolu	Uchádzači, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania					Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie ²⁾
			A	B	C	D	E	
BB – okres	65 271	3 401	2	158	13	9	23	3 196
BR – okres	32 325	3 234	13	311	9	92	2	2 807
BB – kraj	335 226	36 325	70	2 218	156	522	395	32 964
SR	2 738 004	227 341	384	14 286	1 261	2 570	1 656	207 184

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ ekonomicky aktívne obyvateľstvo s trvalým pobytom na uvedenom území, podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so ŠÚ SR

A – vzdelávanie a príprava pre trh práce

B – dočasná pracovná neschopnosť a OČR

C – absolventskej praxe

D – menšie obecné služby

E – dobrovoľnícka služba

²⁾ disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie je počet "uchádzačov o zamestnanie spolu" znížený o tých uchádzačov, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania z dôvodu vzdelávania a prípravy pre trh práce, dočasnej pracovnej neschopnosti, OČR a absolventskej praxe, menších obecných služieb a dobrovoľníckej služby

Tabuľka 48 Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020

Územie	Miera nezamestnanosti - celkový počet EvN v % ¹⁾	Miera nezamestnanosti - disponibilný počet EvN v % ²⁾	Poradie v rámci okresov SR ³⁾ (1. najvyššia miera)
BB – okres	5,21	4,90	61
BR – okres	10,00	8,68	25
BB – kraj	10,84	9,83	x
SR	8,30	7,57	x

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel celkového počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

²⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

³⁾ počítané v rámci 8 krajov a 79 okresov z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie

Tabuľka 49 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2020

Územie	Uchádzači o zamestnanie	v tom podľa doby evidencie v mesiacoch											
		do 3	4-6	7-9	10-12	nad 12	z toho						
							13-18	19-24	25-30	31-36	37-42	43-48	nad 48
okres Banská Bystrica	3 401	794	803	530	385	889	364	150	96	37	30	30	182
okres Brezno	3 234	692	505	418	391	1228	442	196	132	84	61	54	259
Banskobystrický kraj	36 325	6756	6023	4395	3590	15561	4275	2136	1480	937	764	496	5473
Slovenská republika	227 341	47750	44400	31817	23707	79667	25541	12072	7123	4805	3431	2410	24285

Z podkladov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

II. Zdravotný stav obyvateľstva

Tabuľka 1 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

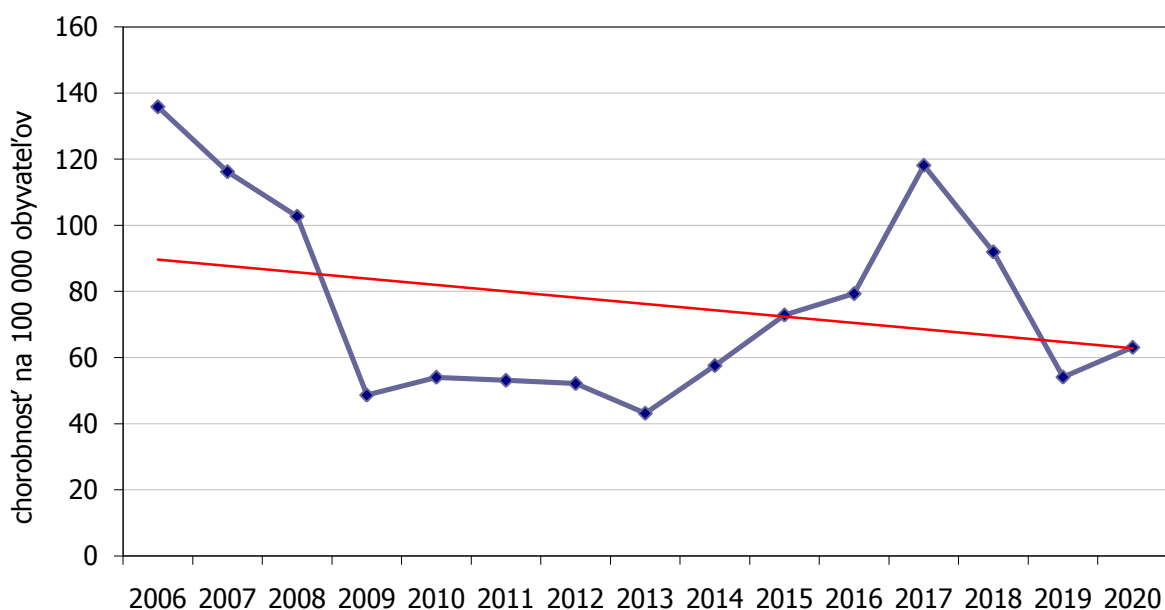
DIAGNÓZA		Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
A02 Salmonelóza	a	48	64	80	88	131	102	60	70
	r	43,19	57,6	72,90	79,34	118,11	91,95	54,13	63,10
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	0	1	0	0	0	1	2	0
	r	0,0	0,9	0,00	0,00	0,00	0,90	1,80	0
Hnačkové ochorenia ostatné	a	548	495	527	797	623	603	769	79
	r	493,12	445,7	474,91	718,52	561,65	543,61	693,82	71,21
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B86 Scabies - svrab	a	3	11	5	10	1	13	13	2
	r	2,70	9,9	4,51	9,02	0,90	111,7	11,72	1,8
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	1	63	5	6	0	16	31	49
	r	0,90	56,7	4,51	5,41	0,00	14,42	27,94	44,17
A38 Scarlatina - záškrt	a	1	5	0	0	0	0	0	0
	r	0,90	4,5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	233	82	126	134	196	83	128	11
	r	209,63	73,8	113,5	120,80	176,71	74,82	115,4	9,92
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	13	16	24	31	26	18	37	12
	r	11,7	19,4	21,63	27,95	23,44	16,23	33,38	10,81
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	0	0	6	1	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	5,41	0,90	0,00	0,00	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	16	24	16	15	24	33	29	9
	r	14,40	21,6	14,42	13,5	21,64	29,75	26,17	8,11
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	4	5	2	4	0	0	3	0
	r	3,60	4,5	1,80	3,61	0,00	0,00	2,70	0
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	0	0	3	2	3	2	1	1
	r	0,00	0,0	2,70	1,80	2,70	1,80	0,90	0,9
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	10	4	4	6	3	1	13	11
	r	9,00	3,6	3,60	5,41	2,70	0,90	11,72	9,91
A39 Meningokok. meningitída	a	1	1	0	0	1	0	0	1
	r	0,90	0,9	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,9
G00 Bakteriálna meningitída	a	3	2	2	1	1	1	1	1
	r	2,70	1,8	1,80	0,90	0,90	0,90	0,90	0,9
A87 Vírusová meningitída	a	4	1	4	3	6	1	4	0
	r	3,60	0,9	3,60	2,70	5,41	0,90	3,61	0
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	1	1	0	0	0	1	0
	r	0,00	0,9	0,90	0,00	0,00	0,00	0,90	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	1	5	4	13	6	7	11	18
	r	0,90	4,5	3,60	11,72	5,41	6,31	9,92	16,22
A69 Lymeská borrelióza	a	13	6	16	18	12	12	4	8
	r	11,70	5,4	14,41	16,2	10,82	10,82	3,61	7,21
B58 Toxoplazmóza	a	1	2	3	0	1	2	4	3
	r	0,90	1,8	2,70	0,00	0,90	1,80	3,61	2,7
J10, J11 Chrípka a akútne resp. ochor.	a	21 985	18 478	22 927	17 537	15 003	17 664	14 945	7169
	r	91 947,00	81 535,37	96 597,10	86 779,1	84 796,3	103281,2	93 151,4	58547,3

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

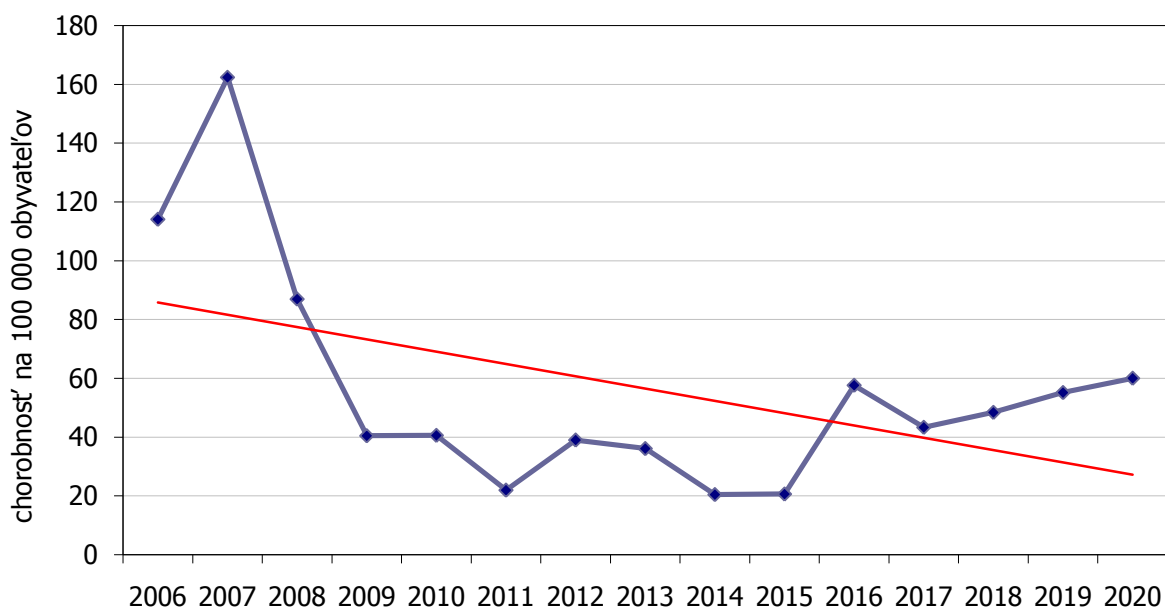
Tabuľka 2 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
A02 Salmonelóza	a	23	13	13	36	27	30	34	37
	r	36,11	20,47	20,64	57,64	43,34	48,42	55,17	60,04
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	6	0	0	0	0	1	0	0
	r	10,99	0,0	0,00	0,00	0,00	1,61	0,00	0
Hnačkové ochorenia ostatné	a	106	69	81	114	139	120	133	6
	r	167,39	109,27	128,99	182,53	223,12	194,14	216,62	9,74
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B86 Scabies - svrab	a	18	24	14	9	25	11	16	8
	r	28,26	37,79	22,23	14,37	40,13	17,75	25,96	12,98
A37.0 Pertussis – divý kašeľ	a	0	2	5	11	13	16	12	34
	r	0,00	3,15	7,94	17,57	20,87	25,82	19,47	55,17
A38 Scarlatina - záškrt	a	0	2	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	3,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	59	125	102	40	37	10	39	7
	r	92,63	196,81	162,20	64,04	59,40	16,17	63,28	11,36
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	1	6	10	5	6	11	8	8
	r	1,57	9,45	15,88	7,99	9,63	17,75	12,98	12,98
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	6	1	0	0	0	0	0
	r	0,00	9,45	1,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	1	4	1	1	2	5	6	0
	r	1,57	6,35	1,59	1,60	3,21	8,07	9,77	0
B15 Akútne vírus. hepatitída A	a	1	0	0	54	20	0	1	0
	r	1,57	0,0	0,00	86,24	32,11	0,00	1,62	0
B16 Akútne vírus. hepatitída B	a	1	1	0	0	1	0	1	1
	r	1,57	1,57	0,00	0,00	1,61	0,00	1,62	1,62
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	4	1	3	1	1	2	7	7
	r	6,28	1,57	4,76	1,60	1,61	3,23	11,36	11,36
A39 Meningokok. meningitída	a	1	3	0	0	0	2	1	0
	r	1,57	4,72	0,00	0,00	0,00	3,23	1,62	0
G00 Bakteriálna meningitída	a	3	1	0	2	0	0	1	1
	r	4,71	1,57	0,00	3,19	0,00	0,00	1,62	1,62
A87 Vírusová meningitída	a	2	2	2	0	1	1	5	1
	r	3,14	3,15	3,18	0,00	1,61	1,61	8,11	1,62
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,0	0,00	0,00	1,61	0,00	0,00	1,62
A84 Kliešťová encefalitída	a	2	2	3	2	0	5	7	21
	r	3,14	3,15	4,76	3,19	0,00	8,07	11,36	34,07
A69.2 Lymeská borrelióza	a	0	6	1	1	0	5	1	2
	r	0,00	9,45	1,59	1,60	0,00	8,07	1,62	3,25
B58 Toxoplazmóza	a	2	3	1	1	1	8	8	4
	r	3,14	4,72	1,59	1,60	1,61	12,91	12,98	6,49
J10, J11 Chrípka a akútne resp. ochor.	a	16 625	12 272	16 450	14 382	14 382	11 418	13 843	8 455
	r	199546,3	81 413,47	94 078,60	92 920,55	79 303,8	75 216,2	86 426,2	67251,5

Graf 1 Výskyt salmonelóz v okrese Banská Bystrica v rr. 2006 – 2020

Graf 2 Výskyt salmonelóz v okrese Brezno v rr. 2006 – 2020

CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2020

Okres Banská Bystrica

Situáciu možno v r. 2020 hodnotiť ako dobrú aj napriek tomu, že u niektorých diagnóz došlo k vzostupu s výnimkou prebiehajúcej pandémie COVID 19.

V skupine hnačkových ochorení bolo hlásených 71 ochorení na salmonelovú enteritídu, čo je o 18,3 % viac ako v roku 2019, ochorenie na šigelózu hlásené nebolo, 165 iných črevných infekcií, 8 ochorení spôsobených enteropatogénnymi kmeňmi *E. coli*, 43 ochorení spôsobených kampylobakterom, čo je o 10 prípadov menej ako v predchádzajúcom roku, 8 yersinióz, čo je o 2 prípady menej ako v roku 2019 a 93 nákaz spôsobených *Clostridium difficile*, čo je o 52 prípadov menej ako minulý rok. Hlásených bolo 76 prípadov vírusových enteritíd, čo je o 102 prípadov menej ako minulý rok – z toho 51 ochorení spôsobil rotavírus, 12x norwalk vírus a 11x adenovírus. 79 hnačkových ochorení zostalo etiologicky neobjasnených, čo je prudký pokles o 67 % oproti minulému roku.

V skupine vírusových hepatítid bolo hlásených spolu 28 ochorení, čo je pokles o 40 % oproti minulému roku. Z celkového počtu VH sa jednalo 1x o akútnu VHB, 1x o akútnu VHC, 6 x o akútnu VHE, 10x o chronickú VHB a 10x o chronickú VHC. Do evidencie neboli zaradení novozistení nosiči HBsAg.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním bol hlásený pertussis (31x), vírusová hepatitída B (ak. aj chr. – 7x), všetky osoby boli neočkované, kliešťová encefalitída (13x), všetky osoby neočkované, rotavírusové infekcie (98x), všetky osoby boli neočkované.

V skupine vzduchom prenosných nákaz bolo hlásených 31 ochorení na pertussis, 7 prípadov kašleľ spôsobený *B. species*, 3 prípady na streptokokovú sepsu, 3 prípady na erysipel, 123 prípadov na varicellu, 29 prípadov na herpes zoster, 29 prípadov na mononukleózu, 1 prípad na TBC, 14 945 ochorení na ARO, a 1 263 ochorení na chrípku. Na respiračné ochorenie zomrela 1 osoba.

V skupine neuroinfekcií bolo zaznamenané 1 ochorenie na meningokokovú meningitídu, 1 ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú encefalitídu, 1 ochorenie na zosterovú encefalitídu, 1 ochorenie na nešpecifikovaný bakteriálny zápal mozgových plien, 1 ochorenie na zápal mozgových plien vyvolaný inými a nešpecifickými príčinami a 1 ochorenie na nešpecifikovanú encefalomyelitídu, myelitídu.

V skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou bolo hlásených 16 ochorení na kliešťovú encefalitídu, čo je o 5 prípadov viac ako minulý rok. Zaznamenalo sa 318 prípadov ochorení na Lymesku borreliózu, čo je o 15 prípadov menej ako v roku 2019. Hlásených bolo 5 prípadov na toxoplazmózu, 1 prípad pozitivity na hantavírus a 4 ohrozenia besnotou.

V skupine ochorení kože boli zaznamenané 3 ochorenia na erysipel, 13 ochorení na svrab, ktoré mali charakter sporadický alebo rodinný, jeden prípad kožnej formy aspergilózy.

V skupine sexuálne prenosných ochorení bolo hlásených 7 prípadov ochorenia na kvapavku a 29 ochorení močopohlavného aparátu spôsobené chlamýdiami. V roku 2020 sa vyskytli 2 prípady nosičstva HIV u mužov s trvalým pobytom v okrese Banská Bystrica z vekovej skupiny 45-54 a 65+ ročných.

V skupine ochorení na septikémie bolo hlásených 32 prípadov ochorenia, vo všetkých prípadoch sa jednalo o nozokomiálne nákazy.

Nahlásených bolo 433 nemocničných nákaz, čo je pokles o 24,5 % oproti roku predchádzajúceho. Tento pokles bol jednoznačne spôsobený prebiehajúcou pandemiou COVID-19, došlo k výraznému zníženiu počtu hospitalizovaných pacientov (o 22,0 % oproti roku 2019) a súčasne k výraznému obmedzeniu operačných zákrokov v zdravotníckych zariadeniach.

Úmrtia boli zaznamenané 55x, z toho 53x na COVID – 19, zomrelo 30 mužov a 25 žien, 1x exitovala žena na streptokokovú sepsu a 1x exitoval muž na legionelózu.

V roku 2020 bolo v okrese Banská Bystrica hlásených celkom 39 nákaz importovaných zo 16 krajín, v 37 prípadoch sa jednalo o infekciu COVID-19, 1x o adenovírusovú enteritídu a 1x o škvrnitú horúčku.

Okres Brezno

Epidemiologickú situáciu v okrese hodnotíme ako priaznivú s výnimkou pandemického šírenia COVID-19.

V skupine hnačkových ochorení bolo hlásených 37 ochorení na salmonelovú enteritídu, 33 ochorení spôsobených *Campylobacterom*, 2 ochorenia, spôsobené *Yersiniou*, 8 ochorení, spôsobených

Clostridium difficile, 24 infekcií, spôsobených rotavírusmi, 4x Norwalk vírusmi, 3x adenovírusmi, a 6 ochorení s nezisteným agens.

V skupine vírusových hepatítid bolo zaznamenaných 24 prípadov ochorení na všetky druhy hepatítid a to 1x na akútnu VHB (B16.9), 2x na VHC (B 17.1), 4x na VHE (B17.2), 12x na chronickú VHB (B18.1) a 5x chronickú VHC (B18.2). Nosičstvo HBsAg bolo hlásené u 3 pacientov.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním bolo zaznamenaných 34 ochorení na pertussis, 1 ochorenie na pneumokokovú meningitídu. Nevyskytlo sa ochorenie na meningokokovú meningitídu tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitídu ani morbilli. Závažné ochorenia spôsobené *H. influenzae* neboli zaznamenané.

V skupine ostatných respiračných nákaz boli hlásené 8 ochorení na varicellu, žiadne ochorenie spôsobené *Herpes zoster*, 2 ochorenia na TBC, 6 ochorení na mononukleózu, Osobitne bola sledovaná chrípka a chrípke podobné ochorenia. Spolu bolo hlásených 8 455 843 ochorení na akútne respiračné ochorenia z nich 632 na chrípku.

V skupine neuroinfekcií bolo zaznamenané 1 ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú encefalitídu (A 86), 1 ochorenie na vírusovú meningitídu (A 87), 1 ochorenie na streptokokový zápal mozgových blán - streptokokovú meningitídu (G 00.2) a 2 prípady ochorenia na parézu n. facialis (G 51).

V skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou boli hlásené 8 toxoplazmózu, 2 prípady ochorenia na Lymesku borreliózu, 8 prípadov poranenia zvierat'om podozrivým z besnoty.

V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené 2 ochorenia na gonoreu, 5 na močopohlavné ochorenia spôsobené chlamýdiami a 1 ochorenie na trichomonádu.

V skupine ochorení na sepsy boli hlásené 2 ochorenia s dg. A 41.9, ochoreli 2 muži. V 1 prípade sa jednalo o nozokomiálnu nákazu.

V skupine ochorení kože bolo zaznamenaných 8 ochorení na svrab (B86), iné ochorenia neboli zaznamenané.

Zaznamenalo sa 47 úmrtí na infekčnú chorobu, z toho 45 úmrtí na COVID-19, 1x na sepsu a 1x na bronchopneumóniu.

V roku 2020 bolo v okrese Brezno hlásených celkom 21 nákaz importovaných, z toho 20 x ochorenie na COVID-19, 1x nosičstvo hepatitídy.

Tabuľka 3 Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
A02 Salmonelóza	a	493	423	606	592	619	792	552	435
	r	74,87	64,38	92,47	90,66	95,02	121,89	85,20	67,14
A03 Šigelóza – bacilová dyzentéria	a	26	12	19	17	40	19	18	4
	r	3,95	1,83	2,90	2,60	6,14	2,92	2,78	0,62
Hnačkové ochorenia ostatné	a	1 046	1 321	1 829	2 106	2 175	2 086	2 193	664
	r	159,05	201,35	279,58	322,87	333,84	321,54	339,35	12,18
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	18	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,78	0
B86 Scabies - svrab	a	318	382	240	234	320	269	214	137
	r	48,29	58,14	36,62	35,83	49,12	41,40	33,03	21,15
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	5	170	27	30	23	54	74	149
	r	0,76	25,88	4,12	4,59	3,53	8,31	11,42	23
A38 Scarlatina - záškrt	a	8	12	41	24	8	5	7	2
	r	1,21	1,83	6,26	3,68	1,23	0,77	1,08	0,31
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	1 449	1 649	1 903	1 928	1 459	670	1 571	793
	r	220,05	257,84	290,38	295,24	223,96	104,57	242,49	122,4
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	0	27	13	6	2	0	0	1
	r	0,00	4,11	1,98	0,92	0,31	0,00	0,00	0,15
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	42	133	15	109	120	75	9	2
	r	6,38	20,24	2,29	16,69	18,42	11,54	1,39	0,31
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	6	10	16	12	17	20	8	7
	r	0,91	1,52	2,44	1,84	2,61	3,08	1,23	1,08
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	65	69	51	53	25	46	64	8
	r	9,88	10,52	7,80	8,13	3,84	7,09	9,90	1,23
A39 Meningokoková meningitída	a	3	10	2	2	7	5	4	2
	r	0,46	1,52	0,31	0,31	1,07	0,77	0,62	0,31
G00 Bakteriálna meningitída	a	14	10	7	6	3	9	5	3
	r	2,13	1,52	1,06	0,92	0,46	1,38	0,77	0,46
A87 Vírusová meningitída	a	38	20	18	24	18	16	23	3
	r	5,77	3,04	2,7	3,68	2,76	2,46	3,55	0,46
A86 Nešpecifikovaná vírus. encefalitída	a	0	2	1	1	1	0	2	0
	r	0,00	0,30	0,15	0,15	0,15	0,00	0,31	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	23	13	25	60	20	46	42	74
	r	3,49	1,98	3,81	9,19	3,07	7,08	6,48	11,42
A69.2 Lymeská borrelióza	a	69	56	155	144	185	132	58	70
	r	10,48	8,52	23,65	22,05	28,40	20,35	8,95	10,8
B58 Toxoplazmóza	a	4	13	33	14	7	21	28	21
	r	0,61	1,98	5,04	2,14	1,07	3,23	4,32	3,24
B68 Tenióza	a	0	0	0	0	0	0	214	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,03	0
J10, J11 Chrípka a akútne respiračné ochorenia	a	240 553	216 833	228 388	209 317	201 119	210 461	221 167	239 705
	r	73 922,4	66 598,1	74 197,8	70 572,4	67 244,5	69 465,9	73 074,5	37 092,88

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2013 - 2020 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A01	a	0	2	0	1	2	0	0	1
Brušný týfus a paratýfus	r	0,00	0,04	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00	0,02
A02	a	4 033	4 379	5 103	5 724	6 093	7 222	5236	3553
Salmonelóza	r	74,54	80,85	94,13	105,5	112,11	132,68	96,07	65,19
A03	a	293	230	199	150	276	206	151	107
Šigelóza - dyzentéria	r	5,42	4,25	3,67	2,8	5,08	3,78	2,77	1,97
Hnačkové ochorenia ostatné	a	15 893	17 106	20 175	23 325	20 667	23 172	12738	13433
	r	293,59	315,69	371,97	429,49	380,23	425,56	233,71	246,46
A33	a	0	0	0	0	0	0	0	0
Tetanus	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B86	a	1 704	2 106	2 099	2 283	2 211	2 045	1814	1168
Scabies - svrab	r	31,49	38,88	38,72	42,07	40,68	37,57	33,28	21,4
A37.0	a	907	1 123	334	289	191	376	702	700
Pertussis - divý kašeľ	r	16,76	20,73	6,16	5,33	3,51	6,91	12,88	12,84
A38	a	272	221	209	306	208	309	319	76
Scarlatina - záškrt	r	5,30	4,08	3,86	5,64	3,83	5,68	5,85	1,39
B01	a	18 386	16 910	17 745	22 959	18 102	14 305	18305	7997
Varicella - ovčie kiahne	r	339,80	312,21	327,32	423,17	333,06	262,81	335,85	146,73
B05	a	0	0	0	0	6	565	318	0
Morbilli - osýpky	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	10,38	5,84	0,00
B06	a	0	0	0	0	0	0	0	0
Rubeola - ružienka	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	218	1 559	1 707	203	29	13	16	9
	r	4,03	28,78	31,49	3,74	0,53	0,24	0,29	0,17
B15 Akútna vírusová hepatitída A	a	204	735	883	1 362	673	173	99	11
	r	3,77	13,57	16,29	25,10	12,38	3,18	1,29	0,2
B16 Akútna vírusová hepatitída B	a	74	85	65	50	51	48	49	18
	r	1,37	1,57	1,20	0,90	0,96	0,88	0,90	0,33
B17.1, B18.2	a	304	402	344	269	157	230	28	210
Vírusová hepatitída C	r	5,62	7,42	6,34	4,95	2,89	4,22	0,51	3,85
A39 Meningokoková meningitída	a	25	29	30	26	42	37	35	27
	r	0,46	0,54	0,55	0,48	0,77	0,68	0,64	0,5
G 00	a	94	97	90	103	88	82	63	49
Bakteriálna meningitída	r	1,74	1,79	1,66	1,90	1,62	1,51	1,16	0,9
A87	a	183	123	88	99	73	93	65	19
Vírusová meningitída	r	3,38	1,26	1,62	1,82	1,34	1,71	1,19	0,35
A85, A86	a	36	42	20	11	12	42	17	4
Iné a nešpecifikované vírusové encefalitídy	r	0,66	0,87	0,37	0,20	0,22	0,78	0,31	0,07
A84.1	a	162	116	84	173	76	157	161	185
Kliešťová encefalitída	r	2,99	2,14	1,55	3,19	1,40	2,88	2,95	3,39
A69.2, G63.0, M01.2	a	998	680	913	1 105	806	981	582	960
Lymeská choroba	r	18,44	12,55	16,84	20,36	14,83	18,02	10,68	17,61
B58, P37.1	a	158	187	219	131	110	85	95	74
Toxoplazmóza	r	2,92	3,45	4,04	2,41	2,02	1,56	1,74	1,36
B68	a	0	0	0	0	1	2	0	0
Tenióza	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Od roku 2007 sa incidencia chrípky a akútnych respiračných ochorení počíta pre percento obyvateľov, zhodné s percentom hlásiacich lekárov.

Tabuľka 5 Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2020 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

Rok	Banská Bystrica		Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia
2007	35 675	120 991,2	20 458	141 965,0	2 059 553	85 238,5
2008	31 468	93 729,9	11 868	78 423,6	1 862 119	74 506,0
2009	45 063	112 790,6	21 459	103 361,0	2 391 481	81,011,9
2010	31 951	96 631,0	14 068	81 878,9	1 926 453	66 892,3
2011	27 205	100 347,9	13 856	89 180,3	2 006 172	70 413,8
2012	18 021	90 420,91	11 232	86 912,14	1 874 676	65 895,5
2013	21 985	91 947,00	16 625	199 546,3	2 199 863	75 328,9
2014	18 478	84 535,37	12 272	81 413,47	1 903 793	68 358,9
2015	22 927	96 597,10	16 450	94 078,60	2 119 341	79 535,1
2016	17 537	86 779,1	14 382	92 920,55	1 911 638	75 301,2
2017	15 003	84 796,3	14 382	79 303,8	1 930 244	77 363,0
2018	17 664	103 281,2	11 418	75 216,2	2 021 202	80 353,6
2019	14 945	93 151,4	13 843	86 426,2	1 891 698	74 547,8
2020	7 169	58 547,3	8 455	67 251,5	345 029	17 250,3

Tabuľka 6 Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

A/ Pravidelné očkovanie

Základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2018	1 124	1 047	93,1	519	507	97,9
2017	1 064	1 018	96,7	535	520	97,2

Preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke (v 11. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2008	925	880	95,1	541	534	98,7
2007	952	916	96,2	521	519	99,6

Očkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym nákazám a poliomyelitíde

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2018	1 124	1 076	95,7	518	509	98,3

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu a poliomyelitíde (v 6. a v 13. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2013	1 037	949	91,5	501	489	97,6
2006	823	792	96,2	539	536	99,4

Očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2018	1 124	1 071	95,3	518	508	98,1

Od roku 2013 sa zrušilo pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze a zaradilo sa medzi nepovinné očkovania.

B/ Osobitné, mimoriadne a iné očkovanie**Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde typu B**

Okres	Ročník narod.	Počet detí podliehajúcich očkovaniu	Spolu zaočkovaných		z toho			HBIG** simult.	
			abs.	%	tromi dávkami	dvomi dávkami	jednou dávkou	počet detí	
								abs.	%
Banská Bystrica	2020*	0	0	100,0	-	-	-	-	0
	2019	1	1	100,0	1	-	-	1	100,0
Brezno	2020*	0	0	-	-	-	-	-	-
	2019	0	0	-	-	-	-	-	-

* do 31.8.

** hyperimúny ľudský gamaglobulín podaný simultánne proti vírusovej hepatitíde B

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B u "kontaktov" s osobami, infikovanými vírusom hepatitídy B

Okres	Skupina očkovaných osôb	Počet novozistených osôb	Spolu počet očkovaných	
			abs.	%
Banská Bystrica	Kontakty chorých na VHB	2	2	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	6	6	100,0
Brezno	Kontakty chorých na VHB	0	0	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	2	2	100,0

* od 1.9.2019 do 31.8.2020

Odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov, žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2018	5	4	80,0	6	0	0,0
2017	5	5	100,0	11	3	27,3

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2020 v okrese Banská Bystrica

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakci-novaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	188	74	61	24	29	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	5	3	2	x	x
	od 3 rokov života	85	81	4	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	180	93	87	x	x	
Meningokokovej meningitíde	89	89	x	x	-	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	0	0	x	x	-	
Rotavírusovým infekciám	558	128	375	55	x	
Ovčím kiahňam	51	30	21	x	x	
HPV infekcia	290	141	114	35	x	
Tuberkulóze	1	1	x	x	x	
Spolu	1 447	x	x	x	x	

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2020 v okrese Brezno

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakci-novaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	72	26	29	1	6	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	1	0	1	x	x
	od 3 rokov života	160	160	0	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	52	42	x	x	x	
Meningokokovej meningitíde	28	28	x	x		
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	0	0	x	x	0	
Rotavírusovým infekciám	205	39	165	1	x	
Ovčím kiahňam	2	0	2	x	x	
HPV infekcia	93	36	44	13	x	
Tuberkulóze	0	0	x	x	x	
Spolu	613	x	x	x	x	

Tabuľka 7 Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2020

Rok	okres B.Bystrica		okres Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidenca na 100 000 obyvateľ'ov	Výskyt	Incidenca na 100 000 Obyvateľ'ov	Výskyt	Incidenca na 100 000 Obyvateľ'ov
2007	10	9,01	6	9,28	708	13,13
2008	9	8,12	5	7,78	652	12,06
2009	15	13,52	5	7,79	513	9,47
2010	2	1,80	2	3,12	443	8,17
2011	9	8,09	0	0,00	399	7,34
2012	5	4,50	4	6,28	345	6,35
2013	3	2,70	0	0,00	401	7,41
2014	5	4,50	3	4,74	336	6,20
2015	4	3,60	2	3,18	317	5,85
2016	0	0,00	1	1,60	296	5,45
2017	5	4,51	1	1,61	249	4,58
2018	2	1,80	2	3,23	281	5,16
2019	1	0,90	3	4,87	214	3,93
2020	0	0	4	6,53	158	2,89

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 8 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2020

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Plúcna tbc	Mimo-plúcna tbc
2005	14	8	6	12	2
2006	7	7	0	7	0
2007	10	9	1	10	0
2008	9	7	2	7	2
2009	15	12	3	13	2
2010	2	2	0	2	0
2011	9	6	3	8	1
2012	5	2	3	3	2
2013	3	2	1	3	1
2014	5	4	1	4	1
2015	4	3	1	2	2
2016	0	0	0	0	0
2017	5	2	3	5	1
2018	2	2	0	1	1
2019	1	0	1	1	0
2020	0	0	0	0	0

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 9 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2020

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Plúcna tbc	Mimo-plúcna tbc
2005	5	3	2	3	2
2006	5	3	2	4	1
2007	6	3	3	5	1
2008	5	4	1	4	1
2009	5	4	1	5	0
2010	2	1	1	1	1
2011	0	0	0	0	0
2012	4	3	1	4	0
2013	0	0	0	0	0
2014	3	3	0	3	0
2015	2	1	1	1	1
2016	1	1	0	1	0
2017	1	1	0	1	0
2018	2	1	1	2	0
2019	3	1	2	3	1*
2020	4	2	2	4	3*

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

* vedľajšie miesto postihnutia

Tabuľka 10 Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2018 – 2020

Územie	Rok	SYPHILIS					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2018	10	18,90	1	1,72	11	9,92
	2019	10	18,91	2	3,45	12	10,81
	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
okres Brezno	2018	3	9,99	0	0,00	3	4,84
	2019	2	6,70	1	3,17	3	4,86
	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
BB-kraj	2018	27	8,57	4	1,20	31	4,77
	2019	28	8,92	9	2,71	37	5,71
	2020	3	0,95	1	0,30	4	0,61
Slovenská republika	2018	301	11,33	146	5,24	447	8,21
	2019	196	7,35	80	2,86	276	5,06
	2020	114	4,28	53	1,90	167	3,06

Územie	Rok	GONORRHOEA					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2018	2	3,78	0	0,00	2	1,80
	2019	8	15,13	4	6,90	12	10,81
	2020	5	9,44	2	3,45	7	6,30
okres Brezno	2018	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2019	2	6,70	0	0,00	2	3,25
	2020	2	6,68	0	0,00	2	3,25
BB-kraj	2018	9	2,86	4	1,20	13	2,00
	2019	22	7,01	13	3,91	35	5,37
	2020	17	5,40	9	2,70	26	4,01
Slovenská republika	2018	227	8,55	63	2,26	290	5,33
	2019	296	11,12	79	2,83	375	6,88
	2020	219	8,22	93	3,33	312	5,71

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Vysvetlivky: rel. - incidencia vypočítaná na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 11 Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2020

Rok	Počet HIV pozitívnych
2001	1
2002	2
2003	2
2004	1
2005	3
2006	1
2007	5
2008	3
2009	1
2010	1
2011	2
2012	2
2013	3
2014	1
2015	4
2016	3
2017	7
2018	7
2019	6
2020	5

Zdroj informácií: RÚVZ SR Bratislava

Novovzniknuté prípady HIV pozitivity sa v Slovenskej republike začali sledovať v roku 1985. Od tej doby bolo v Banskobystrickom kraji zaznamenaných spolu 64 HIV pozitívnych obyvateľov, z toho 7 prípadov ochorenia na AIDS.

V roku 2020 nebolo v Banskobystrickom kraji hlásené žiadne ochorenie na AIDS. Zaznamenaných bolo 5 nových prípadov HIV pozitivity (chorobnosť 0,77/100 000 obyv.). Všetky prípady sa vyskytli u mužov a okresoch Banská Bystrica, Veľký Krtíš a Zvolen.

Na RÚVZ v Banskej Bystrici aj v roku 2020 bola verejnosti k dispozícii poradňa prevencie HIV/AIDS. Tu bolo vykonaných 30 odberov krvi na zistenie protilátok proti HIV. Z nich bolo 5 klientov na vlastné želanie vyšetrených anonymne. Reaktívne prípady neboli zistené. Klienti využívali aj poradenstvo prostredníctvom telefonickej linky poradne. Poradňa vydala jeden medzinárodný certifikát o HIV negativite.

Tabuľka 12 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	331	624,7	393,7	314	94,9	14	4,2
okres Brezno	199	641,6	414,0	192	96,5	5	2,5
BB - kraj	1 927	603,8	404,0	1 807	93,8	65	3,4
Slovenská republika	16 363	621,3	426,3	15 521	94,9	281	1,7

Tabuľka 13 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	379	651,5	347,9	363	95,8	9	2,4
okres Brezno	183	556,9	283,6	169	92,3	5	2,7
BB - kraj	1 920	564,6	315,0	1 798	93,6	47	2,4
Slovenská republika	16 280	587,0	333,4	15 513	96,3	219	1,3

Vysvetlivky:

abs. – absolútny počet ochorení

relat. – hrubá (skutočná) incidencia - počet ochorení pripadajúcich na 100 000 obyvateľov daného územného celku (CR)

štand. – štandardizovaná incidencia - hodnoty incidencie prepočítané priamou metódou na svetovú štandardnú populáciu na 100 000 obyvateľov (WSR)

% - percento z absolútneho počtu všetkých hlásených ochorení

Tabuľka 14 Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C16	Zhubný nádor žalúdka	okr. BB	7	2,1	13,2	8,5	11	2,9	18,9	9,3
		okr. BR	10	5,0	32,2	20,5	6	3,3	18,3	6,3
		SR	560	3,4	21,3	14,4	385	2,4	13,9	6,6
C18	Zhubný nádor hrubého čreva	okr. BB	23	6,9	43,4	28,2	30	7,9	51,6	25,3
		okr. BR	19	9,5	61,3	36,1	16	8,7	48,7	20,8
		SR	1 247	7,6	47,4	31,8	1 012	6,2	36,5	18,0
C19	Zhubný nádor rektosigmoidového spojenia	okr. BB	2	0,6	3,8	3,0	3	0,8	5,2	2,9
		okr. BR	4	2,0	12,9	9,0	3	1,6	9,1	5,8
		SR	245	1,5	9,3	6,3	188	1,2	6,8	3,4
C20	Zhubný nádor konečníka	okr. BB	17	5,1	32,1	17,6	9	2,4	15,5	8,6
		okr. BR	7	3,5	22,6	15,0	4	2,2	12,2	5,1
		SR	702	4,3	26,7	17,9	402	2,5	14,5	7,6
C21	Zhubný nádor anusu a análneho kanála	okr. BB	1	0,3	1,9	1,4	1	0,3	1,7	1,0
		okr. BR	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
		SR	24	0,1	0,9	0,6	39	0,2	1,4	0,7
C22	Zhubný nádor pečene a vnútropečeňových žilcových ciest	okr. BB	5	1,5	9,4	6,1	-	-	-	-
		okr. BR	2	1,0	6,4	4,3	3	1,6	9,1	2,0
		SR	293	1,8	11,1	7,6	142	0,9	5,1	2,7
C34	Zhubný nádor priedušiek a pľúc	okr. BB	27	8,2	51,0	30,6	16	4,2	27,5	13,2
		okr. BR	33	16,6	106,4	66,8	5	2,7	15,2	6,4
		SR	1 969	12,0	74,8	50,4	683	4,2	24,6	12,9
C43	Malígný melanóm kože	okr. BB	19	4,8	30,2	17,9	11	2,9	18,9	10,7
		okr. BR	8	4,0	25,8	18,1	4	2,2	12,2	9,6
		SR	430	2,6	16,3	11,3	384	2,4	13,8	8,5
C44	Iné zhubné nádory kože	okr. BB	48	14,5	90,6	55,6	78	20,6	134,1	62,5
		okr. BR	24	12,1	77,4	46,0	23	12,6	70,0	30,7
		SR	2 930	17,9	111,3	73,9	3 096	19,0	111,6	55,3
C50	Zhubný nádor prsníka	okr. BB	-	-	-	-	73	19,3	125,5	71,6
		okr. BR	1	0,5	3,2	1,4	37	20,2	112,6	63,7
		SR	32	0,2	1,2	0,8	2 947	18,1	106,3	64,2
C53	Zhubný nádor krčka maternice	okr. BB	-	-	-	-	11	2,9	18,9	12,4
		okr. BR	-	-	-	-	4	2,2	12,2	6,4
		SR	-	-	-	-	556	3,4	20,0	14,0

pokračovanie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C54	Zhubný nádor tela maternice	okr. BB	-	-	-	-	23	6,1	39,5	22,4
		okr. BR	-	-	-	-	12	6,6	36,5	19,4
		SR	-	-	-	-	915	5,6	33,0	19,1
C55	Zhubný nádor bližšie neurčenej časti maternice	okr. BB	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		okr. BR	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		SR	-	-	-	-	12	0,1	0,4	0,2
C61	Zhubný nádor predstojnice (prostaty)	okr. BB	58	17,5	109,5	64,3	-	-	-	-
		okr. BR	25	12,6	80,6	48,5	-	-	-	-
		SR	1 966	12,0	74,7	50,1	-	-	-	-
C67	Zhubný nádor močového mechúra	okr. BB	9	2,7	17,0	11,1	2	0,5	3,4	1,9
		okr. BR	13	6,5	41,9	25,6	2	1,1	6,1	2,6
		SR	786	4,8	29,8	19,9	297	1,8	10,7	5,5

Tabuľka 15 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	2 930	17,9
2.	C18 - C21	2 218	13,5
3.	C34	1 969	12,0
4.	C61	1 966	12,0
5.	C67	786	4,8

Tabuľka 16 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	3 096	19,0
2.	C50	2 947	18,1
3.	C18 – C21	1 641	10,1
4.	C54 – C55	927	5,7
5.	C34	683	4,2

Podklady k tabuľkám 12 až 16 a nasledujúci komentár boli čerpané z analytickej publikácie Hlodáková, V., Diba, Ch. S., a kol.: Incidencia zhubných nádorov v Slovenskej republike 2012, ktorú vydal Národný onkologický register SR, Národné centrum zdravotníckych informácií Bratislava.

Údaje o počte zhubných nádorov, miere hrubej i štandardizovanej incidencii ich výskytu na Slovensku uvedené v spomínanej publikácii poukazujú naďalej na kontinuálne zvyšovanie nových prípadov onkologických ochorení ročne. V roku 2012 bolo na Slovensku hlásených a zaregistrovaných spolu 32 643 nových prípadov, čo je vzostup oproti predchádzajúcemu roku o 425 prípadov. Z toho bolo 16 363 prípadov ochorení u mužov a 16 280 prípadov u žien.

Na zhubné nádory zomrelo v roku 2012 spolu 12 033 pacientov, a to 6 859 mužov a 5 175 žien (bez ohľadu na to, v ktorom roku bol u nich zhubný nádor diagnostikovaný).

Existencia dlhodobých a kvalitných údajov o hodnotách a trendoch vo vývoji počtu zhubných nádorov podľa príslušnej lokalizácie, vo vývoji incidencie a mortality na zhubné nádory umožňuje vyjadriť sa k súčasnému i budúcemu vývoju onkologických ochorení na Slovensku. Celkovo treba očakávať stúpanie výskytu týchto ochorení vzhľadom na vzostup strednej dĺžky života populácie najmä vo vyšších vekových skupinách (dlhšie prežívanie).

Predpokladá sa, že v 21. storočí sa zhubné nádory stanú hlavnou témou a prioritou zdravotnej politiky všetkých vyspelých štátov.

Tabuľka 17 Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2020 podľa diagnostických skupín a profesie

Diagnostická skupina	Profesia	Počet prešetroaní
Infekčné ochorenia (24) (COVID 19 s pozit. COVID RT-PCR)	lekár	1
Infekčné ochorenia (24) (Chronická hepatitída)	zdravotná sestra	1
Choroby z vibrácií (28)	pilič/manipulácia dreva s JMP	1
	pracovník v strojárскеj výrobe/údržbár	1
Choroby z vibrácií (28) a choroby z DNJZ (29)	sústružník	1 + 1
	zvárač	1 + 1
Choroby z DNJZ (29)	vodič autobusu	1
	operátor strojárскеj výroby/zámočník - zvärať	1
Fibróza pľúc (33)	zvárač	1
Spolu		11

Tabuľka 18 Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2011 – 2020

Skupina dg	Počet priznaných chorôb z povolania									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Intoxikácie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kožné choroby (22)	13	1	0	8	2	1	6	1	2	0
Infekcie vrátane zoonóz (24 +26)	0	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Infekčné ochorenia (24)	-	-	0	0	0	0	0	0	1	0
Zoonózy (26)	-	-	3	1	0	0	0	1	0	0
Choroby z vibrácií (28)	1	3	2	3	0	1	2	1	0	1
Choroby z DNJZ* (29)	0	1	0	3	2	0	2	0	0	0
Fibróza pľúc (33)	0	3	0	1	1	0	1	1	0	1
Astma bronchiálne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie sluchu z hluku (38)	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie hlasiviek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nádorové choroby** (46)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné poškodenie zdravia (47)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Spolu	15	10	6	16	5	2	11	4	3	2

Zdroj informácií: RÚVZ Banská Bystrica

Vysvetlivky: **DNJZ** - dlhodobé nadmerné jednostrané zaťaženie
****** - nádorové choroby ako dôsledok pracovnej expozície karcinogénnym faktorom

V roku 2020 vykonali odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici 11 prešetroaní pracovných podmienok a spôsobu práce pri podozrení na chorobu z povolania v podnikoch a organizáciách na území **okresov Banská Bystrica a Brezno**. Z uvedeného počtu prešetroaní bola príčinná súvislosť medzi vykonávanou prácou a ochorením dokázaná v 4 prípadoch a v 5 prípadoch bolo dokázané, že prešetrovaný nepracoval za podmienok, kedy môže vzniknúť choroba z povolania.

V skupine **prenosné infekčné ochorenia** (pol. č. 24) boli prešetrované dva prípady v zdravotníckych zariadeniach. V oboch prípadoch bola dokázaná súvislosť ochorenia s vykonávanou prácou.

Pri podozrení na **profesionálne ochorenia končatín z vibrácií** (pol.č.28) boli vykonané 4 prešetrenia. Jedno u pracovníka pri ťažbe a manipulácii s drevom – tu bola dokázaná príčinná súvislosť ochorenia a vykonávanej práce. Ďalšie 3 prešetrenia sa týkali pracovníkov v strojárskych výrobných zariadeniach a tu nebolo dokázané, že išlo o prácu za podmienok, kedy môže vzniknúť choroba z povolania.

Pri podozrení na **ochorenia končatín z DNJZ** (pol. č.29) boli spolu vykonané 4 prešetrenia, príčinná súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou nebola dokázaná ani v jednom prípade.

Podozrenie na **chorobu zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý** (pol. č. 33) – bolo prešetrované v jednom prípade a bol dokázaný súvis ochorenia a podmienok vykonávania práce.

Prešetrovanie podmienok a spôsobu vykonávanej práce u zamestnávateľov bolo v priebehu celého roka z dôvodu pandemickej situácie veľmi zložitá. Niekoľko žiadostí špecializovaného pracoviska nebolo vybavených a boli presunuté na prešetrenie do ďalšieho roka.

Choroba z povolania bola v roku 2020 priznaná len v 2 prípadoch. Nízky počet aktuálne uznaných chorôb súvisí aj s obmedzením zasadnutí komisie pre ich posudzovanie v čase pandemickej situácie.

ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OPZaVkJ) je začlenené pod odbor epidemiológie. OPZaVkJ zastrešuje činnosť základnej poradne zdravia (zPZ) a koordinuje činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (PCOPZ). Na činnosti PCOPZ participujú aj pracovníci iných oddelení RÚVZ BB.

Základná poradňa zdravia je určená všetkým obyvateľom v okrese Banská Bystrica a Brezno, ktorí majú záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení, najmä srdcovocievnych a nádorových.

Poradňa zdravia poskytuje spektrum vyšetrení, ktoré orientačne určia úroveň individuálneho rizika klienta. Ich analýza umožní odporúčať optimálne zmeny vo viacerých oblastiach života:

- vo výžive a spotrebe alkoholu,
- vo fajčiarskych návykoch,
- vo fyzickej aktivite,
- v zvládaní stresu,
- v prípade potreby sa v zmysle štandardného postupu odporúči klientovi návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

PCOPZ má okrem základnej poradne aj nadstavbové poradne, ktoré sú špecializované na zvládnutie najzávažnejších rizikových faktorov, ktoré majú potenciál iniciovať proces ústiaci do vzniku závažných poškodení zdravia. V roku 2020 poskytovali špecializované poradenstvo:

- Poradňa pre zdravú výživu
- Poradňa pre odvykanie od fajčenia
- Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity
- Poradňa pre deti a mládež
- Poradňa prevencie HIV/ AIDS
- Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci
- Poradňa pre očkovanie
- Poradňa environmentálneho zdravia.

K ďalším aktivitám OPZaVkJ v roku 2020 patrilo zabezpečovanie priorít Aktualizovaného Národného Programu Podpory Zdravia. Jeho hlavným cieľom ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR, predĺženie strednej dĺžky života a zvýšenie kvality života – elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou (NPPZ, 2014).

Realizácia Programov a Projektov Úradu Verejného Zdravotníctva v SR na rok 2020 a iné programy a projekty:

- Národný program podpory zdravia
 - Sledovanie zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva SR prostredníctvom „Európskeho prieskumu zdravotného uvedomenia 2019 -2021 (HLS 19)“
 - Projekt „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku „Nestlé Healthy Kids Global Programme“
 - Kampaň „Od srdca k srdcu“
- Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, vrátane Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR na roky 2013 – 2020
- Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020 prostredníctvom lokálneho programu „FIT SENIOR“
- CINDY program SR
- Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020
- Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 – 2. etapa projektu „NAPPPA“.

Od roku 1993 RÚVZ Banská Bystrica zastrešuje a realizuje Celostátny integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám – CINDI. Program CINDI sa mimo obdobia skriningov uplatňuje najmä prostredníctvom základných poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových

faktorov srdcovo-cievnych chorôb, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci zPZ sú vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratívne (v roku 2020 bolo odoslaných 5 klientov).

Aktivity tohto programu sú zamerané na dve hlavné úlohy:

1. Intervenciu v optimalizácii rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov – a to pôsobením individuálnou, skupinovú a mediálnou formou rozšírenou o vybrané skupiny obyvateľov žijúcich v zhoršených sociálnych a ekonomických podmienkach. Objektívnym zhodnotením rizikových faktorov zdravia, akými sú fajčenie, hypertenzia, obezita, nedostatočná fyzická aktivita a stres, sa poskytuje ciele poradenstvo.
2. Monitorovanie efektívnosti intervenčných aktivít vo forme skríningu prevalencie rizikových faktorov v populačnej vzorke produktívneho veku vrátane analýz prioritných ukazovateľov zdravotného stavu v rámci zdravotníckej štatistiky. Stratégiou projektu je integrácia aktivít s inými programami, resp. inštitúciami, podporujúcimi zdravie.

V roku 2020 bolo celkom v zPZ vyšetrených 261 klientov, z toho za štandardných podmienok (zaradených v TZS) bolo 256 klientov - z toho 74 adolescentov do 19 r. Prvovyšetrených klientov bolo 239 (92%) vrátane 74 adolescentov do 19.r. Na opakovanú kontrolu v roku 2020 prišlo 17 klientov.

Z celkového počtu štandardne vyšetrených klientov 256 v roku 2020 bolo 127 dospelých žien (50%) a dospelých mužov 55 (21%), z adolescentov do 19 rokov bolo 30 mužov a 44 žien .

O služby Poradne zdravia mali prvovyšetrení klienti záujem predovšetkým vo veku 25 - 34 r. (19, resp. 20%), u žien vo veku 45 - 54 r. (12, resp. 13%) a u mužov vo veku 15 - 19 r. (12, resp. 13%).

U prvovyšetrených klientov bolo zistené zvýšené BMI u 24 mužov (49%) a u 23 žien (50%), zvýšená hodnota LDL - cholesterolu bola zistená u 6 žien (14%) a u 10 mužov (21%), zvýšená hodnota glykémie bola zistená u 7 žien (16%) a u 8 mužov (17%), normálnu hodnotu HDL - cholesterolu malo 31 mužov (63%) a 28 žien (64%).

U prvýkrát vyšetrených klientov boli namerané hodnoty krvného tlaku v kategórii hypertenzie u 15 mužov (31%) a u 7 žien (16%).

V roku 2020 bolo zrealizovaných 6 výjazdov zPZ, počas ktorých bolo vyšetrených 60 klientov.

Až 75% náplne práce pracovníčok OPZaVzK v roku 2020 bolo zameraná na riešenie pandémie COVID-19.

Počet a spektrum klientov vyšetrených v zPZ v roku 2020 uvádzajú tabuľky 19 až 22.

Tabuľka 19 Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020

Poradňa a zabezpečujúci oddelenie	Spolu
Základná poradňa (OPZaVkJ)	261
Poradňa pre zdravú výživu (HV)	9
Poradňa pre odvykanie od fajčenia (OPZaVkJ)	4
Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (OPZaVkJ)	80
Poradňa pre deti a mládež (HDM)	0
Poradňa prevencie HIV/AIDS (EPID)	30
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci (OPPLaT)	0
Poradňa pre očkovanie (EPID)	0
Poradňa environmentálneho zdravia (HŽPaZ)	0
Spolu	384

Vysvetlivky:

OPZaVkJ	- Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu
HV	- Oddelenie hygieny výživy
HDM	- Oddelenie hygieny detí a mládeže
EPID	- Odbor epidemiológie
OPPLaT	- Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie
HŽPaZ	- Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Tabuľka 20 Návštevnosť základnej poradne v r. 2020 podľa veku a pohlavia

Základné – prvé vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0	0	0	0	0
15 – 19	12	24,5	3	6,5	15	15,8
20 – 24	2	4,1	1	2,2	3	3,2
25 – 34	10	20,4	9	19,6	19	20,0
35 – 44	10	20,4	6	13,0	16	16,8
45 – 54	4	8,2	12	26,1	16	16,8
55 – 64	8	16,3	8	17,4	16	16,8
65 a viac	3	6,1	7	15,2	10	10,5
Spolu	49	100,0	46	100,0	95	100,0

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0	0	0	0	0
15 - 19	9	32,1	20	18,7	29	21,5
20 - 24	0	0,0	1	0,9	1	0,7
25 - 34	0	0,0	2	1,9	2	1,5
35 - 44	4	14,3	4	3,7	8	5,9
45 - 54	3	10,7	18	16,8	21	15,6
55 - 64	2	7,1	32	29,9	34	25,2
65 a viac	10	35,7	30	28,0	40	29,6
Spolu	28	100,0	20	18,7	135	100,0

Tabuľka 21 Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020 podľa vzdelania

Vzdelanie	Muži		Ženy		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Neukončené základné	0	0	0	0	0	0
Základné	21	27,6	26	17,3	47	20,8
Učňovské	3	3,9	7	4,7	10	4,4
Stredoškolské s maturitou	19	25,0	50	33,3	69	30,5
Vysokoškolské	31	40,8	67	44,7	98	43,4
Neregistrované	2	2,6	0	0,0	2	0,9
Spolu	76	100,0	150	100,0	226	100,0

Tabuľka 22 Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2020

	Muži	Ženy		Muži	Ženy	Spolu vyšetrení
TK do 140/90	51	110	TK > 140/90	22	29	212
Celk. cholesterol 5,1 až 6,3	51	71	Celk. cholesterol viac ako 6,3	25	86	233

III. Životné prostredie a zdravie

PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je hromadné zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov stále stabilné a na dobrej úrovni a v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou nedošlo v roku 2020 k výrazným zmenám oproti predchádzajúcim rokom. V každom sídle v obidvoch okresoch sa obyvatelia môžu napojiť na verejný vodovod. V obidvoch okresoch sa na hromadné zásobovanie využívajú hlavne podzemné zdroje vody. Z povrchových zdrojov (potokov) sú zásobovaní obyvatelia časti obce Čierny Balog a obyvatelia obce Pohronská Polhora. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici monitoruje kvalitu vody v 54 verejných vodovodoch v okrese Banská Bystrica a v 46 vodovodoch v okrese Brezno. V priebehu roka 2020 nedošlo k vážnejším problémom v hromadnom zásobovaní obyvateľov obidvoch okresov pitnou vodou z verejných vodovodov z hľadiska kvality pitnej vody a jej dodávania k spotrebiteľom v dostatočnom množstve.

V **okrese Banská Bystrica** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 99,40 %. Zo 42 obcí v okrese v 17 nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Obyvatelia, ktorí nie sú napojení na verejný vodovod, používajú väčšinou vlastné studne. Oproti minulému roku bol zaznamenaný pokles v počte zásobovaných obyvateľov pitnou vodou verejnými vodovodmi o 79 obyvateľov. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 647 osôb.

V **okrese Brezno** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 98,13 %. V 20 sídlach v okrese nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov. Oproti minulému roku klesol počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou verejnými vodovodmi o 106 osôb. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 1 118 osôb.

Vodárenská úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch Beňuš–časť Filipovo a Gašparovo a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno zabezpečuje zníženie obsahu druhotného železa vo vode. Technológia na úpravu vody vo vodojeme verejného vodovodu Lom nad Rimavicou (Vrchlom) a vo vodojeme pre skupinový vodovod Lom nad Rimavicou–Drábsko zabezpečuje zníženie obsahu železa a radónu. Na odstraňovanie resp. znižovanie obsahu arzénu v pitnej vode slúžia úpravne vody pre verejné vodovody v obciach Pohronský Bukovec, Podbrezová (vodovod v správe ŽP a.s., Podbrezová) a v obci Jasenie pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká.

Technológia úpravy vody pre verejný vodovod v obci Pohronská Polhora je zameraná na odstránenie nerozpustných látok, organických látok (CHSK) a zákalu.

Voda z povrchového vodárenského zdroja v obci Čierny Balog sa na úpravni vody upravuje pomocou koagulácie, ozonizácie a filtrácie.

Z dôvodu zvýšeného množstva radónu v pitnej vode v obciach Šumiac, Lom nad Rimavicou, Sihla, Pohorelá, Telgárt a Ponická Huta prevádzkovateľ vodovodov StVPS a.s. Banská Bystrica zabezpečuje úpravu vody tzv. prevzdušňovaním cez prevzdušňovacie resp. stripovacie veže.

Ďalšou úpravou vody u všetkých verejných vodovodov je dezinfekcia pitnej vody, ktorá sa vykonáva vo vodojemoch, čerpacích staniciach resp. do výtlačných potrubí v prevažnej miere tekutým chlórrom resp. chlórnanom sodným vo väčšine prípadov dávkovacími chlórými zariadeniami PROMINENT a DK-11.

V obciach Dolný Harmanec, Pohronský Bukovec, Beňuš (vodovod OÚ) sa dezinfekcia vody vykonáva pomocou UV žiarenia. Pre skupinový vodovod Čerín–Čačín–Sebedín–Bečov je zabezpečená kombinovaná dezinfekcia plynným chlórrom a UV žiarením.

Plynný chlór je využívaný na dezinfekciu vody v meste Banská Bystrica a v obciach Badín, Lučatín, Staré Hory, Harmanec, Malachov, Nemce, Kyncel'ová a Selce–časť Kopanica.

Dezinfekcia vody oxidom chloričitým je zabezpečená na úpravniach vody v obciach Čierny Balog (časť obce), Jasenie, pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká a vo verejných vodovodoch Brezno (VZ Trangoška) a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno (VZ Tále chlórvoňa).

V priebehu roka 2020 nebola v okrese Banská Bystrica a v okrese Brezno udelená žiadna výnimka na používanie vody, ktorá dlhodobo nespĺňa hygienické limity chemických ukazovateľov.

Ani v jednom z okresov nebol zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s používaním vody určenej na ľudskú spotrebu z verejných vodovodov.

Tabuľka 1 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2020, okres Banská Bystrica

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Banská Bystrica (Sásová, Rudlová, Pršianska terasa, Podlavice, Uhlisko, Senica, sídl. Sever, Fončorda stará)-Nemce-Kynceľová-Selce(Kopanica)-Malachov (PSV-Jergalská vetva)	2	16	0	0	0	4**
Banská Bystrica (Rakytovce, Iliáš, Kremnička, Kráľová, Kostiviarska, Jakub, Karlovo, Nový svet, Uľanka)-Badín-Harmanec (PSV-Harmanecká vetva)	2	7	2	1	1	-
Banská Bystrica (Radvaň, Fončorda nová) (PSV-Jergalská vetva+Tajov 1-6)	1	6	0	0	0	-
Banská Bystrica (Laskomer, staré mesto, sídl. Sever)	1	2	1	0	1	-
Banská Bystrica (Skubín) (Tajov 1-6+prameň 1)	1	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šalková, Majer, sídlisko, Uhlisko)-Slovenská Ľupča (Biotika, Príboj) (Ľadová studňa)	0	5	0	0	0	-
Banská Bystrica (Stará Sásová) (Štepnica)	1	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šachticky)	0	2	0	0	0	-
Vlkanová-Hronsek	1	2	1	0	1	-
Priechod-Selce-Slovenská Ľupča (Ľupčica)	1	4	1	0	1	-
Čačín-Čerín-Sebedín-Bečov	1	2	0	0	0	0*
Hiadel'- Ľubietová-Lučatín	1	4	0	0	0	-
Baláže	0	2	0	0	0	-
Brusno	1	3	0	0	0	-
Dolná Mičiná	1	1	0	0	0	-
Dolný Harmanec	0	2	1	0	1	-
Donovaly	1	3	0	0	0	-
Donovaly-Hanesy	0	2	1	0	1	-
Donovaly-Mistríky, Mišúty	0	3	0	0	0	-
Donovaly-Bully+Polianka	0	3	0	0	0	-
Dúbravica	1	1	0	0	0	-
Horná Mičiná	1	1	0	0	0	-
Horné Pršany	0	2	0	0	0	-
Hrochoť	1	3	0	0	0	-
Kordíky	1	1	0	0	0	-
Králiky (Stádlo)	0	2	0	0	0	-
Králiky (Čutková)	0	2	0	0	0	-
Ľubietová (Vápenica)	1	1	0	0	0	-
Ľubietová (Ženská dolina)	0	2	0	0	0	-
Medzibrod	1	3	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Moštenica	1	1	1	0	1	-
Motyčky	1	1	1	0	1	-
Môlča (Dolná)	0	2	2	0	2	-
Môlča (Horná)	0	2	0	0	0	-
Oravce	1	1	0	0	0	-
Podkonice	0	2	0	0	0	-
Pohronský Bukovec	1	1	0	0	0	-
Ponická Huta	0	2	0	0	0	-
Ponická Lehôtka	1	1	2	2	0	-
Poniky	1	2	1	1	0	-
Povrazník	0	2	1	0	1	-
Priečod (Pod Sokolom)	0	2	0	0	0	-
Riečka	0	2	0	0	0	-
Selce (Jelšiny)	0	2	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná)	0	2	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná+Jergaly)	0	2	0	0	0	-
Strelníky (Genzlová)	0	3	0	0	0	-
Špania Dolina	1	1	0	0	0	-
Špania Dolina (vodovod OÚ)	0	2	0	0	0	-
Tajov (starý)	1	1	0	0	0	-
Tajov (nový)	0	1	1	1	0	-
Tajov (Tajov 2-6)	1	1	0	0	0	-
Tajov (Tajov 1)	0	2	0	0	0	-
Turecká	1	1	0	0	0	-
Spolu	31	130	16	5	11	0*

Vysvetlivky:

PM – preverovací monitoring

KM – kontrolný monitoring

FaCH – fyzikálne a chemické ukazovatele

MaB – mikrobiologické a biologické ukazovatele

R – rádiologické ukazovatele (vyšetrovali sa len v rámci preverovacieho monitoringu)

Poznámky:

Ak sú v jednom riadku tabuľky uvedené názvy viacerých obcí, jedná sa o zásobovanie z jedného vodného zdroja.

*Vzorky odobrali pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením, odd. HŽPZ nemá k dispozícii výsledky

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z 54 verejných vodovodov v okrese Banská Bystrica, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 161 vzoriek vody. Z toho bolo 16 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 9,94 % zo všetkých odobratých vzoriek.

Tabuľka 2 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2020, okres Brezno

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Brezno, Tále (Trangoška)	1	5	0	0	0	-
Bystrá-Valaská-Podbrezová-Brezno (Tále-chlórovňa)	1	8	3	3	0	-
Brezno (Vagnár)	1	2	2	0	2	-
Brezno (u Medveďa)	1	1	0	0	0	-
Brezno-Rohozná	0	3	2	0	2	-
Brezno-Podkoreňová	0	2	0	0	0	-
Jasenie-Predajná-Nemecká (Rastová)	1	5	1	1	0	-
Hronec-Osrblie	1	2	0	0	0	-
Dolná Lehota-Vajsková-Podbrezová-Lopej	1	2	0	0	0	-
Bacúch	0	3	0	0	0	-
Beňuš (vodovod OÚ)	0	2	0	0	0	-
Beňuš (vodovod StVPS)	1	1	1	1	1	-
Beňuš-Filipovo-Gašparovo	0	2	0	0	0	-
Braväcovo (Hájenka)	2	0	2	1	1	-
Braväcovo (Hudcová)	1	1	2	1	1	-
Braväcovo (Srnkovo)	0	2	2	1	1	-
Čierny Balog-Fajtov	1	1	1	0	0	-
Čierny Balog-Medveďovo, Krám	0	3	0	0	0	-
Čierny Balog-Jánošovka, pod OÚ	0	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Latky	1	1	0	0	0	-
Čierny Balog-Závodie	1	1	0	0	0	-
Čierny Balog-Dobroč, Komov, Jánošovka	1	2	1	1	1	-
Lom nad Rimavicou-Drábsko	1	1	2	1	1	-
Lom nad Rimavicou (Vrchlom)	1	1	0	0	0	-
Heľpa	1	2	0	0	0	-
Horná Lehota	1	1	0	0	0	-
Jarabá	0	2	0	0	0	-
Michalová	1	3	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Frljazová)	0	2	1	1	1	-
Mýto pod Ďumbierom (Mlynná)	0	2	0	0	0	-
Podbrezová (vodovod ŽP)	1	3	1	0	1	-
Pohorelá	1	2	0	0	0	-
Pohorelská Maša-Pohorelá (dolný koniec)	0	3	0	0	0	-
Pohronská Polhora	1	2	1	1	0	-
Polomka (horný koniec)	1	3	0	0	0	-
Polomka (dolný koniec)	1	3	1	1	0	-
Polomka-Hámor	1	1	2	0	2	-
Ráztoka	1	1	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	Spolu	FaCH	MaB	R
Sihla	0	2	0	0	0	1*
Šumiac (Široký Bán)	1	2	0	0	0	-
Šumiac (Košariská+Cibunô)	0	2	2	1	1	-
Šumiac-Červená Skala	1	1	0	0	0	-
Telgárt (Valentov kút)	1	2	1	0	1	2*
Telgárt (Pšolnica)	0	3	0	0	0	1*
Valkovňa	1	1	0	0	0	-
Závadka nad Hronom	1	2	1	0	1	-
Spolu	32	98	29	16	17	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V rámci monitoringu kvality pitnej vody zo 46 verejných vodovodov v okrese Brezno, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 130 vzoriek vody. Z toho bolo 29 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 22,31 % zo všetkých odobratých vzoriek.

VODA NA KÚPANIE

Prírodné kúpacie oblasti

V **okresoch Banská Bystrica a Brezno** sa nenachádzajú vody určené na kúpanie (vyhlásené prírodné kúpacie oblasti).

V roku 2020 bola sledovaná kvalita vody v jazere v rekreačnej oblasti Horná Lehota – Krpáčovo, ktoré sa využíva na neorganizovanú rekreáciu, je bez prevádzkovateľa, spírch a zariadení na osobnú hygienu. Kvalita vody bola sledovaná aj v umelo vytvorenom jazere na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica. Jazero je napúšťané vodou z Tajovského potoka, voda sa mechanicky predčisťuje v sedimentačnom odberovom objekte a na otvorenom pieskovom filtri. Jazero je prietočné, prívod vody je nepretržitý. Z tohto jazera boli, z časti určenej pre kúpajúcich, počas letnej sezóny odobraté 3 vzorky vody a z jazera na Krpáčove 2 vzorky vody. Vo všetkých 5 vzorkách bola detekovaná prítomnosť rias. Vo vzorke vody odobratej z jazera na Krpáčove dňa 14.07.2020 bola stanovená zvýšená hodnota farby a vo vzorke odobratej dňa 12.08.2020 bola stanovená nízka hodnota priehľadnosti vody a zvýšená hodnota farby. Vo vzorke vody odobratej dňa 02.06.2020 z vyčlenenej časti jazera na kúpanie na Plážovom kúpalisku v meste B. Bystrica bola stanovená zvýšená hodnota farby, celkového fosforu a nízka hodnota priehľadnosti vody.

Voda v jazerách v ostatných stanovených ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z.

Počas kúpaciej sezóny RÚVZ riešil 1 podnet týkajúci sa zvýšeného výskytu vodných rastlín vo vyčlenenej časti jazera pre kúpajúcich na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica.

Premnoženie cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebolo počas letnej turistickej sezóny 2020 vo vode v oboch jazerách zaznamenané.

Umelé kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V 6 sezónnych rekreačných zariadeniach v okresoch Banská Bystrica a Brezno, ktoré boli prevádzkované počas letnej sezóny 2020 sa na kúpanie využívalo celkom 15 bazénov, z toho 2 bazény sa nachádzali pri ubytovacích zariadeniach.

V **okrese Banská Bystrica** boli v prevádzke Plážové kúpalisko v meste Banská Bystrica (na kúpanie sa využívalo celkom 8 bazénov a Obecné kúpalisko v obci Strelníky (2 bazény). V polovici júla 2020 bolo vydané rozhodnutie na prevádzkovanie vonkajšieho neplaveckého bazéna pri Vile 27 v obci Tajov.

V **okrese Brezno** boli v prevádzke vonkajší nadzemný bazén pri hoteli BIELA MEDVEDICA v obci Bystrá, verejné kúpalisko v obci Jasenie a letné kúpalisko v obci Podbrezová.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonali 34 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou (8 pred zahájením prevádzky jednotlivých kúpalísk a bazénov, 20 počas LTS, 1 šetrenie podnetu, 6 dodržiavanie opatrení súvisiacich s COVID 19) a vydali 7 rozhodnutí na uvedenie priestorov kúpalísk a bazénov do prevádzky.

Z 15 bazénov bolo odobratých celkom 56 vzoriek vody na kúpanie na stanovenie fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov v zmysle vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. Z odobratých vzoriek bolo 30 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 53,57 %, z toho v 14 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov (8 bazénov z 15). Počas celej kúpacej sezóny 2020 bola zaznamenaná vyhovujúca kvalita vody len v 2 bazénoch (detský bazén na kúpalisku v Podbrezovej a atypický bazén na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica).

Kvalita poskytovaných služieb, funkčnosť a čistota zariadení na osobnú hygienu boli na požadovanej úrovni s výnimkou plážového kúpaliska v Banskej Bystrici, kde počas horúcich dní a pri vyššej návštevnosti boli zistené viaceré nedostatky.

Zo strany RÚVZ neboli uplatnené žiadne sankcie ani opatrenia vo forme zákazov na prevádzkovanie sezónnych kúpalísk a bazénov. Počas kúpacej sezóny 2020 neboli na RÚVZ doručené žiadne písomné podnety a sťažnosti na prevádzkovanie jednotlivých sezónnych kúpalísk a bazénov.

Termálne kúpaliská sa v okresoch Banská Bystrica a Brezno nenachádzajú.

Umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2020 sledovaná kvalita vody na kúpanie v 64 bazénoch s celoročnou prevádzkou. Z nich 7 plaveckých bazénov, 16 neplaveckých, 27 vírivých, 3 ochladzovacie, 6 relaxačných, 3 detské a 2 bazény sú určené pre dojčatá a batolátá.

V roku 2020 pribudli do sledovania vírivý bazén v Stredisku akadémie Finančnej správy na Donovaloch, vírivý bazén vo Wellnesse pod Kráľovou Hol'ou v obci Telgárt a bazén – plavecké jasličky MOnZun v meste Banská Bystrica.

Prevádzkovanie všetkých bazénov bolo počas priebehu roka v súvislosti s pandémiou COVID-19 niekoľkokrát prerušené.

V **okrese Banská Bystrica** bolo v prevádzke 32 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho sa 20 bazénov nachádza v 11 ubytovacích zariadeniach, 6 bazénov sa využíva na kúpanie v 5 relaxačných a regeneračných zariadeniach, 3 bazény v 1 krytej plavárni, 1 bazén sa nachádza v priestoroch vysokej školy a 2 bazény sa využívali len na plavecké jasličky.

V **okrese Brezno** bolo v prevádzke 32 bazénov, z toho sa 27 bazénov nachádza v 16 ubytovacích zariadeniach, 3 bazény v 2 krytých plavárňach, 1 bazén je pri saune na zimnom štadióne v meste Brezno a 1 bazén sa využíva na kúpanie v relaxačnom zariadení.

Z uvedených bazénov bolo v priebehu roka 2020 odobratých spolu 190 vzoriek vody, z toho 142 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov, 4 vzorky predložil prevádzkovateľ celoročného bazéna z iného akreditovaného laboratória. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 44 vzoriek vody.

Zo 190 vzoriek bolo 107 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 56,32 %.

Zo 62 bazénov boli prekročené mikrobiologické a biologické ukazovatele vo vzorkách vody odobratých z 30 bazénov – spolu to bolo 46 nevyhovujúcich vzoriek (24,21%). Fyzikálno-chemické ukazovatele boli prekročené vo vzorkách vody odobratých zo 46 bazénov, spolu to bolo 73 vzoriek.

Len v 8 bazénoch (plavecký bazén v KP v meste Banská Bystrica, relaxačný bazén v hoteli BYSTRÁ v obci Bystrá, plavecký bazén v hoteli FUGGEROV DVOR v Selciach, bazén v penzióne MAJK v obci Heľpa, bazén v penzióne LIMBA na Donovaloch, plavecký bazén na UMB Banská Bystrica a veľký a malý bazén v hoteli PARTIZÁN na Táloch) nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty u žiadneho ukazovateľa počas celého roka.

Za bazény s vyhovujúcou kvalitou vody môžeme tiež považovať ďalších 14 bazénov (detský bazén v KP v meste Banská Bystrica, neplavecký bazén v hoteli DIXON, neplavecký veľký bazén v ŠPOTHOTELI a 2 bazény (neplavecký a vírivý) v Stredisku akadémie Finančnej správy na

Donovaloch, 2 bazény (vírivý a ochladzovací) v relaxačnom zariadení Štiavničky sauna v meste Banská Bystrica, 2 vírivé bazény v hoteli PARTIZÁN na Táloch, plavecký bazén v KP v meste Brezno, detský bazén v hoteli BYSTRÁ, vírivý bazén v penzióne ADIKA v Mýte pod Ďumbierom, bazén v hoteli STUPKA na Táloch a ochladzovací bazén pri saune na zimnom štadióne v meste Brezno).

O nevyhovujúcej kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovatelia včas informovaní zo strany RÚVZ, nakoľko väčšina vzoriek vôd bola odoberaná na základe celoročných objednávok pracovníkmi RÚVZ a vzorky boli laboratórne vyšetrované v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Na základe informácií o nevyhovujúcej kvalite vody v bazénoch prijímali prevádzkovatelia okamžité opatrenia na zlepšenie jej kvality.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo pracovníkmi RÚVZ vykonaných celkom 97 kontrol zameraných na kvalitu vody v bazénoch, dodržiavanie prevádzkovej hygieny, prevádzkového poriadku a predpisov na ochranu zdravia.

Sťažnosti na prevádzkovanie jednotlivých bazénov neboli na RÚVZ v Banskej Bystrici doručené. Zo strany RÚVZ neboli uplatnené žiadne sankcie ani opatrenia vo forme zákazov na prevádzkovanie celoročných bazénov.

V roku 2020 nebol v okresoch Banská Bystrica a Brezno zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s využívaním vody na kúpanie.

Všetky údaje o kvalite vody v jednotlivých bazénoch, správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpaliska na letnú turistickú sezónu 2019, informácie o priebehu LTS v týždňových intervaloch - o stave jednotlivých kúpalísk, o zisteniach pri výkone ŠZD boli zadávané do informačného systému – Voda na kúpanie (dostupný na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava www.uvzsrsk).

HYGIENA VÝŽIVY

Tabuľka 3 Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2020 v okresoch Banská Bystrica a Brezno

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol		Počet vzoriek potravín		
		ÚK	ŠZD	odobratých	nevyhovujúcich	% nevyhovujúcich
cukrárska výroba	2	0	1	0	0	0
výroba výživových doplnkov	1	0	0	0	0	0
výroba hotových mrazených a chladených pokrmov	1	0	0	0	0	0
špecializované sklady a distribúcia potravín	3	0	1	0	0	0
špecializované predajne potravín	41	1	9	2	0	0
lekárne, drogérie	77	10	6	13	1	8
predajne obalov a predmetov	5	0	0	0	0	0
nemocnice - kuchyne	4	4	2	10	0	0
nemocnice – výdajne stravy, čajové kuchynky	1	0	0	0	0	0
závodné stravovanie - kuchyne	26	9	9	35	0	0
závodné stravovanie – výdajne stravy	34	3	4	0	0	0
závodné stravovanie - bufety	8	0	0	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - kuchyne	18	1	3	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - výdajne stravy	16	0	2	0	0	0
rehabilitačné zariadenia - kuchyne	2	0	0	0	0	0
zariadenia s prípravou jedál (reštaurácie, pizzérie,...)	414	128	352	118	1	1
zariadenia bez prípravy jedál (hostince, bary, kaviarne)	551	53	196	19	1	5
predaj občerstvenia (rýchle občerstvenie, bufety, sezónne zariadenia)	111	14	46	7	0	0
krátkodobý stánkový predaj - občerstvenie (hromadné akcie)	193	1	4	0	0	0
výroba a predaj zmrzliny (stánky)	33	32	28	58	0	0
M e d z i s ú č e t	1 541	256	663	262	3	1
výroba ostatných výrobkov	83	0	4	0	0	0
baliareň ostatných výrobkov	2	0	1	0	0	0
ostatné prevádzkarne (ostatné sklady)	100	0	2	0	0	0
ostatné potravinárske predajne	1 005	32	141	30	0	0
novinové stánky	39	0	0	0	0	0
krátkodobý stánkový predaj - potraviny (hromadné akcie)	25	0	0	0	0	0
M e d z i s ú č e t	1 254	32	148	30	0	0
S p o l u	2 795	288	811	292	3	1

Vysvetlivky: ŠZD - štátny zdravotný dozor

ÚK - úradná kontrola

% nevyhovujúcich - percentuálne vyjadrenie počtu nevyhovujúcich vzoriek zo vzoriek odobratých na kontrolu

Posudková činnosť

V rámci posudkovej činnosti, týkajúcej sa potravinárskych objektov a zariadení spoločného stravovania, pripravil RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici podklady pre vydanie 60 záväzných stanovísk (k návrhom na územné konanie, kolaudáciu a zmenu v užívaní stavby), 128 rozhodnutí (k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky, zmenu v prevádzkovaní priestorov a na schválenie prevádzkového poriadku), v 11 prípadoch bolo konanie prerušené a vo 14 zastavené. Všetky vydané rozhodnutia aj záväzné stanoviská boli súhlasné.

K prevádzkarňam osobitného významu vo vzťahu k regiónu, v ktorom bola uvedená do prevádzky v roku 2020, je možné zaradiť predajne potravín po ich rekonštrukcii, ako aj výrobu mäsových výrobkov v obci Polomka, výrobu syrov v obci Jasenie i cukrársku výrobu v Banskej Bystrici.

Kontrolná činnosť

V zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu bolo v roku 2019 vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 618 kontrol, vrátane kontrol pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Pri kontrolách boli najčastejšie zisťované nedostatky **v hygiene prevádzky** (znečistené a poškodené steny, obklady, podlahy, dvere, stropy, pracovné plochy), **v dokumentácii, zavedení a dodržiavaní systému HACCP**, najčastejšie v monitoringu kritických kontrolných bodov (chýbajúce, resp. formálne vedené evidencie o monitoringu teplôt a o vykonávanej sanitácii, chýbajúce kalibrované teploměry), menej frekventovane neúplne vypracovaný systém HACCP, nedostatky **pri skladovaní potravín** (porušenie chladiaceho a teplotného reťazca pri skladovaní potravín a pokrmov, zmrazovanie potravín, skladovanie nezlučiteľných druhov potravín, skladovanie potravín v neúčelových nádobách), **pri manipulácii s potravinami** /križenie čistej a nečistej prevádzky/. Menej frekventované boli nedostatky **v osobnej hygiene** personálu, v preukázaní **dokladov o odbornej spôsobilosti** a zdravotnej spôsobilosti a iné nezhody/ WC na nevyhovujúcej hygienickej úrovni, nedodržiavanie opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19 (konzumácia pokrmov a nápojov v interiéri, neprekryté horné dýchacie testy, predaj alkoholických nápojov). Zistené nedostatky boli aj dôvodom pre uloženie 8 blokových pokút v celkovej sume 300 €, 11 opatrení na mieste podľa § 55 zák. 355/2007 Z. z. a 1 pokuta v sume 500 € uložená v správnom konaní za správny delikt podľa zákona č. 355/2007 Z. z..

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný aj v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu,, spolu bolo vykonaných 20 kontrol. V zdravotníckych zariadeniach (kuchyne, výdajne stravy, bufety) bolo vykonaných 2 kontrol a neboli zistené závažné nedostatky.

V domovoch sociálnych služieb, domovoch dôchodcov a v zariadeniach pre seniorov bolo vykonaných 5 kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek.

V zariadeniach poskytujúcich závodné stravovanie (kuchyne, výdajne a bufety) bolo vykonaných 13 kontrol, pri ktorých bolo zisťovaných menej nedostatkov, ako pri kontrolách v otvorenom systéme stravovania, nakoľko v týchto zariadeniach je stabilnejší.

V priebehu roka bolo kontrolované aj dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení noviel. Porušenie citovaného zákona nebolo zistené.

Na RÚVZ v Banskej Bystrici bolo spolu zaevidovaných 56 podnetov na výkon ŠZD alebo úradnej kontroly potravín, 10 podnetov bolo odstúpených iným kontrolným orgánom, prípadne podľa miestnej príslušnosti iným RÚVZ. Vykonaných bolo 46 kontrol na základe podnetov. Z toho bolo 14 opodstatnených podnetov. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 34 kontrol, išlo o podnety na základe uvádzania zdravotných problémov spočívajúcich v žalúdočných ťažkostiach a nedodržiavaní opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19. Z toho bolo 10 podnetov opodstatnených.

Úradná kontrola

Plán úradnej kontroly potravín RÚVZ v r. 2020 vychádzal z Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

V rámci úradnej kontroly potravín bolo vykonaných spolu 75 kontrol pri výrobe a manipulácii so zmrzlinou, minerálnymi a pramenitými vodami, potravinami pre špeciálne skupiny vrátane dojčenskej a detskej výživy, aditívnymi látkami, obalmi a materiálmi prichádzajúcimi do styku s potravinami, pri ktorých boli zistené spolu 4 nezhody.

Výroba a predaj zmrzliny sa v roku 2020 v okrese Banská Bystrica a Brezno realizovala v 35 prevádzkach. V rámci úradnej kontroly bolo v nich vykonaných 48 kontrol (vrátane kontrol s odberom vzoriek) s menšími nezhodami, ktoré sa pri následných kontrolách už neopakovali.

Vykonané boli aj 3 úradné kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, spojené s odberom vzoriek.

V nadväznosti na 6 hlásení o výskyte zdravotne škodlivých potravín a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami v systéme RASFF boli vykonané kontroly v zariadeniach, ktorých sa varovné oznámenia týkali.

Konrola v zariadeniach spoločného stravovania vrátane výroby lahôdkárskych výrobkov, cukrárskych výrobkov a prípravy hotových pokrmov a jedál na predajných miestach

V roku 2019 bolo evidovaných 1 378 zariadení spoločného stravovania, v ktorých bolo vykonaných 213 kontrol podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách.

Pri kontrolách v ZSS bolo zistené uchovávanie potravín po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti a nesprávne skladovanie potravín (zmrazovanie chleba, skladovanie potravín s nepotravinárskym tovarom, ktorý by mohol byť zdrojom možnej kontaminácie potravín). Nezhody boli zistené aj v spôsobe odstraňovania – likvidácie odpadu kategórie 3 (chýbajúca denná evidencia KBO a jeho zapracovanie v dokumentácii HACCP). Za porušovanie povinností ustanovených v zákone č. 152/1995 Z. z. o potravinách boli uložené 3 pokuty v blokovom konaní v celkovej sume 400 €. Tiež bolo vydaných 5 opatrení na mieste.

Zdravotná neškodnosť potravín

V roku 2020 bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 292 vzoriek potravín, pokrmov, obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. 3 vzorky (1,03 %) nevyhovovalo stanoveným požiadavkám.

Mikrobiologické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo po stránke mikrobiologickej analyzovaných 245 vzoriek, z toho boli 2 vzorky (0,81 %) nevyhovujúcich stanoveným požiadavkám.

Chemické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo 166 vzoriek analyzovaných chemicky, všetky boli vyhovujúce.

Zabezpečenie turistickej sezóny

Počas letnej turistickej sezóny boli kontrolované stravovacie zariadenia na kúpaliskách a v turistických centrách. Na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici bolo vykonaných 5 kontrol. Závažné nedostatky počas kontrol neboli zistené, v jednom prípade bola uložená bloková pokuta za nedodržovanie aktuálnej vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia k obmedzeniam prevádzok a hromadných podujatí.

V zimnej sezóne boli vykonané kontroly v lyžiarskych strediskách (zariadenia verejného stravovania): Donovaly, Králiky, Tále, Šachtičky, Chopok JUH, Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Selce – Čachovo, Osrblie a Čierny Balog.

V záujme ochrany verejného zdravia bolo kontrolované dodržiavanie aktuálnych platných opatrení, nariadených Úradom verejného zdravotníctva SR v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, z toho v šiestich prípadoch bolo zistené porušenie opatrenia podľa vyhlášky RÚVZ, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre okresy Banská Bystrica a Brezno.

Hromadné akcie

V priebehu roka 20 bolo ohlásených 11 hromadných krátkodobých akcií. Vzhľadom na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu vo výskyte COVID – 19, spôsobeného SARS-CoV-2, predpokladanej účasti návštevníkov a posúdení danej situácie, RUVZ usporiadanie uvedených hromadných podujatí hodnotil ako vysoko rizikové a v snahe zamedziť vzniku a šíreniu ochorenia COVID – 19 neodporúčal ich uskutočnenie.

Poradne správnej výživy

Poradňa správnej výživy je nadstavbovou poradňou Poradne zdravia RÚVZ. Poskytuje klientom odborné poradenstvo na základe retrospektívnej nutričnej anamnézy a dotazov klientov. Z dôvodu mimoriadnej situácie - pandémie ochorenia COVID-19 boli poskytované len telefonické konzultácie z oblasti výživy, najmä o obsahu vitamínov, minerálov a stopových prvkov v konkrétnych potravinách, o spôsoboch znižovania nadváhy, o zásadách správnej výživy, alternatívnych spôsoboch stravovania.

Epidemický výskyt alimentárnych ochorení

V roku 2020 bol zaznamenaný výskyt 27 prípadov salmonelózy, u 22 chorých bola vykultivovaná *Salmonella enteritidis* (z toho 1 pomocný kuchár), 4 prípady boli vykázané z epidemiologickej súvislosti, 1 nebol vyšetrený. Výskyt bol zaznamenaný v zariadení spoločného stravovania. Pri kontrole, vykonanej v zariadení v rámci epidemiologického šetrenia pokrm, ani suroviny, z ktorých bol pripravený, neboli vzhľadom na časový odstup k dispozícii. Stery z prostredia boli negatívne. Protiepidemické opatrenia zabezpečené.

SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Tabuľka 4 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2020

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	3	3	3	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	65	13	34	52,3	30	46,2	1	1,5	-	-
Základné školy	34	5	21	61,7	12	35,3	1	3	-	-
Gymnázia	6	3	3	50	3	50	-	-	-	-
Stredné odborné školy	10	-	6	60,0	4	40,0	-	-	-	-
Jazykové školy	16	16	12	75,0	4	25,0	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	124	108	100	80,6	24	19,4	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	1	2	50	2	50	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	-	8	80	2	20	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	60	23	33	55	27	45	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	20	2	10	50,0	10	50,0	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	35	25	30	85,7	4	11,4	1	2,9	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	2	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	111	18	106	95,5	5	4,5	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	127	27	111	87,4	16	12,6	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	39	38	38	97,4	1	2,6	-	-	-	-
Telocvične pri školách	87	4	47	54	40	46	-	-	-	-
Ostatné	48	41	32	66,7	16	33,3	-	-	-	-
S P O L U	802	329	597	74,4	202	25,2	3	0,4	-	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet neštátnych zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 5 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v r. 2020

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Materské školy	34	1	17	50	16	47,0	1	3,0	-	-
Základné školy	20	-	12	60	8	40	-	-	-	-
Gymnázia	1	0	1	100	-	-	-	-	-	-
Stredné odborné školy	5	2	4	80,0	1	20,0	-	-	-	-
Jazykové školy	2	2	-	-	2	100	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	22	19	19	86,4	3	13,6	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	-	-	-	3	75,0	1	25,0	-	-
Fakulty VŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	35	3	22	62,9	11	31,4	2	5,7	-	-
Ubytovacie zariadenia	4	1	2	50,0	2	50,0	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	17	5	16	94,1	1	5,9	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	271	47	217	80,1	54	19,9	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	53	11	19	35,8	34	64,2	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	45	3	27	60,0	18	40,0	-	-	-	-
Ostatné	20	8	16	80	4	20	-	-	-	-
S P O L U	533	102	372	69,8	157	29,5	4	0,7	-	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet nešťatných zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 6 Vytáženost' vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v roku 2020

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	1	56	49	87,5	-
	SOŠ	8	2219	1683	90,0	-
	konzervatória	1	93	93	100,0	-
	VŠ	9	2705	2452	90,65	-
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	1	60	62	103,3	1
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		20	5 133	4 339	84,5	1

Tabuľka 7 Vytáženost' vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2020

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	-	-	-	-	-
	SOŠ	3	286	240	83,9	-
	konzervatória	-	-	-	-	-
	VŠ	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	1	19	14	73,7	-
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		4	305	254	83,3	-

Tabuľka 8 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkarne do 6 rokov	3	3	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	65	65	100	-	-	-	-	-	-
Základné školy	34	34	100	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	6	6	100	-	-	-	-	-	-
SOŠ	10	10	100	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	16	16	100	-	-	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	124	124	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	4	100	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	10	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania +ZUŠ	60	60	100	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	20	20	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	35	35	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	3	100	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	111	100	90,1	11	9,9	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	127	127	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	39	39	100	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	87	87	100	-	-	-	-	-	-
Ostatné	48	48	100	-	-	-	-	-	-
S P O L U	802	791	98,6	11	1,4	-	-	-	-

Tabuľka 9 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody*		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkárne do 6 rokov	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Materské školy	34	34	100	-	-	-	-	-	-
Základné školy	20	20	100	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	1	1	100	-	-	-	-	-	-
SOŠ	5	5	100	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	2	2	100	-	-	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	22	22	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	4	100	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	35	35	100	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	4	4	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	17	17	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podniky a školy v prírode	271	222	81,9	49	18,1	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	53	53	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	45	45	100	-	-	-	-	-	-
Ostatné	20	20	100	-	-	-	-	-	-
S P O L U	533	484	90,8	49	9,2	-	-	-	-

* Ako prechodné riešenie v niektorých zariadeniach

Tabuľka 10 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	16	1	6,3	15	93,7	0	0	0	0
Materské školy	65	40	61,5	15	23,1	10	15,4	0	0
Základné školy	34	25	73,5	4	11,8	5	14,7	0	0
Gymnáziá	5	1	20,0	2	40,0	2	40,0	0	0
SOŠ, konzervatóriá a jazykové školy	10	6	60	4	40,0	0	0	0	0
Špeciálne školy	4	1	25,0	1	25,0	2	50,0	0	0
Fakulty VŠ	10	3	30,0	4	40,0	2	20,0	1	10,0
Ubytovacie zariadenia	20	3	15,0	2	10,0	15	75,0	0	0
Špeciálne výchovné zar.	3	0	0	0	0	3	100	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	111	0	0	0	0	111	100	0	0
Ostatné	47	0	0	0	0	47	100	0	0
S P O L U	325	80	24,6	47	14,5	197	60,6	1	0,3

Tabuľka 11 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Brezno v roku 2020 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	2	1	50,0	1	50,0	0	0	0	0
Materské školy	34	10	29,4	16	47,1	8	23,5	0	0
Základné školy	20	16	80,0	1	5,0	3	15,0	0	0
Gymnáziá	2	0	0	0	0	1	50	0	0
SOŠ, konzervatóriá a jazykové školy	5	2	40,0	1	20,0	1	20,0	1	20,0
Špeciálne školy	4	0	0,0	1	25,0	3	75,0	0	0
Fakulty VŠ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ubytovacie zariadenia	4	2	50,0	2	50,0	0	0	0	0
Špeciálne výchovné zar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	271	0	0	0	0	271	100	0	0
Ostatné	21	0	0	0	0	21	100	0	0
S P O L U	362	31	8,6	22	6,1	308	85,0	1	0,3

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bolo v roku 2020 evidovaných spolu 102 **predškolských zariadení**. V okrese Banská Bystrica bolo 65 materských škôl a 3 opatrovateľské centrá pre starostlivosť o deti do 6 rokov. V okrese Brezno bolo 34 materských škôl.

Celkový počet **základných škôl** V školskom roku 2020/2021 bol 54. V okrese Banská Bystrica bolo evidovaných 33 ZŠ, v okrese Brezno 21 základných škôl. je v okresoch B. Bystrica a Brezno 54 ZŠ (34 okr. BB a 20 okr. BR). ZŠ navštevovalo 13 138 školopovinných detí. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom sa počet školopovinných detí znížil o 567. Počet žiakov v 1. ročníku je 1523, čo je o 134 menej oproti minulému školskému roku. Zmennosť na ZŠ v okresoch Banská Bystrica a Brezno nie je evidovaná.

Počet **gymnázií** sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil o 1 gymnázium v okrese Brezno, z dôvodu zmeny štatútu školy – gymnázium sa organizačne začlenilo pod Súkromnú spojenú školu Železiarne Podbrezová. V meste B. Bystrica tak vykazujeme 6 gymnázií, z toho 3 neštátne zariadenia. V okrese Brezno je 1 gymnázium.

Počet **SOŠ** je rovnaký, ako v predchádzajúcom roku. V okrese Banská Bystrica bolo v prevádzke 11 zariadení (10 SOŠ, 1 konzervatórium), v okrese Brezno 5 zariadení, z toho 2 neštátne.

V okrese Banská Bystrica bolo v roku 2020 evidovaných 10 **fakúlt VŠ** ako neštátne zariadenia. V okrese Brezno fakulty vysokých škôl nie sú.

Hygienická situácia v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2020 uspokojivá.

Zásobovanie pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno je dlhodobou na dobrej úrovni. Všetky predškolské, školské a ostatné zariadenia poskytujúce starostlivosť o deti a mládež sú napojené na verejný vodovod s dostatočným množstvom pitnej vody. Zásobovanie pitnou vodou z vlastného vodného zdroja bolo riešené pri 60 organizovaných zotavovacích podujatiach. V jednom zariadení bola zabezpečená pitná voda donáškou. Počas roka 2020 neboli riešené žiadne prípady s nedostatkom prípadne nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody.

Zotavovacích podujatí pre deti a mládež sa v roku 2020 zúčastnilo spolu 19 839 detí (5 649 v okrese Banská Bystrica a 14 190 v okrese Brezno), čo je o 4 636 menej ako v predchádzajúcom roku. Zníženie počtu detí a mládeže na zotavovacích podujatiach bolo dôsledkom výskytu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom (SARS-CoV-2). Spolu bolo RÚVZ Banská Bystrica evidovaných 382 zotavovacích podujatí v 457 turnusoch.

Nadalej v niektorých prípadoch pretrváva nedodržanie 30-dňovej lehoty podania návrhu na zotavovacie podujatie organizátorom podujatia pred samotnou akciou. Opakovane veľká miera podaných návrhov neobsahovala všetky náležitosti podľa § 3 vyhlášky MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia, a tak je sťažené šetrenie pred vydaním rozhodnutia zvlášť v prípade zariadení, ktoré sú zásobované vodou z vlastného vodného zdroja.

Počas konania jedného zotavovacieho podujatia v roku 2020, bol organizátorom predmetného podujatia a prevádzkovateľom rekreačného zariadenia, v ktorom uvedené zotavovacie podujatie prebiehalo, nahlásený na Regionálny úrad verejného zdravotníctva Banská Bystrica hromadný výskyt ochorení u účastníkov lyžiarskeho výchovno-výcvikového kurzu. Niektorí chorí účastníci zotavovacieho podujatia boli hospitalizovaní v najbližšej nemocnici, kde im boli vykonané odbery na virologické, bakteriálne aj toxikologické vyšetrenie. Všetky laboratórne analýzy boli negatívne. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli odobraté vzorky hotových jedál podávaných všetkým účastníkom zotavovacieho podujatia v inkriminovanom čase. Výsledky laboratórnych analýz odložených vzoriek stravy preukázali výskyt *Escherichia coli a*, *Staphylococcus aureus* bol zistený. Nie je však možné jednoznačne potvrdiť, že zistené mikroorganizmy sa nachádzali priamo v uvedených jedlách a nie v nádobách určených na odkladanie vzoriek hotových pokrmov, nakoľko počas výkonu dozoru bolo zistené nedodržanie zásad pri odbere a uchovávaní vzoriek podávanej stravy. Pribeh ostatných zotavovacích podujatí v roku 2020 bol uspokojivý.

Výskyt hromadných gastrointestinálnych ochorení v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež na území okresov Banská Bystrica a Brezno nebol v roku 2020 zaznamenaný.

RIZIKOVÉ PRÁCE

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonáva štátny zdravotný dozor a eviduje rizikové práce na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Z hľadiska vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sú v **okrese Banská Bystrica** významné hlavne podniky priemyselnej výroby – dominujú drevospracujúce, farmaceutické a strojárské prevádzky. Patria sem SHP Harmanec a.s. Harmanec (výroba papiera), Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča (výroba liečiv a krmných zmesí), Doka Drevo s.r.o. Banská Bystrica (drevovýroba), TBB a.s., Banská Bystrica (polygrafická výroba), Elektro Recycling s.r.o., Slovenská Ľupča (spracovanie elektrického a elektronického odpadu a plastov), EKOLUMI, s.r.o., Banská Bystrica (spracovanie odpadov - papier, plast) a niekoľko menších piliarskych a drevospracujúcich spoločností (spracovanie mäkkého aj tvrdého dreva). Obyvatelia mesta Banská Bystrica ako administratívneho a vzdelávacieho centra Banskobystrického kraja sú väčšinou zamestnaní v oblasti verejnej správy a v oblasti školstva a vzdelávania. V **okrese Brezno** je väčšina obyvateľov zamestnaná v priemyselnej výrobe, kde má najvýznamnejšie zastúpenie hutníctvo a strojárstvo. Najvýznamnejším prosperujúcim podnikom z hľadiska počtu zamestnancov a zároveň aj s najvyšším počtom zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce sú Železiarne Podbrezová a.s., Podbrezová. Významná je aj zlivarenská spoločnosť ZLH Plus a.s. Hronec. Ďalším významným odvetvím v okrese, čo sa týka počtu zamestnancov a charakteru výroby, je drevárska výroba.

Pracovníci, vykonávajúci rizikové práce sú zamestnaní tiež v zdravotníctve, lesníctve a poľnohospodárstve.

Rok 2020 bol poznačený pandémiou ochorenia COVID-19. K plneniam povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci tak pribudli aj protiepidemické opatrenia.

Plnenie povinností vyplývajúcich z legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci zamestnávateľmi zodpovedá právnemu vedomiu v organizáciách, ale aj ich finančnej situácii. Najnižšie znalosti legislatívy majú podnikatelia v malých prevádzkarňach, ale najmä živnostníci v oblasti legalizácie prevádzok, ale aj v oblasti hodnotenia zdravotných rizík pri práci. Zo záverov z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že z hľadiska zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov boli problematické, tak ako v minulosti, najmä subjekty, ktoré vykonávali svoju činnosť v prenajatých objektoch, z dôvodu neúčelovosti týchto priestorov, neinformovanosti o povinnostiach platnej legislatívy vrátane prevádzkovania bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva. Spoločnosti, ktoré sa dlhodobo zaoberajú poľnohospodárskou výrobou využívajú priestory, ktoré sú ešte pozostatkom predchádzajúcej doby. Tieto sú často v zlom technickom stave. Vzhľadom na ekonomickú situáciu v tomto odvetví, priestory nie sú rekonštruované a tiež sa neinvestuje do stavby nových, alebo len výnimočne.

Nové účelovo postavené prevádzky spĺňajú štandardy ochrany zdravia pri práci.

Tabuľka 12 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2020 (1.stupeň)

Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	113	0	49	0	162	0
Ťažba a dobývanie	17	0	2	0	19	0
Priemyselná výroba	3 302	675	424	64	3 726	739
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania	61	0	23	0	84	0
Stavebníctvo	24	0	0	0	24	0
Verejná správa a obrana	0	0	18	0	18	0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	420	313	0	0	420	313
Umenie, zábava, rekreácia	57	20	0	0	57	20
Ostatné činnosti	1	0	0	0	1	0
Spolu	3 995	1 008	516	64	4 511	1 072

Podľa uvedeného triedenia celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 3. a 4. kategórii v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2020 bol 4 511 fyzických osôb, z toho 1 072 žien. V 3. kategórii najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe - až 82,53%, v zdravotníctve a sociálnej pomoci 10,51% a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove 2,83%. Aj do 4. kategórie rizika bolo najviac zamestnancov zaradených v priemyselnej výrobe – až 82,17%. V porovnaní s rokom 2019 (celkový počet 4 331 zamestnancov v riziku, z toho 1 035 žien) došlo k nárastu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 180 osôb vrátane žien, ktorých počet sa zvýšil o 37 osôb. Celkový počet exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti v priemyselnej výrobe aj v poľnohospodárstve a lesníctve sa zvýšil, ale v zdravotníctve sa znížil. **Poradie prevažujúcich činností (podľa počtu zamestnancov), v ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce ostalo oproti minulému roku nezmenené.**

Tabuľka 13 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2020 (1. stupeň)

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Biologické faktory	55	40	0	0	55	40
Fyzická záťaž	240	61	0	0	240	61
Hluk	3 560	695	436	64	3 996	759
Chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky	207	169	0	0	207	169
Chemické látky a zmesi	204	63	52	0	256	63
Ionizujúce žiarenie	168	93	0	0	168	93
Optické žiarenie	57	14	0	0	57	14
Psychická pracovná záťaž	13	13	0	0	13	13
Vibrácie	166	1	89	0	255	1
Záťaž teplom a chladom	91	0	0	0	91	0

Podľa druhu a kategórie rizikových faktorov, ktorým sú zamestnanci pri práci vystavení, v prvom stupni triedenia naďalej zostáva hluk rizikovým faktorom s najvyšším počtom exponovaných pracovníkov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa celkový počet pracovníkov, exponovaných hluku, zvýšil z 3 802 na 3 996 osôb. U ostatných rizikových faktorov došlo v poradí podľa počtu exponovaných pracovníkov k miernym zmenám.

U samostatne zárobkovo činných osôb ako aj u samostatne hospodáriacich roľníkov je zrovnateľná situácia pri určovaní rizikových prác s predchádzajúcimi rokmi. Ani v kalendárnom roku 2020 nebol na RÚVZ predložený nový návrh na zaradenie prác do kategórie rizika samostatne zárobkovo činnou osobou alebo samostatne hospodáriacim roľníkom.

Informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie predložilo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v stanovenom termíne 75% zamestnávateľských subjektov s prácami zaradenými do kategórie rizika.

Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici aj povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť, na plnenie niektorých svojich zákonných povinností pri ochrane zdravia pri práci, pracovnú zdravotnú službu (PZS) za účelom zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a nad zdravím zamestnancov. V priebehu roku 2020 v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 a platnou legislatívou v zmysle obmedzení činnosti pracovnej zdravotnej služby počas krízovej situácie bol aj zo strany RÚVZ BB obmedzený počet kontrol, ktoré boli realizované len v „medziobdobiach“ jednotlivých vln pandémie.

Zabezpečenie PZS v organizáciách okresov Banská Bystrica a Brezno je nasledovné:

Výkon PZS vlastnými odbornými zamestnancami na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce je zabezpečený vo FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, v Železiarňach Podbrezová a.s. a v Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno.

Vo FNŠP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici došlo k zmene subjektu, ktorý zabezpečuje dohľad nad pracovnými podmienkami. Postupne sa vykonáva prehodnocovanie rizika, po cytostatikách a ionizujúcom žiarení bola pozornosť zameraná na psychickú záťaž.

Spoločnosť Železiarne Podbrezová a.s. má vytvorený kvalitný pracovný tím z vlastných zdravotníckych zamestnancov na výkon PZS pre rizikové pracoviská. Vykonáva dohľad nad pracovným prostredím, pracovnými podmienkami a spôsobom vykonávania práce. V rámci dohľadu nad zdravím zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a výkon lekárskeho preventívneho prehládok vo vzťahu k práci vykonával (fyzicky) pracovný lekár, po zmene všeobecní lekári

v spolupráci s pracovným lekárom. Odborný tím PZS sa aktívne zúčastňoval kontrol vykonaných RÚVZ a dožadoval odborného poradenstva v oblasti ochrany zdravia pri práci a plánovaní intervenčných programov.

V Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno bolo v priebehu roka zabezpečované prehodnotenie zdravotných rizík.

Zabezpečenie PZS dodávateľským spôsobom – môže byť realizované tímom PZS, lekárom, verejným zdravotníkom alebo bezpečnostným technikom. V čase kontrol bolo zistené, že najväčší počet subjektov má zabezpečenie PZS prostredníctvom bezpečnostných technikov, úplne absentuje výkon služieb lekárom. Dôvodom bolo rozšírenie poskytovaných služieb so zmluvnými bezpečnostnými technikmi.

Čo sa týka rozsahu poskytovaných služieb zo strany tímov PZS, významne sa zvýšila ich úroveň a je zabezpečený dohľad nad pracovným prostredím aj nad zdravím zamestnancov. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci na väčšine rizikových pracovísk sú väčšinou vykonávané prostredníctvom všeobecných lekárov, s ktorými má PZS zmluvu. Niektoré PZS už postupne vytvorili kvalitný tím odborníkov so špecializáciou pracovné lekárstvo

HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2019

Oddelenie ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovalo k 31.12.2020 v okrese Banská Bystrica celkom 139 a v okrese Brezno 34 pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

Rozhodujúcim používateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia naďalej zostáva zdravotníctvo, t.j. v okrese Banská Bystrica 78,4 % a v okrese Brezno 61,8 % z celkového počtu pracovísk.

Monitorovanie pracovného prostredia

Dozor na pracoviskách v zdravotníctve

Na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve sa vykonávali periodické preverky zamerané na dodržiavanie princípov radiačnej ochrany. Overoval sa súlad parametrov ovplyvňujúcich radiačnú záťaž s požiadavkami platných predpisov a požiadavkami slovenských technických noriem.

Zamestnanci oddelenia vykonávali na uvedených pracoviskách štátny dozor v zmysle zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane. Zákon o radiačnej ochrane zaviedol novú kategóriu oprávnenia – registráciu - na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia menej nebezpečných, na ktoré sa kladú menej obmedzujúce povinnosti, keďže činnosti s nimi prinášajú menšie riziká a taxatívne vymenoval zdroje ionizujúceho žiarenia, ktoré možno na základe registrácie používať. V tejto súvislosti došlo k legislatívnej úprave procesných záležitostí vykonania registrácie, náležitostí žiadosti, požiadaviek na predkladanú dokumentáciu, náležitostí rozhodnutia, procesných záležitostí zmeny, zrušenia a zániku registrácie.

S vydaním novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany došlo aj k rozšíreniu legislatívnych požiadaviek na vykonávanie skúšok dlhodobej stability, čo by sa na rádiodiagnostických pracoviskách malo odraziť na lepšej kvalite nielen používaných rtg prístrojov ale aj celého zobrazovacieho procesu čo ovplyvní aj kvalitu vyšetrení. Žiaducim výsledkom je neustále zlepšovanie kvality rtg vyšetrenia za súčasného znížovania radiačnej záťaže obyvateľstva z lekárskeho ožiarovania.

Ďalším rozhodujúcim parametrom celkového efektu vyšetrenia je kvalita vyvolávacieho procesu. Niektoré rádiodiagnostické pracoviská majú v prevádzke vyvolávacie automaty a postupne prechádzajú na nové spôsoby zobrazenia systémom priamej a nepriamej digitalizácie s čím súvisí nárast kvality vyšetrovacích metód.

Počet rádiodiagnostických aj zubných rtg prístrojov sa v roku 2020 výrazne nezmenil. Na pracoviskách došlo v uvedenom období len k výmene starších prístrojov za nové a zmenám v systémoch zobrazenia rtg snímok.

Tabuľka 14 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020

RTG prístroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet		počet	
	prístrojov	pracovísk	prístrojov	pracovísk
diagnostické				
grafické + skopické	14	111	2	21
výpočtová tomografia	4		1	
mammografické	6		1	
angiografické	4		0	
pojazdné	30		1	
zubné	68		18	
Kostné denzitometre	3		0	
veterinárne	4		1	
terapeutické	3	3	0	0
Spolu	133	114	24	21

V zdravotníctve sa okrem röntgenových prístrojov používajú aj rádioizotopové zdroje. Uzavreté zdroje sú súčasťou rádionuklidových ožarovačov, ktoré sa používajú na terapeutickom pracovisku vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici.

S otvorenými žiaričmi sa pracuje na pracoviskách nukleárnej medicíny. Najčastejšie používanými rádionuklidmi sú ^{99m}Tc , ^{125}I , ^{18}F a ^{111}In . V Banskej Bystrici je v prevádzke pracovisko s diagnostickým zariadením na jednofotónovú emisnú počítačovú tomografiu spojenú s počítačovou tomografiou - SPECT/CT a pracovisko PET/CT. Na uvedených pracoviskách sa využívajú metódy, ktoré sú kombináciou dvoch typov vyšetrení – PET (SPECT) vyšetrenie použitím rádiofarmák a CT vyšetrenie. Tieto metódy umožňujú oveľa presnejšie diagnostikovať a hodnotiť predovšetkým nádorové ochorenia.

S otvorenými žiaričmi (^{123}I) sa pracuje aj v laboratóriách klinickej biochémie, kde sa pomocou rádioaktívnych látok vykonávajú diagnostické vyšetrenia in vitro.

Tabuľka 15 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
uzavreté	2		0	
otvorené	4		0	
Spolu	6		0	

Dozor na pracoviskách v hospodárstve a iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

Okrem zdravotníctva má používanie röntgenových a rádioizotopových zdrojov ionizujúceho žiarenia široké uplatnenie aj v rôznych oblastiach hospodárstva.

Röntgenové zdroje sa na území oboch okresov využívajú najmä v priemysle na defektoskopickú kontrolu zvarov rôznych materiálov (makroštruktúrne rtg) a na stanovenie prvkov resp. prímiesí v rôznych materiáloch (mikroštruktúrne rtg). Stále pribúdajú pracoviská, ktoré používajú röntgenové fluorescenčné spektrometre typu Innov, Niton, X-Met a pod. Väčšina týchto prístrojov sa používa vo výkupniach kovového odpadu na kvalitatívnu analýzu pri triedení kovu, niekoľko prístrojov sa používa na výskumné účely (Geologický ústav SAV Banská Bystrica) alebo na kontrolu kvality výrobkov.

Rádioizotopové zdroje sa využívajú v priemysle v defektoskopických zariadeniach a tiež napríklad na meranie hrúbky, výšky hladiny, hustoty alebo zhutnenia. Rádionuklidy sa používajú aj v laboratóriách ako etalóny alebo kalibračné žiariče. Na pracoviskách s rádioizotopovými zdrojmi bolo v roku 2020 spolu používaných 23 ks uzavretých žiaričov. Pri výkone štátneho dozoru bola osobitná pozornosť venovaná vysokoaktívnym žiaričom, na ktoré sú od 1.1.2020 kladené sprísnené požiadavky na zaistenie bezpečnosti, nakoľko tieto zdroje môžu vzhľadom k svojej aktivite spôsobiť pri nesprávnom nakladaní s nimi potenciálne veľmi závažné poškodenie zdravia.

Tabuľka 16 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020

RTG zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	Iné	priemysel	iné
makroštruktúrne	2	0	4	0
mikroštruktúrne	2	9	3	1
Spolu	4	9	7	1

Tabuľka 17 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2020

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	iné	priemysel	iné
uzavreté	2	2	3	1
otvorené	0	2	0	0
Spolu	2	4	3	1

Monitorovanie prírodného ionizujúceho žiarenia v životnom prostredí

Externé žiarenie

Na pracovisku RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa monitorovanie uskutočňovalo formou jednorázových okamžitých meraní prístrojom FH 40G-L. V roku 2019 bolo inštalované aj zariadenie na nepretržité monitorovanie gama žiarenia na budove RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Online dáta z tohto zariadenia sú presmerované priamo na server ÚVZ SR, pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici tieto dáta nemajú k dispozícii.

Na ďalších miestach okresov Banská Bystrica a Brezno sa uskutočňujú jednorázové krátkodobé merania prenosným prístrojom FH 40G-L. Namerané hodnoty príkonu fotónového dávkového ekvivalentu v roku 2020 na jednotlivých lokalitách nevykazovali štatisticky významnú zmenu oproti predchádzajúcim rokom.

V rámci monitorovacej siete SR je na území sledovaných okresov rozmiestnených 7 integrálnych TLD dozimetrom na 5-tich lokalitách. Tieto integrálné dozimetre sa vyhodnocujú štvrtročne a súčasne sa na týchto lokalitách meria dávkový príkon. Vyhodnotenú aj nameranú hodnotu dávkového príkonu sa pohybujú v rozmedzí od 85 – 130 nSv/h.

Atmosferický spad a aerosóly

Výsledky sledovania rádioaktivity atmosferického spadu a aerosólov poukazujú na úroveň znečistenia atmosféry prírodnými a umelými rádionuklidmi. Umelé rádionuklidy sa v atmosfére nachádzajú v dôsledku skúšok jadrových zbraní a havárií jadrových reaktorov. Ide prevažne o rádionuklidy podliehajúce beta premene, a preto rýchly obraz o ich obsahu v atmosfére poskytuje meranie celkovej beta aktivity spadu a objemovej aktivity rádionuklidov zachytených na aerosóloch vo vzduchu.

V Banskej Bystrici sa vyhodnocuje rádioaktívny atmosférický spad v dvojtýždenných intervaloch. V odobratých vzorkách sa stanovuje ¹³⁷Cs prípadne iné detegované umelé rádionuklidy a celková beta aktivita. Aktivita ¹³⁷Cs v spade je v súčasnom období väčšinou pod detekčným limitom našich prístrojov, ktorý sa pohybuje okolo 1,0 mBq/m²/deň. Z prírodných rádionuklidov je detegovateľné ⁷Be, ktoré tiež slúži na priebežnú kontrolu detekčného zariadenia.

Aktivity rádionuklidov, t. j. ⁷Be, ¹³⁷Cs, ²¹⁰Pb, ⁴⁰K deponovaných v ovzduší - aerosóly sa v roku 2020 stanovovali v týždenných intervaloch.

Kontaminácia potravín

Aj v roku 2020 pokračovalo sledovanie rádioaktívnej kontaminácie potravín. Zamerané bolo na komodity, ktoré tvoria podstatnú zložku potravy obyvateľstva, ako sú huby a čučoriedky rastúce vo voľnej prírode, mlieko, zelenina.

V odobratých vzorkách sa stanovuje ¹³⁷Cs prípadne iné detekované umelé rádionuklidy.

Prírodná rádioaktivita vo vodách

V priebehu roku 2020 pokračovalo monitorovanie pitných vôd. V pitných vodách sa stanovovali základné rádiologické ukazovatele, t. j. celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ²²²Rn. Celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta bola stanovená v 16 vzorkách vôd a objemová aktivita ²²²Rn bola stanovená v 18 vzorkách vôd. Počas roku 2020 bolo v jednej vzorke zaznamenané prekročenie indikačnej hodnoty celkovej objemovej aktivity

alfa podľa prílohy č. 2 vyhlášky MZ SR č. 100/2018 Z. z. o obmedzovaní ožiarenia obyvateľov z pitnej vody, z prírodnej minerálnej vody a z pramenitej vody.

Mimoriadne situácie

Pracovníci oddelenia ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa počas rokov 1996 – 2020 podieľali na riešení 113 prípadov nálezov rádioaktívneho materiálu v šrote. V roku 2020 riešili jeden nález rádioaktívneho materiálu v Železiarni Podbrezová, a.s.

**Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní k okresu Brezno
2021**

Autori:

doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD.

MUDr. Zora Klócová Adamčáková, PhD.

doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.

PhDr. Pavlína Bartová, MPH

MUDr. Ivana Sedliačiková, MPH

MUDr. Jarmila Belákováová

doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.

MUDr. Pavol Adámek

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Vydal:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Prvé vydanie, 2022

105 strán

Publikácia neprešla jazykovou úpravou